

ÁLIT

um

føroysk ferðamannaviðurskifti

22. september 1983

Evnisyvirlit

<u>1. Inngangur.....</u>	4
<u>2. Turisma í vanligari merking.....</u>	7
1. Lýsingar (definitónir).....	7
2. Søgulig lýsing.....	8
3. Fyribrygdi turisma.....	9
4. Fyritreytirnar fyri turismu.....	10
5. Turisma í dag.....	11
<u>3. Gongdin í fóroysku turismuni.....</u>	13
<u>4. Turisman og samfelagið</u>	16
1. Hvussu uppfatar almenningurin turismuna.	16
2. Hvørja ávirkan hevur turisman á.....	18
a. Fólkalívið.....	18
b. Umhvørvið, m.a. vatnorkuútbygging...	19
c. Búskapin.....	20
d. Ümdømið úteftir.....	22
<u>5. Hagfrøðislig kanning av turismuni.....</u>	24
<u>5. Definitión av arbeiðsuppgávu.....</u>	32
<u>7. Hvørjir eru valmøguleikarnir.....</u>	35
1. Turisman fær loyvi at røkja seg sjálva...	35
2. Turisman verður skipað og stýrd.....	35
3. Roynt verður at nöra um turismuna.....	36
<u>8. Hvat kann ein skipað turisma ávirka.....</u>	38
1. Skoðsmál Føroya utanlands.....	38
2. Talið av arbeiðsplássum.....	39
3. Búskaparligu viðurskiftini.....	41
<u>9. Fyritreytirnar fyri turismu í Føroyum.....</u>	43
1. Hví hava fólk áhuga fyri at koma higar...	43
2. Ferðslusambandið úteftir.....	44
a. Við skipi.....	44
b. Við flogfari.....	46
3. Innanoyggja sambandö.....	47
a. Sjóvegis.....	47
b. Landvegis.....	49
c. Á annan hátt.....	51
4. Elementerir hentleikar.....	52
a. Toiletviðurskiftini.....	52
b. Terminalbygningar.....	53
c. Annað (Ruskíløt).....	54

5. Gistingarmöguleikar.....	55
a. Viðurskiftini í dag.....	55
b. Gisting á hotellum, vallaraheimum o.t.	60
c. Privat innivist (Bed and Breakfast)...	62
d. Almennir bygningar v.m.....	63
e. Camping.....	63
f. Summarhús.....	65
g. Bygdahús o.a.t.....	65
6. Matstøð.....	67
a. Støðan í dag.....	67
b. Hvørjar möguleikar hava vit.....	67
c. Føroyskar rávørur.....	68
d. Serligar fyritreytir.....	68
<u>10. Turistinformátió</u>	72
1. Føroya Ferðamannafelag-Ferðamannastovan..	72
2. Turistinformátió í Føroyum sædd uttanífrá	73
3. Hvussu kundi skipanin verið?.....	74
4. Aðrar avgreiðslur.....	77
5. PR-tilfar.....	79
<u>11. Hvat kunnu vit bjóða ferðamanninum?</u>	81
1. Útferðir	81
2. Fiskitúrar.....	82
3. Ymiskt av sögu-og mentunarligum áhuga.....	84
4. Virkisvitjaniir.....	86
5. Útleigan av bátum, bilum, hjólhestum v.m..	86
6. Føroyskar vørur og minnislutir.....	87
7. Hjálparfólk av ymsum slag.....	89
8. Annað.....	89
<u>12. Tørvurin á útbúgving</u>	91
<u>13. Turisman og umhvørvið</u>	93
<u>14. Tørvurin á fíggung</u>	96
<u>15. Marknaðarføring av Føroyum</u>	98
1. Alment.....	98
2. Off-season.....	100
3. Kappingarviðurskifti.....	100
<u>16. Alternativir inntøku- og arbeiðismöguleikar</u>	
<u>av turismuni</u>	103
1. Inntøkur av fluttningi.....	103
2. Søla av tollfrium vørum.....	104
<u>17. Turisman og samfelagshúsarhaldið</u>	107
1. Alment.....	107
2. Inntøkur av arbeiðisplássum í ferðamanna-	
vinnuni.....	107

juli 1983	Tórshavn
sept. 1983	Tórshavn

Umframt hava nevndarlimirnir Tryggvi Johansen og Tummas Arabo í oktober 1982 verið á kanningarferð á Ålandi. Harumframt vóru teir í Skotlandi, har Sofus Poulsen var við.

Tilsamans eru umleið 25 fundir hildnir í sjálvari nevndini.

Við umboðsnevndina hava fundir verið í:

september 1982
 desember 1982
 september 1983

Vit skulu takka fyri ta vælvild víst hefur verið okkum í arbeidiðinum, bæði í umboðsnevndini og hjá teimum virkjum, felögum, myndugleikum og einstaklingum, vit hava havt samband við. Særliga er orsøk til at nevna Danmarks Turistrád, sum umframt at hava latið okkum fastan ráðgeva eisini á annan hátt hefur lætt um arbeiði okkara. Felagið Danair, DFDS og Strandfaraskip Landsins skulu eiga tøkk fyri hjálp og fríferðir í samband við kanningina í 1982 og somuleiðis Sune Fuchs, cand.merc., ið eiger tøkk uppiborna fyri kanningina í mars 1983, sum gjørði tað möguligt fyri okkum at fáa eina skilagóða lýsing av búskaparligu viðurskiftunum hjá føroysku ferðamannavinnuni.

Tórshavn, 22. september 1983

Lars Larsen

Thomas Arabo
Tummas Arabo

Sigurd Simonsen

Jakup Haraldsen

Tryggvi Johansen
 form.

2. Turisma í vanligari merking

2.1. Lýsingar (Definitiónir)

Nógvær útleggingar finnast av, hvat ein turistur er. Umframt tær lýsingar, sum millumlanda stovnar, ið á ymsan hátt arbeiða fyrir búskaparligum samstarvi og samskipan landanna millum hava, eru tað fleiri lond, ið hava sína egnu uppfatan av, hvussu hetta fyribbrigdið skal skiljast.

I dagligari talu verður turistvinnan útløgd sum ein partur av vinnulívinum, ið beinleiðis ella óbeinleiðis skal nøkta tørv teirra, ið koma ferðandi og skulu vera burturi frá fasta bústaði sínum í styrti ella longri tíðarskeiði. Herundir skal vinnan nøkta tann tørv hin ferðandi hevur.

I summum londum verða bert tey, ið ferðast við frítíðarnýtslu ella heilsubót sum endamáli skrásettir sum turistar, meðan fólk í tænastuørindum verða hildin uttanfyri hesa lýsing.

Hesa lýsing helt OECD, millumlanda stovnurin fyrir búskaparligum samarbeiði og menning, seg til í nögv ár. Fyri nøkrum árum síðani varð hetta broytt og í dag lýsir stovnurin turiðmu soleiðis:

"Turistar eru fólk, sum ferðast um mark at halda fri í øðrum landi, enn tey búgva í, og støðast í minstalagi eina nátt."

Fremsta orsök til hesa broyting er óivað, at tað er torført, fyrir ikki at siga ómöguligt, at meta um í hvønn mun fólk ferðast fyrir egnu rokning ella í ørindum goldin av øðrum. Hinvegin er tað í dag eisini alt meira vanligt, at eitt nú handilsfólk taka nakrar dagar fri í sambandi við tænastuferðir.

S.T. samtykti í 1963 soljóðandi lýsing av fyribrigdinum turistur:

"Turistar eru fyribils vitjandi, ið steðga í minsta lagi 24 tímar fyrir at

- a) halda fri (fáa hvíld, heilsubót, menna seg), b) koma í trúarørindi um ella fyrir at fóka ítrótt, ella eru í tænastuørindum, vitja skyldfólk ella eru til fundir/stevnur av einhvørjum slag."

Frammanfyri nevndu lýsingar eru ógvuliga líkar og hóast S.T.-lýsingin ikki beinleiðis nevnir, at turistarnir skulu hava fastan bústað í øðrum landi, má hetta metast sum sjálvsagt.

Tá vit í frágreiðingini tosa um turismu og turistar, nýta vit omanfyri nevndu lýsingar, tvs. "at ein turistur er ein, ið kemur uttanífrá og hevur fastan bústað har, og ætlar at steðga her

styttri ella longri tíð annaðhvört at halda frí ella í þörum þrindum."

2.2. Søgulig lýsing

Fyribrigdið, vit í dag rópa turisma, er líka gamalt sum mentunarsøga menniskjans.

Kring Meðalhavið eru soleiðis fleiri túsund ára gamlar leivdir, ið siga frá hesum.

Serstakliga nógvar eru at síggja í eystara partinum t.d. Grikkalandi, Libanon, Israel og Egyptalandi.

Serliga undir Rómverjum blómaði turisman, tí sambandið á landi og sjógví tá bleiv væl útbygt og tað ríkidómi, ið um hetta mundið bleiv skapt, gav fólki, fyrst grikkum og rómverjum, möguleika at ferðast, bert fyri at ferðast, síggja og kanna men-tan og fólkalív og halda sær at gamni.

I miðöldini man ferðingin hava verið avmarkað, frásæð ferðum í sambandi við trúmál, bæði tí stórt fátækjdómi valdaði allastaðni og av tí, at flest allastaðni var vandamikið at ferðast.

Tað fyrsta, vit síðani hoyra um turismu, er síðst í 18. og fyrst í 19. öld, tá ídnaðarkollveltingin kom í. Hetta skapti nýggjan stætt av mógvandi fólki, sum árliga kundi halda frí, fyrst í eigna landi og síðani uttanlendis. Serliga í enskum og týskum bókmentum verður ofta skrivað um slika turismu í nítj-andu öld. Fyri tey, ið ikki hövdu nóg mikið av peningi, var einasti möguleiki vanliga at fara til onnur støð í landinum at vitja vinir og skyldfólk.

Men vit skulu heilt fram til árini aftaná seinna heimsbardaga fyrir at finna byrjanina til tað, vit í dag kalla nýmótans turismu.

Bøttu livikorini í hesum árum gera, at alt fleiri fáa ráð at fara uttanlendis. M.a. virkar lóggávan í næstan öllum londum um lógfesta frítið við lön eisini fremjandi.

Men tað munnu vera tey fægstu, ið hövdu hugsað sær, at ferðing skuldi gerast ein so týdningarmikil og náttúrligur partur av lívi menniskjans í dag. I OECD-londunum, ið umfata meginpartin av vesturheiminum, er talið av ferðafólki í árunum 1945 til 1977 vaksið úr 25 uppi 240 millj.kr. og vinnuvöksturin av turismuni í somu londum er í árunum 1960 til 1977 vaksin úr 6 mia. dollars uppi 40 mia. dollars.

2.3. Fyribrigdið turisma

Allarflestu lond, sum á einhvønn hátt líta á turismuna sum eina vinnugrein, hava sum fremsta endamál at fáa so mikið av peningi og so nógv av arbeiðsplássum burturúr hesi vinnu sum möguligt.

Nógv av hesum londum hava antin serligar fyrirtreytir fyrir hesi vinnu, t.d. tí veðurlagið er gott, náttúran vökur, ella tey hava serkenni, ið draga fremmandafólk til sín.

Sum fráleið eru nökur lond vorðin ógvuliga nógv bundin at turismuni, ið er ein stórur partur í samfelagsbúskapinum og sum kanska heldur ikki í stórra mun hava fortreytir fyrir þórum vinnum. Tað er sjálvsagt, at hesi lond altið hava mett turismuna høgt sum eina høvuðsvinnu, meðan aftur onnur við þórum fortreytum kanska ikki seta turistvinnuna so ovarlaga, meira meta hana sum hjávinnu afturat, t.d. landbúnað og ídnað. Uppaftur onnur lond eru kanska varin við at næra turismu av þórum orsókum, m.a. umhvørvisárinu.

Öll hini Norðanlondini hava ein politiskan setning um turismu.

Danmark metir turistvinnu ájavt við allar aðrar vinnur, og er høvuðsendamálið at vinna so nógv fremmant gjaldoysa sum tilber og so við og við gera hana til ein stóðugt meira týðandi part av vinnulívinum.

Island hevur í høvuðsheitum sama setning, men hevur umframta sett sær tað mál at økja turistvinnuna við 8-10% um árið. Orsókin til hetta er, at tað er ynskilegt at gera búskapin meira fjölbroyttan og minni viðbreknan. Harumframta verður í setninginum lagdur dentur á sambandið millum turismuna og vinnulíkindini hjá teimum búføstu. Hesi seinnu fáa gleði av tí, ið verður gjört fyrir turismuna. Uttan turismuna høvdu nógvar ílögur ikki verið lønandi.

Svøríki leggur ikki sama dentin á turismuna sum vinnu. Høvuðdentur skal leggjast á lív og trivnað heimafólksins og fremmant gjaldoysa skal fyrst og fremst fáast til vega av þórum vinnum.

Noreg og Finland leggja dent á tann týdning, turisman hevur fyrir samlaða vinnulívið utan beinleiðis at gera inntøkur frá hesi vinnu til eitt mál í sær sjálvum.

Felags fyrir øll Norðanlond er, at tey í stevnu síni leggja dent á tann týdning turisman kann hava fyrir hin einstaka. Hon gevur ríkari og fjölbroyttari lív, og er við til at skapa vinarlag

I summum londum verður turisma ríkin sum landslutavinna, tvs. við tí endamáli at lata Úrslitið av hesi vinnu koma ávísum (minni framkomnum) landspörtum tilgóðar. Aftur aðrastaðni verður serliga stevnt ímóti at skapa fleiri arbeiðspláss til kvinnuligu arbeiðsmegina, ið seinastu árini alt meira hevur leitað út á arbeiðsmarknaðin.

Her í Føroyum hava vit higartil ikki havt nakran setning við-víkjandi turismu. Hon er komin mest sum av sær sjálvari - og hevur verið við til at skapa ta inntøku og tey arbeiðspláss, vit í dag hava.

2.4. Fyritreytirnar fyrir turismu

Sum áður nevnt hava øll lond ikki somu fyritreytir fyrir turismu.

Tá talan er um náttúrligar fyritreytir hava vit norðbúgvær mest hugsað um veðrið og tað ein kann taka sær til av ítrivi og stuttleika. Hetta eru fortreytir, sum tey allarflestu av teimum londunum, ið liggja við Miðalhavið hava, og tá príslegan umframt hevur virkað dragandi, eru tey allarflestu av teimum, ið leita utanlands í frítíðini, farin suðureftir.

Hetta hevur staðið við síðani fyrst í fímtíárunum og hevur ferðastreymurin suðureftir fram til 1980 verið alsamt vaksandi. Summi hava verið sunnanfyri fleiri ferðir árliga. Imeðan hevur tað verið torført hjá t.d. skandinavisku londunum at fingið brúkt tanng kapasitet innan turistvinnu, tey hava uppbygt, kanska fyrst og fremst til landsins íbúgvær. Somuleiðis hava stutt sagt øll lond í Mið- og Norðureuropa hesi ár havt hall á turistjavnvágini. Danmark hevur t.d. síðani fyrst í 60-árunum havt hall á turistjavnvágini, vaksandi fram til seinna partin í 70-árunum.

Men allarseinastu árini tykist vend vera komin í hvat turistmynstrinum viðvíkur. Áhugin fyrir at uppliva nakað annað enn sól, baðistrendur og bíligt vín tykist vera vaksandi. I dag vilja fólk alt meira vitja nýggj støð. Serliga tykist áhugin vendur móti náttúruturismuni. Fólk vilja leita burtur frá alfaraleiðum til smá, einslig og fjarskotin samfelög, har möguleikar eru fyrir at njóta vakra, óspilta náttúru og fáa frið, sum kroysta nútíð-armenniskjað alt meira hevur fyrir neyðini.

Vert er at viðmerkja, at tey, ið vitja norðureftir, fyrst og fremst upp á seg tykjast vera vælútbúgvín fólk í góðum størvum umframt ungdómur undir útbúgving. Hesi seinast nevndu hava ikki

ríviligan pening at brúka á ferðini og verða í Føroyum ofta vanvirðisliga kallað ryggsekkjaturistar. Ofta verður í hesum sambandi gloymt, at hesi fólk kunnu geva okkum sum tjóð góða umrøðu, um tey verða væl viðfarin. Og hvør veit, um ikki onkur teirra einaférð seinni kemur at sita í týðandi sessi í landi sínum og har onkuntið kemur at taka støðu til eitthvørt, sum kann hava týdning fyri okkum. Kanska koma summi teirra aftur um nøkur ár, tá tey hava fingið meira pening um hendi.

Fyri at fáa gagn av turistvinnuni er tað tí ikki nóg mikið, at náttúrligu fyritreytirnar eru í lagi. Nógv annað má eisini lagast soleiðis, at ferðamaðurin kennir seg drignan at ávísum landi. Príslegan skal helst vera sámulig, og gistingarmöguleikarnir góðir og harumframt ynskir ferðamaðurin hampuliga viðferð.

2.5. Turisma í dag

I flestu londum er ferðamannavinnan økt seinastu 20 árinu og verður alt storrri partur av samlaða búskapinum. Nógv lond leggja soleiðis dent á, at tað skal vera eitt rímilt lutfall millum inntøkur og útreiðslur av turismuni.

I summum londum, serliga har fátækradømi hevur valdað og arbeiðsloysið verið stórt, hava menn sett sær fyri at økja turismuna fyri at bøta um hesi viðurskifti. I hesum londum kann tosast um ein turistídma, har alt verður gjört fyri at hava tað til taks, sum ein veit, at eitt stórt tal av ferðafólki vil hava.

Flestu kenna slík lond og økir sunnanfyri, har ferðamannavinnan hevur vundið so uppá seg, at hon, har tað áður hevur verið eitt gamalt bú- ella bygdasamfelag, hevur ruddað burt alt tað gamla, so samfelagið ikki er at kenna aftur.

Tann útbygging, ið farin er fram á nögvum slíkum støðum, hevur oftani verið uttan fyrilit, bert grundað á handilslig áhugamál uttan at hugsa um tørvin hjá teimum búføstu. Umframt ferðafólkini sjálvi, er ofta stórt tal av fólki, ið skal starvast í turistvinnuni á staðnum, flutt til, fólk sum ikki hava nakað til felags við tað samfelag, tey eru komin í. Tað er skilligt, at ein slík samanstúgving av fólki fyrst og fremst hevur trupuleikar við sær fyri tey búføstu, men eisini fyri tey, ið koma til fyri at vinna pening og kanska eisini fyri ferðamannin, sum í slíkum stað ofta heldur verður mettur sum ein, ið skal fáast sum mest burturúr, enn sum eitt fólk, ið hevur krav uppá góða viðferð. Eitt, ið kanska nervar eitt slikt samfelag, sum í stór-

. án mun er grundað á turismuna, er tann ávirkan, slík hópturisma altið eisini hevur á umhvørvið. Eitt avskeplað, ókenniligt landslag er ofta úrslitið - hotel, restauratiónir, náttklubbar, spælihús v.m. á hvørjum horni. Eingir grønir blettir. Tú kannst neyvan síggja nakað landslag fyri allari hesari spillum av ymsum slag, ið eisini er eyðkenni fyri slík øki. Hóast viljin er góður, er ofta torført at halda økini rein.

Serliga tann turisman, ið uppbygd er í 60-unum og fyrrapartin í 70-unum, er nógvastaðni átök tí, ið sipað er til. Tú kannst finna stórt tal av dómum, eisini í londum uttanum okkum. Men flest allastaðni er metingin nú óivað, at framhald av útbygging av hesum slag av turismu neyvan fer at bera til í longdini, eisini tí ein vaksandi partur av ferðafólkunum sum nevnt tykist venda sær frá henni.

Aðrastaðni í hesum álti er turisman nevnd á ein annan hátt, tvs. vinnan verður stýrd og hildin innanfyri ávíst mark, soleiðis at alt hitt í samfelagnum kann fylgja við og ikki verða rent um koll av ov stórum tali av fremmandavitjan.

Samanumtikið kann sigast, at rúsurin frá 50-, 60- og 70-árunum er um at renna av. Nú verður alt væl umhugsað, áðrenn tæð verður sett í verk. Hetta er óivað eisini ein hugsunnarháttur, vit kunnu góðtaka.

3. Gongdin í fóroysku turismuni

Ilt er at siga, nær turisman í Føroyum er byrjað. Meira ella minni hevur tað væl verið soleiðis, at tað langt aftur í tíðina komu nøkur fólk til Føroya, flestu teirra tó í ørindum ella at gera kanningar av einumhvørjum slag. Dømi um hetta hava vit fleiri í søguni.

Men tá regluligt rutusamband tók seg upp millum Føroyar og Danmark fyri fyrra heimsbardaga, øktist talið og í hesum árum komu eisini fyrstu hotellini. Henda gongd helt fram í árunum millum bardagarnar og førdi vøkstur í ferðamannatalinum til, at Føroya Ferðamannafelag varð stovnað í 1932. Felagið, ið varð stovnað sum privat tiltak, hevði sum endamál at hjálpa og vegleiða tey, ið komu hendavegin.

Eftir 2. heimsbardaga fingu vit betri ferðasamband úteftir og hevði hetta eisini sína ávirkan á talið av ferðafólki til Føroya, og meðan tað higartil bert í minni mun hevði verið talan um fólk, ið ikki høvdu onnur ørindi higar enn at halda fri, voru tað nú eisini nögv, ið bert komu við hesum í hyggju.

Vøksturin í ferðamannastreyminum helt fram í 1950-unum og 1960-unum, stuðlaður av betri sambandi, nýggja "Tjaldrið" í 1953, øktum kapasiteti á DFDS-rutuni í 1965 og fleiri gistingarmøguleikum. Nú voru eisini føroyingar av álvara farnir at ferðast, og teir nögv landsmenn okkara, sum antin høvdu búsett seg í Danmark, lósu niðri, ella á annan hátt leitaðu sær kunnleika, gjørdu eisini sítt til, at ferðslan millum lond vaks so nögv. Men fremmandafólk, helst danir komu eisini handanveg í nögv vaksandi tali. Frá 1963 bleiv möguligt at ferðast loftvegis, og hevur hetta eisini havt sína stóru ávirkan. Fløgferðsla skuldi so við og við koma at tekna seg fyri ein vaksandi part av teimum ferðandi, m.a. eisini tí at Skipafelagið Føroyar seinast í 60-unum helt uppat við rutuni Føroyar-Keypmannahavn. Men miðskeiðis í 70-unum kom av álvara gongd í tað, vit í dag kunnu kalla nýggju fóroysku turismuna. I 1975 keypti Strandfaraskip Landsins m/f "Smyril", sum varð settur inn í rutu millum Føroyar og grannalondini. Hetta nýggja sambandið var kanska í fyrsta umfari mest ætlað føroyingum, men kom tó í nögv storrri mun at flyta fremmandar ferðamenn, ið ætlaðu sær til Føroyar og Islands at halda fri. Hetta kom beinanvegin at seta sín dám á umhvørvið summarmánaðarnar, har fremmandir bilar og ungfólk við tjøldum og ryggsekkjum sóust í vaksandi tali.

Um ársbyrjan 1977 varð nýggja Boeing 737 flogfarið sett inn á Føroyarutuna, harvið kapasiteturin vaks munandi, samstundis sum þey betru og nýggjaru flogførini hava gjørt sítt til, at talið av ferðafólki loftvegis øktist munandi - sí skjal nr. 1.

Flutningskapasiteturin fyri ferðafólk í árunum 1975-77 umleið tvífaldaðist, og tað mundi vera mangur, ið helt hefta vera alt ov nógv tikið til. At so ikki var, tykist gongdin síðani hava prógvað. Talið av føroyingum, ið eru leitaðir uttanlands í frítíðini og ferðafólki, ið eru komin hendanveg, øktist í stórum. Ein kann í veruleikanum tosa um eina kollvelting á hesum øki.

I kap. 9.2. er nærri greitt frá gongdini í talinum av ferðafólki.

Hvussu hava so føroyingar uppfatað tað, at ferðafólk í vaksandi komu hendavag at vitja?

Sum heild er væl neyvan ivi um, at føroyingurin upprunaliga hevur verið bæði glaður og stoltur yvir, at fólk komu hendavag. Og tey, sum komu, voru óivað væl móttikin, tí í gamla føroyska samfelagnum var gestablidni altið sett í hásæti.

Tað at koma til Føroyar í dag, er sjálvandi ikki tað sama sum fyri 40-50 árum síðani. Samfaglið er broytt, men hóast gestablidnið ikki er háttað sum fyrr, kenna ferðafólk framvegis, at føroyingar taka væl móti teimum (samb. kap. 5).

Tá talan er um samansetingina av tí ferðafólki, ið kemur hendaveg, vita vit, at ein partur av teimum eru fólk við ættarbandi til Føroya. Tað kunnu vera fólk, sum einaferð fyri nógvum árum síðan eru flutt úr Føroyum ella eftirkomrar teirra. Hetta er óivað ein hópur, sum hevur ávisan týdning í samlaðu myndini. Harnæst hava vit fólk, ið koma í ørindum - handilsligum ella tænastuligum. Men nógv tann störsti og mest vaksandi hópur er vanligt ferðafólk, ið koma til Føroya at halda fri og læra land okkara at kenna á ymsan hátt. Og tað er somuleiðis hesin hópur, vit mest hugsa um, tá tosað verður um turismu.

Spurningurin er so, hvør orsókin er til át ferðamannastreymurin er so nógv vaksin seinasta 10-ára skeiðið? Orsókirnar eru óivað fleiri. Ábøturnar og vøksturin í ferðslukapasitetinum hava gjørt sítt, men eru óivað bert ein minni partur av frágreiðingini. Helst er tað vaksandi streymurin av upplýsingum um Føroyar í útvørpum, sjónvørpum og bløðum, ið hava gjørt um seg. Har-

umframt veksandi føroysku vitjanirnar utanlands m.a. dansifeløgini. At føroysku frímerkini eisini hava ein - kanska stóren - part av heiðrinum er neyvan ivi um. Sjálvandi hevur ein økt beinleiðis marknaðarføring av skipum og flogførum, ið rökja Føroyarutuna, eisini sín leiklut. Endiliga eru broytingarnar í ferðslumynstrinum suður - norður eisini nakað, ið hevur havt sína ávirkan (samb. t.d. OECD-Frágreiðingar).

Samanumtikið hava vit seinastu 10-15 árini upplivað eina gongd í ferðamannastreyminum, sum óivað tey fægstu okkara høvdu hugsað möguliga. Og tað má eisini viðgangast, at vit bert í minni mun hava verið fyrireikaði til at taka ímóti øllum hesum fólkum. Tarnað hevur á nærum øllum økjum, sum vit viðgera nærri aðra-staðni í álitinum. Mistakið, vit hava gjørt, hevur verið at bygt út ein part av eini heild, men latið hánt um hinan partarnar. Hetta hevur sviðið til okkum á ymsan hátt og ferðamannavinnuni hevur tað givið vánaligt skoðsmál frá nógum. Tað fer so at vísa seg, hvussu vit kunnu rætta uppá hesi viðurskifti.

4. Turisman og samfelagið

4.1. Hvussu uppfatar almenningurin turismuna?

Skuldi ein gjört samanlíknandi metingar í ymsum londum av, hvussu almenningurin uppfatar turismuna, vildi ein óivað fingið eina ógvuliga fjölbroytta mynd, alt eftir hvónn týdning henda vinna hefur fyrir viðkomandi land og hvussu fólk á staðnum hava kent ávirkanina av turistvinnuni. Summastaðni hefur tað eydnast at halda ein lutfallsliga högan aktivitet á hesum øki, uttan at tað í nakran serligan mun hefur havt negativa ávirkan. Aðrastaðni hava vit sum nevnt dömi um, at turisma kann syndra umhvørvið í viðasta týdningi, tí fram hefur verið farið uttan fyrilit. I slíkum støðum vilja fólk vanliga hava eina meiri atfinningar-sama áskoðan og kanska ganga við einum ynski um, at vinnan varð ríkin á annan hátt. Tað er hinvegin óivað bert í fáum støðum, at fólk vildu ynskt, at vinnan als ikki var til. Hartil hefur hon havt ov stóran týdning fyrir samfelagshúsarhaldið. So heldur lata vinnuna halda fram og royna at minka mest möguligt um vansarnar.

Neyvan er ivi um, at fólk eisini nógvastaðni, har talan er um stóra turismu, metir hana sum ein fyrimun, eisini út frá øðrum enn samfelsbúskaparligum sjónarmiðum. Tey eru óivað nögv, ið halda, at hetta at fáa stórar vitjanir av fremmunda fólk, ger tað meiri liviligt á staðnum. Hjá nögum teirra, ið kanska hava avmarkaðar möguleikar at ferðast, er hetta at tosa við fremmunda-fólk, ið kemur úr nögum ymsum londum, kanska einasti máti at læra um onnur lond, fremmandar siðir og mentan. Hesi fólk verða tí upplívað av fremmandavitjanini. Hinvegin kenna tey eisini, at turisman á annan hátt skapar möguleikar fyrir tey, har tey búgva, m.a. við at hentleikar eru skaptir, sum tað annars ikki hevði verið grundarlag fyrir. Vøruúrvallið, útbodið av ymsum, ið kann gera tað meiri liviligt, er størri enn um ferðamannavinnan og tann eftirspurningur, hon skapar, ikki vóru. Samanumtikið kunnu nögv uppfata turismuna við vælvild av nögum øðrum orsókum enn peningaligum sum eina vinnu, ið kann gera tað meiri liviligt fyrir tey búføstu.

Aðrastaðni verður við størri ella minni rætti hildið lítið um turismu, hóast inntökurnar, hon gevur. Aloftast er tað avlagan av umhvørvinum, ið er orsókin. Atvoldin er vanliga ein alt ov stór turisma eftir viðurskiftunum. Hon er ov samantrunkað og bygd upp uttan fyrilit, ella talan kann vera um tørvandi stýring av henni - vansar hetta altið yil føra við sær.

Neyvan er ov nögv sagt, at vit í Føroyum higartil ikki hava havt nakra positiva støðutakan til hesa vinnu, hóast tey, ið higar koma, tykjast hava havt kenslu av at vera vælkomin.

Nógvir føroyingar hava ginggað við eini kenslu av, at øll hesi mongu fólk, sum ár um ár komu higar í túsunatali, kendust órógvandi í gerandisdegnum. Hesi fólk komu fyri at upplíva nakað sum tey búføstu higartil høvdu uppfatað sum ogn teirra. At so meginparturin av teimum fremmandu komu júst ta árstíð tá náttúran var vakrast og vit sjálvi høvdu mest gagn av henni, hevur sjálvandi eisini gjørt sítt til at framt hesa uppfatan.

Lætt er at fata, at fólk, ið als ikki hava gjørt nakað av at ferðast, fáa slíka áskoðan. Men so við og við fara alt fleiri okkara út og siggja onnur viðurskifti. Hetta fær tey flestu okkara at broyta hugsunarhátt hvat teimum, ið heim til okkara koma, viðvíkur.

Soleiðis er óivað ein broyting farin fram, men eru tað óivað nögv okkara, ið uppfata turismuna við fyrivarni. Mótviljin er við at verða avloystur av fyrivarni ella varsemi. Hvørjar eru orsøkirnar?

Ein teirra er óivað, at soleiðis sum turistvinnan higartil hevur verið ríkin, hevur hon havt eina heldur óhepna ávirkan á ymsan hátt, t.d. seta fólk upp tjøld víða hvar - ofta uttan at spyrja - og ferðast í bø og haga til ampa fyri seyð og fugl. Nögv okkara hava eisini kenslu av, at ov nögv fremmandavitjan er við at bróta niður okkara gomlu mentan og siðir.

Tað eigur - fyri at geva eina heildarmynd av spurninginum um óhepna ávirkan av fremmandafólk - at verða viðmerkt, at føroyingar sjálvir mangan ikki eru smettin mætari til at bróta niður umhvørvið. Spurningurin er, um teir samanumtikið ikki geva náttúruni minni ans enn tey fremmandu. Tað kundu myndirnar av umhvørvinum ta tiðá árinum, har eingi ferðafólk koma, bent á.

Tá samanum kemur kann sigast, at áskoðanin manna millum í Føroyum so líðandi er munandi broytt seinastu árini. Vaksandi upplýsing, og tað at vit sjálvi ferðast meira enn áður, hevur gjørt, at vit eru vorðin meira upplatin fyri fremmandum, men tað finnst støðugt eitt skilagott varsemi, sum er ein av fyritreytunum fyri, at fólk og samfelag ikki lata seg taka av fótum. Tey flestu eru varin, men ikki beinleiðis ímóti ferðamannavinnuni.

4.2. Hvørja ávirkan hevur turisman á:

4.2.a. Fólkalívið

I orðaskifti um turismu hoyrir ein ofta, at mentan, gamlir siðir og m.a. siðmenningarligar reglur, ið hava verið í fleiri øldir, eru við at syndrast av tí árini, ið kemur uttanífrá.

Hetta kann vera rætt, um so er, at onki verður gjørt fyri at varðeita tann siðaarrv, ið vit hava átt. Hinvegin kann vandin fyri at missa slíkar dýrgripir føra við sær, at tað verður gjørt serliga nögv til tess at varðeita teir, soleiðis at teir verða settir uppaftur meira í hásæti enn annars.

Tær broyttu tíðirnar við nögvum sambandi við onnur fólkaslög og aðra mentan umframt tann ávirkan, ið annars fæst gjøgnum útlendsk bløð, útvarp og sjónvarp, vil altið vera ein støðug hóttan og avbjóðing, ja, kanska enn størri enn tey ferðafólk, ið koma, og sum tó um okkara leiðir bert støðast fýra mánaðir um árið.

Tað er nevniliða munur á hópvinnuni, sum ein hevur inni á sær hvønn dag í árinum og tað slagið av turistum, ið er vanligt í t.d. Skandinaviu.

Men alment má tað sigast, at avbjóðingar frá m.a. turismuni hava lettari við at gera um seg í einum litlum samfélög enn í einum størri. Tí skal ein sjálvandi frá føroyeskari síðu alla tíðina royna at verja mest möguligt ta mentan og tey serkenni, vit hava. Hetta gerst tó neyvan bert við t.d. at halda tey fremandu uttanfyri alt, ið fyrigongur. Nögv teirra koma kanska til Føroyar júst fyri at læra okkara siðir, sum tey kanska hava lisið um ella sæð dømi um í sjónvarpi, nærri at kenna. Tak t.d. føroyska dansin. Tað er óivað eitt stórt tal av fólk, ið hevur hoyrt um/sæð føroyskan dans, ja, summi hava kanska í heimbýi teirra sæð og hoyrt føroyingar kvøðið á eini-hvørji stevnu. Og hava flestu havt frøði av tí. Hevur tað so ávirkað/útvatnað t.d. henda part av okkara mentan? Nei, tvørturímóti, dansurin kenst ríkari, jú fleiri hava lært hann at kenna, tað veri seg uttanlands ella undir vitjan í Føroyum.

Men tann dag, hópurin av fólk kom hendar vegin við øðrum endamáli enn at síggja landið og læra føroysku viðurskiftini at kenna; tá var orsók at verið varin. Enn tykist tó onki at vera, ið bendir á slíka vend, og tað er spurningurin, um fólk, ið bert eru úti eftir at shuttleika sær, ikki í staðin valdu

meira áhugaverd støð enn Føroyar.

Samanumtikið kann sigast, at so leingi føroysk turisma er á einum avmarkaðum stigi, og endamálið við ferðini fyrst og fremst er at læra land og fólk at kenna, er ongin vandi á ferð. Fólkalívið í Føroyum er enn á ongan hátt ávirkað av ferðafólkinum, men óivað av m.ø. fjølmiðlunum og at vit sjálvi fara út at ferðast. Tvørturímóti kann tað, at onnur hava áhuga fyri þortum av okkaramentan og fólkalívi, gera, at vit verja tey betur, og verður tað so við og við meira vanligt at vísa okkara eyðkennir fram á einum støðugt hægri stigi.

4.2.b. Umhvørvið

Støðið undir eini føroyskari ferðamannavinnu má vera, at umhvørvið verður varðeitt við skynsemi og umhugsni, so tað ikki verður spilt. Bæði ferðafólk og tey búføstu eiga at hava hetta sum felags áhugamál.

Vit kunnu býta umhvørvið upp í 1)landslag og bygging, 2) dálking. Hvat tí fyrra viðvíkur er tað soleiðis, at myndugleikarnir á staðnum endaliga avgera, hvat byggjast skal og hvussu. Men ofta tykjast handilslig áhugamál at ganga framum ella tað kann líkafram vera samanfall beinleiðis og óbeinleiðis millum handilslig og umsitingarlig áhugamál. Tí upplivir ein ofta t.d. sunnanfyri, at alt ov tætt verður bygt og uttan at hugsað verður um landslagið. Turistghettoir kundi verið eitt hóskandi orð fyri slík støð. Her norðanfyri finnast bert heilt fá slík dømi, kaska eisini tí at umsitingarvøldini her sum heild vanliga seta ógvuliga strong krøv til bygningssnið, hædd og at nýbygningar sovíttr mæguligt skulu laga seg eftir verandi bygging og landslagi.

Hin parturin, dálking, tykist vera ein vansi allastaðni, har turisma av ávisari stødd finst. Spurningurin er tó, um turistar dálka meira enn tey fastbúgvandi? Neyvan. Sostatt mugu tað sum heild sæð vera tey, ið vinnuna hava um hendi og lokalu myndugleikarnir, sum gera ov lítið til tess at leggja viðurskiftini soleiðis tilrættis, at burturkast og óhumska kann beinast av vegnum á einhvønn hátt og samstundis verður óivað ov lítið gjørt fyri at vegleiða tey, ið koma, um hvat tey eiga at gera. Tá talan er um økir sunnanfyri, má eisini hugsast um, at vanliga uppfatanin av dálking er ein onnur har enn um okkara leiðir. Tað, sum vit kalla dálking ella óhumsku, verður har ikki uppfatað á sama hátt.

Tað er í samband við umhvørvið - hitt ikki-fysiska - vert at nevna ta ávirkan ein størri turisma kann hava á prís og service á staðnum. Ofta kanst tú uppliva prísir, sum eru nógv hægri enn tú heldur vøran tú fært er verd, somuleiðis er service á slíkum støðum ofta vánalig. Tær nýtist vanliga ikki at fara langt út um sjálvan turismumiðdepílin fyri at fáa eina samsvarandi positiva mynd. Munandi lægri prísir og bætri service. Tá vit tosa um turistar og føroyska umhvørvið, hugsa vit fyrst og fremst um 1) tað, ið fólk kasta frá sær, 2) at tey brúka náttúruna til nátthús og 3) at tey sláa tjøld síni upp víða hvar.

Her skal bert sláast fast, at vit sjálvi hava skuldina av hesum vansom, av tí at 1) ov fá íløt finnast, har ein kann leggja órudd frá sær, 2) ongi ella bert einstók almenn nátthús finnast og 3) at vit enn í dag bert hava campingpláss í Havn og í Øra-vík. At fólk flest heldur ikki hava fingið upplýsingar um, hvussu tey eiga at ferðast og hvat stendur teimum í boði, er eisini nakað, ið vit sjálvi hava forsømt - ger tað ikki lættari hjá hesum fremandu at vita, hvussu tey skulu ferðast í føroysku náttúruni og hvørjir möguleikar eru fyri at verja hana best möguligt.

Vist kann turisman skapa umhvørvistrupulleikar. Men teimum allarflestu av teimum eru vit sjálvi harrar yvir. Um vit vilja. Og treytað av, at turisman er somikið avmarkað, at vit kunnu stýra henni. Og ikki hon okkum.

4.2.c. Búskapin

Tað er sum áður viðmerkt misjavnt, hvussu stóran lut turisman eigur í samlaða búskapinum í ymsum londum og landspórtum. Sum-mastaðni telist hon millum hövuðsvinnurnar, aðrastaðni er hon at meta sum viðfánингur. Aftur onnur lond - kanska tey flestu - vilja fegin hava, at m.a. turisman skal geva so stórar inn-tøkur sum möguligt, men av ymsum orsökum m.a. kostnaðarstøði og tørvi á nóg nógvum forvitnisligum at vísa ferðafólk, hava tey ikki rokkið tey mál, ið ynskilig voru.

Eyðvitað er, at peningur frá turismuni er við til at skapa ta vælferð, ið flestøll samfeløg hava í dag. Har henda vinna verður ríkin í ávísan mun, er hon fyrst og fremst livibreyð teirra, sum starvast í henni, harnæst skapar hon inntøkur fyri lokalsamfelagið (kommunurnar) og endiliga fyri landið og sam-felagshúsarhaldið sum heild. Lønirnar innan hesa vinnu liggja

vanliga fult á hædd við aðrar og ofta hoyrir ein um, at lond hava hætt so stórar inntøkur av turistvinnuni, at tey hava finguð pening eisini til ílögur á þorum økjum m.a. til infrastrukturin. Umfrámt tær beinleiðis inntøkurnar av turismuni má harumframt havast í huga tann øking í umsetninginum, sum inntøkur av turistvinnuni skapa innan aðrar vinnugreinir t.d. byggivirksemi, flutning, matvøruframleiðslu v.m.

Turisman verður nógvastaðni brúkt í samband við bygdamenningar- og regionalpolitikk soleiðis, at játtanir til turismuna fyrst og fremst fara til økir, sum t.d. av einihvørji orsök ikki á annan hátt kunnu útvega arbeiði til allar hendur. Talan kann vera um fjarskotnar bygdir og smáoyggjar. Á henda hátt fæst búfasta fólkioð at støðast, umframt at tey gjøgnum tey tilboð, ið turistvinnan skapar á ávísum økjum, fáa eitt fjølbroyttari lív, kanska eins fjølbroytt sum í størru býnum, men utan teir vansar, sum býirnir eisini bjóða.

Eitt dömi um økir á okkara leiðum, har turistvinnan er vorðin stórur partur í búskapinum, er Bornholm, sum í 1982 hevði eina turistinntøku uppá 5-600 mill.kr. t.e. 12 - 14.000 kr. pr. íbúgva. Til samanberingar kann nevnast, at Danmark í 1982 hevði eina turistinntøku uppá slakar 11 mia.kr. t.e. 2.150 kr. pr. íbúgva.

Inntøkur frá ferðamannavinnuni telja ikki stórvegis í føroyska samfelagsbúskapinum. Ferðamannastreymurin hevur til fyrir fáum árum síðani verið lítil, og er tað neyvan ov nógv sagt, at frá almennari síðu hevur ongantíð av álvara verið roknað við inn-tøkumøguleikum á hesum øki. Tvørturímóti kann ein ofta fáa ta fatan, at sjálvt menn í ábyrgdarstørvum, og sum skuldu havt innlit, líkafram halda, at henda vinna kostar pening - umframt aðrar vansar.

Nevnt varð, at turisman aðrastaðni m.a. verður brúkt sum lið í bygdamenningarpolitikkinum og m.a. Island metir turismuna sum eina vinnu, ið kann vera við til at gera búskapin minni tengdan at einum ella tveimum hövuðsvinnum. Harumframt kann tað vera av áhuga at vita, at turistvinnan mest brúkar kvinnuarbeiðsmegi. M.a. hetta kundu vit eisini tikið við í myndina, tá einaferð skal gerast ein samlaður setningur fyrir vinnuútbryggingina í Føroyum.

Øll tey, ið hava verið og ferðast í ymsum londum, hava heim-afturkomin gjørt sær metanir av støðum, har tey hava verið og herundir samanborið tær einstóku ferðirnar, og eyðvitað er tað so, at munur er á, hvussu ein hefur kent seg - í viðasta týdningi - tey ymsu støðini, hann/hon hefur verið.

Tú kanst koma til lond - støð - har ein beinánvegin kennir seg heima. Tú kennir, at tú ert vælkomín, at tú fært ta viðferð, tú hefur ynskt ella vónað, at tú fært ta service, ið krevst etc. Og kanska eisini at prísirnir eru rímiligir samanborið við heima ella aðrastaðni. Onnur støð, tú kemur til, finnur tú kanska onki ella næstan onki av tí, tú hevði væntað ella vónað. Tú ert vónsvikin.

Tað kemur næstan av sær sjálvum, at ein hefur lyndi til at skapa sær eina ódámliga mynd av tí seinna, helst ikki bert av staðnum tú hefur verið, men av landinum sum heild - tjóðini. Tú heldur, at tann viðferð, tú hefur fingið, kann döma alla tjóðina sum heild. Hetta kann vera - og er kanska - aloftast ikki rætt, men í tímum huga er tað soleiðis, og tú kanst lata tína áskoðan á hesa tjóð sláa ígjøgnum á øðrum økjum fyri at raka hana.

Tí er tað av so ómetaligum stórum týdningi, at fremmandafólk vera væl viðfarin, har tey koma.

Nevnt er áður, at føroyingar - hóast teir kanska ikki allir ganga heilhjartaðir inn fyri turismu - taka væl ímóti ferðafólkum, og at tey kenna seg vælkomín til landið. Hetta er av stórum týdningi. Men tað er tianverri á øðrum økjum ymist at finnast at. Dømi eru um tørvandi upplýsingarmöguleikar úti og heima, avmarkaðir möguleikar fyri at kenna okkara mentan og siðir, at sjálvt elementeru hentleikarnir sum nátthús og ruskífløt tørva, at tað bert undantaksvís er möguleiki fyri at royna føroyskan mat o.s.fr. Slikt vígar kanska ofta ikki so nógv sum tað, at fólkis er ófryntligt, sum í onkrum londum ein hoyrir um. Men at tað hefur týdning kemst ikki uttan um. Vit fáa lætt heitið sum ein tjóð, ið ger hetta fyri at halda fólk burtur. Nakað sum lítið sørmir seg einum framkomnum samfelagi, ið hefur høgan livifót og har fólk sjálvi fegin vilja fara burtur í onnur lond at vitja.

Ikki er at ivast í, at henda framferð hevur sína ávirkan á umdømi okkara. Summi, ið kanska høvdu ætlað sær hengan vegin verða ávirkað av teimum, ið verið hava, setast aftur. Og tann "good-will" tey, ið vitjaðu, kanska høvdu fyrí Føroyum, tá tey fóru, er kanska kølnað nakað. Hugsast kann, at hetta t.d. eisini kann ganga útyvir sølu av føroyskum vørum.

Tí er tað av alstórum týdningi, at gjørt verður tað, ið neyð-ugt er fyrí, at ferðamaðurin á øllum økjum skal føla seg ikki bert vælkomnan, men at hann eisini fær eina sømiliða viðferð, meðan hann er her - við m.a. tí service, ið vanliga krevst, og við einum rímuligum úrvali av tí, vit hava ella áttu havt at bjóða, selt ella víst fram.

Her er nakað at hugsa um hjá okkum.

5. Hagfrøðislig kanning av turismuni á sumri 1982

Tá arbeiðsbólkurin skuldi fara undir arbeiðið í 1982, var stórstí tvørleikin, at so gott sum onki hagfrøðisligt tilfar var tøkt um touristvinnuna. Tí var greitt, at skuldi eitt skilagott úrslit fáast, varð neyðugt at gera eina hagfrøðisliga skráseting. Farið varð undir hetta beinan vegin - touristtíðin stóð fyri durum - við at lata framleiða fýramálslig spurnarbløð - á donskum, enskum, týskum og fronskum - lutvist eftir fyrimynd av líknandi kanningum gjørðum í Danmark. Danmarks Turistråd var ráðgevi í hesum sambandi. Prentað vorðu 5000 eintøk og avgjört varð at senda spurnarbløðini út í døgunum 21.-27. juni (vika 25), 19.-25. juli (vika 29) og 16.-22. august (vika 33), tí mett varð, at slik spjaðing yvir hesar summarvikurnar fór at geva best samsvar bæði hvat tíð og samanseting av ferðafólki viðvíkti. Bløðini skuldu einans útflyggjast á skipum og flogførum á leiðini úr Føroyum og bert útfyllast av ikki-búføstum í Føroyum. I flogførunum skuldu bløðini býtast út hvønn dag í áðurnevndu tíðarskeiðum.

Tey 3 feløgini Danair, DFDS og Strandfaraskip Landsins tóku væl undir við hesum tiltaki og játtaðu harumframt fríferðir í sambandi við, at avgjört varð at burturluta slíkar millum tey innkomnu svarini fyrir henda hátt at skapa øktan áhuga millum ferðafólkini. Inn.komu 929 svar, sum Vilstrup-Kanningarstovnurin hevur EDV-viðgjört. Mett verður, at nevnda tal er nóg høgt fyrir at fáa eina haldgóða mynd av tí, sum nevndin ynskti upplýst.

Viðmerkjast skal, at frá Strandfaraskip Landsins (SMYRLI) komu lutfalsliga fá bløð innaftur - umleið 130 - orsakað av onkrari misskiljing, og tí varð hetta tal faldað við 3 til tess, at samsvar skuldi verða millum tilfar og tal av ferðandi. Sostatt bygdi kanningin á 1189 svar.

I spurnarblaðnum (sí skjal nr. 1) varð m.a. dentur lagdur á at fáa upplýsingar tilvega um:

- a) Hvussu stórur partur av teimum ferðandi er utan ættar-/vinarbond til Føroyar ?
- b) Hvussu stórur partur av teimum ferðandi er við ættar og vinarbondum til Føroyar ?
- c) Fólk í handilsligum og almennum ørindum.

Harumframt var av týdningi at fáa tilvega upplýsingar um gistingarviðurskiftini, hvat fólk høvdu brúkt av peningi á Føroyaferðini, herundir um tað var samband millum ferðahátt og peninganýtslu. Av týdningi var eisini at fáa metan frá ferðafólkunum um, hvussu tey kendu seg móttikin í Føroyum, um

tey vóru nøgd við veðrið, tal av matstøðum, prísirnar v.m. Endiliga vóru fólk biðin um at gera viðmerkingar til ymisk onnur viðurskifti í sambandi við Føroyar sum ferðamannaland.

Tey ferðandi vórðu annars býtt upp í aldursbólkar, eftir hvaðani tey komu og hvussu tey ferðaðust.

Skjal nr. 1 vísir sjálvt spurnarblaðið; skjølini nr. 2 a-g eru úrdráttur úr yvirlitinum frá EDV-viðgerðini av tilfarinum.

Her skulu bert takast fram nøkur av áhugaverdastu tölunum og samansetingini, ið kanningin gav.

Av teimum, ið svaraðu spurnarbløðunum, vóru:

7% føroyingar búsitandi í Danmark
71% danir
9% skandinavar annars
7% týskarar
6% aðrar tjóðir

66% teirra vitjandi komu at halda summarfrí, 12% í ørindum, 15% at vitja skyldfólk og vinir meðan 4% vóru á gjøgnumferð.

Av teimum ið svaraðu, vóru 67% fyrstu ferð í Føroyum og meira enn helvtin av ferðafólkunum ætlaðu sær at vitja aftur í Føroyum.

Hjá 51% var tað fyrst og fremst føroyska náttúran, sum dróg, meðan 28% komu at vitja familju ella vinir.

Nógv tey flestu dvaldu í Føroyum í 1 til 2 vikur (í meðal uml. 11 dagar).

24% búðu á hotelli, 19% privat, 13% camping, meðan 24% búðu hjá skyldfólkí ella vinfólkí.

Talva nr. 5.1. vísir meðalnýtsluna hjá ferðafólkunum, býtt uppá gistingarhættir, aldur og ferðahátt.

Talva 5.1.

Yvirlit yvir peninganýtslu

	Meðal kr.	Fólk %	Peningur tils. %
<hr/>			
Gisting á hotelli	2060	21	33
Í privat gisting	1297	20	20
Í tjaldi	972	13	9
Hjá familju/vinum	1048	30	24
Annað	1176	16	14
Í meðal av öllum (vektað)	1325	100	100
Undir 30 ár	1180	42	38
Millum 30 - 49 ár	1337	38	39
50 ár og eldri	1583	20	23
v/Danair	1571	41	48
v/Winston Churchill	1209	44	41
v/Smyrli	981	15	11
<hr/>			
	Meðal kr.	Fólk %	Peningur íalt %
<hr/>			
<u>Danir excl. fólk í örindum og gisti-</u>			
ing hjá fam./vinum	1402	34	35
<u>Týskarar</u> " " "	1728	6	7
<u>Aðrir skandinavar</u> " "	944	4	3
<u>Aðrir excl. føroyingar, fólk</u>			
í örindum og gisting hjá fam./vinum	1156	5	4
Allir excl. " " "	1375	51	51
v/Danair	1571	31	40
v/Winston Churchill	1209	14	33
v/Smyrli X 3	981	35	29

Týskarar tykjest annars brúka mestan pening (kr. 1.728 hvør) og tey, i koma við flogfari brúka meira (kr. 1.571) enn við skipi (Winston Churchill kr. 1.209 og Smyril kr. 981).

Talva nr. 5.2. vísir, hvat ferðafólkini hildu um ymisk viðurskifti, ið hava týdning fyri føroysku turistvinnuna.

Hvat tey ferðandi hildu

Metingarskala:

Stak vælnøgd	= 4 stig
Rættliga vælnøgd	= 3 stig
Rættliga illa nøgd	= 2 stig
Sera illa nøgd	= 1 stig

	Stak væl- nøgd	Rætti- liga væl- nøgd	Rætti- liga illa nøgd	Sera illa nøgd	Meðal- tal í stigum
	%	%	%	%	
Veðrið	49	44	5	1	3,42
Náttúruumhvørvið	78	21	1	0	3,76
Tal av handlum	32	56	11	1	3,18
Tal av matstøðum/cafeterium	21	46	25	8	2,81
Service/príslega/dygd	24	57	15	3	3,02
Gisting/góðskustig/service	60	36	3	1	3,54
Útferðarmöguleikar	66	27	6	1	3,57
Innlendis ferðamöguleikar	33	41	19	7	3,00
Mentunarlig. tiltök	21	41	28	10	2,72
Hetta at kenna seg vælkonnan	82	15	2	1	3,79
Ferðamannastovan - service	46	41	9	4	3,28
Upplýsingarmöguleikar	34	44	17	5	3,06

Sigast má, at støðið sum heild er rímuligt, men at einstök viðurskifti kundu tront til ábøtur, herundir tal av matstøðum (service, prísir, dygd), innlendis flutningur, mentunarlig. fyribrigdi og info-virksemið.

Annars vísur skjal 3 síða 1-3 tær viðmerkingar, ið fólk annars høvdu til ymisk viðurskifti, sum kunnu geva okkum nakað at hugsa um. Umframt tey omanfyri nevndu økini eigur at verða lagt tilmerkis tær monu atfinningarnar viðvíkjandi toilettviður skiftunum o.t.

Meðalnýtslan liggur eftir hesi kanning at døma um uppá stívliga 1300 kr., men hon broytist nögv frá bólki til bólk. (Talva 5.3.)

Mett verður, at nýtslutølini eru í lægra lagi. Til dømis upplýsir Dansk Vandrelaug, at fólk, sum teir senda til Føroya, ætlandi leggja um 2500 kr. eftir seg hvør.

Roynt hevur verið at fingið nökur sölutøl frá Danair og D.F.D.S. uttan úrslit. D.F.D.S. selur rættilega væl av "package-tours", har gisting og morgunmatur er íroknað ferðaprísinum, so at summi, sum hava ferðast við teimum, kunnu ætlast ikki at hava tikið útreiðslur til vistarhald við.

Endamál:

Handils- ørindi	Bólka meðal Kr.	Bólka tal	Fólk tal	Peninga- nýtsla Kr.	Fólk meðal nýtsla Kr.	Peninga- nýtsla Fólk prosent	Bólkar prosent	Per- sónar pro- sent
500	9	10	4.500	450	1	7	5	
1.000	18	20	18.000	900	4	15	10	
1.500	13	17	19.500	1.147	5	11	8	
2.000	26	39	52.000	1.333	14	22	20	
3.000	19	33	57.000	1.727	15	16	17	
4.000	11	23	44.000	1.913	12	9	12	
5.000	6	17	30.000	1.764	8	5	9	
6.000	6	11	36.000	3.273	9	5	5	
-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.000	3	6	21.000	3.500	6	2	3	
8.000	1	2	8.000	4.000	2	1	1	
10.000	9	21	90.000	4.286	24	7	10	
Tilsamans	3.140	121	199	380.000	1.910	100	100	100

Ferðafólk í handilsørindum, smb. frammanfyrirstandandi talvu, leggja í meðal 1910 kr. eftir seg. Stórur partur av hesum fólkum ferðast fleiri ferðir um árið og búgva oftast á hotellum.

Tey tøl, sum hava verið nýtt í hesi frágreiðing, eru tikan burtur úr tí tilfari, sum fingið varð til vega gjøgnum spurnarskemaviðgerðina.

Tað sæst, hvussu meðalpeninganýtslan hevur verið hjá nökrum týðandi bólkum, og kunna hesi tøl nýtast, tá metast skal um, hvussu nögván pening ferðafólk leggja eftir seg, meðan tey eru í Føroyum. Hugsandi er, at upplýsingarnir um peninganýtslu yvirhøvur gera hesa minni, enn hon veruliga hevur verið, tá hugsað verður um flutningskostnað innlendis og gistingarkostnað. Hildið verður, at hesi útreiðslutøl við toluligum tryggleika kunna nýtast sum minstutøl.

Eitt av endamálum nevndarinnar hevur verið at kanna, hvussu stórur partur av øllum ferðandi ikki eru føroyingar, t.e. ikki fastbúgvandi í Føroyum, og síðan hvussu nógvan pening hesi fólk tilsamans leggja í Føroyum. Hetta hevur verið trupult at finna fram til, av tí at DFDS og DANAIR í Keypmannahavn ikki siga seg kunna upplýsa annað enn tað samlaða talið av fólk, teir hava flutt millum londini.

Talvur 5.4 og 5.5. (blaðsíða 30 og 31) vísa yvirlit yvir ferðafólkaflutning í 1982. Býtið av, hvussu nógv ferðandi hava verið føroyingar búsettir her, er mett av nevndini aftaná at hava tosað við flutningsfelögini. Tó byggir talið fyri "Smyril"s flutningin á veruliga kanning.

Samanumtikið má haldast, at kanningin gevur áhugaverd svar uppá teir flestu av teimum settu spurningunum, hóast kanska nógv viðurskifti eru soleiðis, sum vit frammanundan høvdu væntað tey. Fyrivarni verður tó serliga tikið fyri peninganýtsluni, sum eftir øllum at døma er sett nakað lægri, enn tey flestu serkønu halda.

Hvat talinum av ferðafólki, sum ikki eru fastbúgvandi í Føroyum, viðvíkur, er at harmast um, at ikki er eydnast at fingið meira enn metanir. Somuleiðis er at viðmerkja, at cruise-ferðafólk, harav tað koma eini 4-6000 árliga, sjálvandi heldur ikki eru við í tilfarinum, tí samb. definitiónina um, at ein turistur er ein, ið steðgar í minnsta lagi 24 tímar, eiga hesi strangt tikið ikki at telja við, hóast tey leggja nakað av peningi eftir seg m.a. við keypi av souvenirs, postkortum, frímerkjum, útferðum og fyri skipini havnapening o.t.

Samb.skjal nr. 4 løgdu tey 9 cruise-skipini umleið 375.000 kr. eftir seg.

Talva 5.4FARANDI FERDAFÓLK 1982

<u>LOFTVEGIS</u> (Kelda Statens Luftfartsvæsen)	Til-samans	Fastbúgvandi føroyingar	Útlend-ingar
Danair til Danmarkar..... 23.136			
Danair til Noregs..... 639			
Flugleiðir til Íslands..... 1.553			
Air Ecosse til Skotlands	482		
Charter til Danmarkar	<u>310</u>	26.120	Meting 45% 11.754 14.366
 <u>SJÓVEGIS</u>			
(Kelda DFDS, København)			
DFDS - "Winston Churchill"..... <u>8.904</u>	8.904	Meting 45% 4.007	4.897
Strandfaraskip Landsins- "Smyril" sb.yvirlit			
1) <u>Føroya siglingin:</u> x)			
Tórshavn-Bergen 1.375			
Tórshavn-Hanstholm 704			
Tórshavn-Scrabster..... 1.673		{ 15,4% av	
Tórshavn-Seyðisfjørð <u>650</u>	4.402	9.640	1.485 2.917
2) <u>Transitt-ferðandi:</u>			
Scrabster-Bergen 175			
Scrabster-Hanstholm..... 31			
Seyðisfjørður-Bergen 861			
Seyðisfjørður-Hanstholm 1.973			
Hanstholm-Scrabster 56			
Bergen-Scrabster 21			
Seyðisfjørður-Scrabster 656			
+ munurin millum			
Tórshavn-Seyðisfjørð....4.364			
og Seyðisfjørð-Tórshavn <u>4.095</u>	269	4.042	0 4.042
3) <u>Fra Bergen til Hanstholm 1.196</u>			
sum ikki eru roknað uppi			
uttan í samlaða talinum 9.640,			
sum er basistalið fyri nationali-			
tetsprocentini (skjal nr. 6)			
Skipafelagið Føroyar - kelda Faroe Ship....	500	Meting 50%	250 250
Onnur farma-/fiskiskip - meting	500		0 500
Seglbátar - meting 25 x 5 folk	125		0 125
	44.593		17.496 27.097

Farandi á charterferðum til Suðurlond eru
ikki uppíroknað, heldur ikki RDAF.

x) Skjal 5

Talva 5.5KOMANDI FERDAFÓLK 1982

<u>LOFTVEGIS</u> (Kelda Statens Luftfartsvæsen, Vágur)	Til-samans	Fastbúgvandi førroyingar	Útlend- ingar
Úr Danmark - ruta..... 22.746			
" Noregi - ruta 1.100			
" Íslandi - ruta 1.499			
" Bretlandi 271			
" Danmark (charter) 364	25.980	Meting 45% 11.691	14.289
 <u>SJÓVEGIS</u> (Kelda DFDS, København)			
DFDS - "Winston Churchill"..... 9.081	9.081	Meting 45% 4.086	4.995
Strandfaraskip Landsins- "Smyril" sb.yvirlit			
1) <u>Føroya siglingin:</u> x)			
Hanstholm-Tórshavn..... 863			
Bergen-Tórshavn..... 1.312			
Scrabster-Tórshavn..... 1.500		{ 15,4% av	
Seyðisfjørð-Tórshavn..... 617	4.292	9.174 1.413	2.879
2) <u>Transitt-ferðandi:</u>	.		
Hanstholm-Scrabster..... 56			
Bergen- Scrabster..... 21			
Hanstholm-Seyðisfjørð..... 1.671			
Bergen-Seyðisfjørð 677			
Scrabster-Seyðisfjørð..... 1.366			
Scrabster-Bergen 28			
Scrabster-Hanstholm 31	3.850	0	3.850
3) Hanstholm til Bergen 1.032			
sum ikki eru uppíroknað uttan í basistalinum fyri nationalitets- procentini - 9.174. (Skjal nr.6)			
Skipafelagið Føroyar - farmaskip (kelda Faroe Ship)	500	Meting 50% 250	250
Onnur farma-/fiskiskip (meting).....	500	0	500
Seglbátar - meting 25 x 5 fólk	125	0	125
	44.328	17.440	26.888

Komandi á føroyskum charterferðum frá
Suðurlondum eru ikki uppíroknað, heldur ikki RDAF.

x) Skjal 5

6. Definitión av arbeiðsuppgávum.

Vit hava sæð, at tað seinastu árini hevur verið ein støðugt vaksandi streymur av vitjandi í Føroyum. Hvussu nögv av hesum eru veruliga turistar, t.v.s. fólk, ið fyrst og fremst koma at halda frítíðina her, fyriliggja ongi álitandi töl fyri. Væksturin síðani miðskeiðis í 70-árunum verður mettur til 5-10% árliga. Vist er á teir vansar, hetta hevur ført við sær orsakað av tørvandi fortreytum fyri at taka ímóti vaksandi streyminum. Hinvegin er mettingin, at inntökurnar av turismuni neyvan hava staðið mát við talið av turistum. Støðan verður ár undan ári alt meira hættislig og hevur tað staðið støðugt meira greitt, at ikki kann haldast fram sum higartil.

Hvørjir eru so möguleikarnir fyri at bøta um viðurskiftini?

vit kundu sjálvandi roynt at skipa viðurskiftini soleiðis at fólk hildu seg frá at fara til Føroyar. Beinleiðis forða fólk fyrir at koma kunnu vit neyvan við tað at frítt er at fara millum frí lond og væl dámar okkum sjálvum hendan möguleikan at fara, har okkum lystir. Men tað kundi verið gjört á annan hátt við at lagt høg avgjøld á ferðaseðlar til fremmand ella við at minka um service. Men um hetta er skilagott, er meira enn ivasamt. Turistpolitikkur okkara verður mettur sum óvinaligur og kann hetta skaða á ymsan hátt. Tí er slík loysn ikki innlysandi. Ein vegur, ið gangast kann, er at avmarka flutningskapasjitetin til Føroyar. Spurningurin er bert hvussu, og hvussu vítt farast kann. Í løtuni er tað bert rutuflúgvingin til Føroyar, ið er koncessionerað, og tað er ikki óhugsandi, at frekvensurin kann avtalast við avvarðandi myndugleikar heima. Men hinvegin er ilt at fyristilla sær eina avmarking av privata fyritakseminum, ja við keypinum av "Norrøna" er kapasiteturin munandi øktur. Hóast felagið, ið hetta skip eigur, er privat, er neyvan ivi um, at tað frá almennari síðu var ynski um at fáa hóskandi og stórri skip til hesa rutu. Annars kundi ein koncessionsskipan kanska komið uppá tal, men er helst bæði hvat skipaferðlu og charterflogferðum viðvíkur torfør at gjøgnumföra av tí at millumlanda avtalur forða fyri hesum.

Niðurstøðan er tessvegna tann, at möguleikar sum heild bert eru fyri eini möguligari stýring av flutningsfrekvensinum til og úr Føroyum. Tað sum koncessioneraða flogfelagið ikki tekur, verður yvirtikið av privatum, um tað annars lónir seg. Harvið kann eisini gangast út frá, at turiststreymurin alt annað líka framvegis finnur til Føroyar og helst vaksandi í takt við broytingar í ferðslumynstrinum og ta vaksandi umrøðu Føroyar fáa víða um í sjónvarpi, bløðum, í frimerkjasamanhangi o.s.fr.

Við avmarkaðum möguleikum fyri stýring av turiststreyminum øðrumegin og hinumegin vanda fyri vánaligari umrøðu úteftir, um vit ikki í rimuligan mun fyrireika okkum at taka imóti teimum, ið til okkara vilja koma, er arbeiðsbólkurin av tí áskoðan, at uppgávan er bundin á tann hátt, at vit undir øllum umstøðum eisini framvegis fáa turistar - óivað fleiri enn higartil - og at vit í arbeiðinum ganga út frá hesum. Undir arbeiðinum skal so støða takast til hvørjar avmarkingar möguleiki er fyri at gjøgnumföra, um tað annars er ynskilegt.

Kanningin skal annars lýsa allar síður av turismuni, positivar og negativar, umframt at fáa tilvega so gott tilfar, at tilráðingarnar kunnu gerast sò álitandi sum möguligt. Av serliga stórum týdningi er tað árin, ein storri ella minni turisma kann hava á umhvørvið og samfelagsbúskapin. Harumframt er tað av týdningi at lýsa hvørji krøv, turisman uppá stytri ella longri sikt stillar til ílögur í infrastruktur og móttøkuapparatið.

Ein stutt definitiún av arbeiðsuppgávuni kann sostatt ljóða soleiðis:

Við kannan av verandi turismuni sum grundarlagi og ásannandi, at möguleikarnir at stýra turiststreyminum eru avmarkaðir, verður gjørd ein lýsing av tí ávirkan, turisman undir ymsum fortreytum hevur á feroyska samfelagið, samfelagsbúskapin og viðurskifti Føroya úteftir. Herímillum verður at lýsa, hvussu vit sleppa undan, at turisman fær negativa ávirkan á umhvørvið, hvørjar ílögur og tiltøk annars eru

neyðug, um vit skulu hava turismu á núverandi ella hægri støði, og hvørjar möguleikar fyri inntøku føroyiska samfela- gið hevur í turismuni, herímillum möguleikar sum arbeiðs- skapaði vinna fyri arbeiðsorku, ið ikki hevur aðrar vinnu- möguleikar. Í samsvar við úrslitið av hesum kanningum skal arbeiðsbólkurin senda Føroya Landsstýri álit um framtíðar turismu í Føroyum.

7. Hvørjir eru valmöguleikarnir?

Sum tað framgongur av tí, ið framanfyri er nevnt, tykist neyván möguleiki vera fyri at steðga ella avmarka ferðamannastreymin í nakran storrí mun. Fólk koma higar undir öllum umstöðum.

Vit hava tessvegna í høvuðsheitinum tríggjar kostir í at velja:

- 1) at gongdin verður hin sama sum higartil, t.e. at turismuni lovvist at rökja seg sjálva,
- 2) at hon verður skipað og stýrd og
- 3) at roynt verður at næra turismuna og harvið inntökurnar.

7.1. Turisman fær loyvi at rökja seg sjálva:

Tað er óbeinleiðis nevnt framanfyri, at nevndin ikki heldur gongdina í turismuni higartil hava verið skilagóða.

Vit hava fingið eitt vaksandi tal av ferðafólki uttan at broytt viðurskiftini í nakran storrí mun. Úrslitið er, sum tá fólk flyta til nýbyggjara- ella menningarókir, har nærum alt tørvar, við teirri ónøgd og teimum ofta ovurstóru vanskum, ið hetta ber við sær. Tað gongur útyvir umhvørvið í víðastu merking og ger tað minni liviligt hjá heimafólkinum. Harumframt skaðar ein so stór líkasæla, sum tað er ikki at kunna geva fólk bert rímuliga service á ymsum økjum, umdømi okkara sum tjóð. Vit verða mettir sum ein tjóð, ið er sær sjálvum nokk, men sum hevur pening og ressursir til so mangt annað.

7.2. Turisman verður skipað og stýrd:

Tað er mangur, sum heldur, at vansar okkara av turismuni bert høvdu verið ein partur av tí, vit higartil hava upplivað, um tað loypandi vórðu sett í verk neyðug tiltök at taka ímóti vaksandi touriststreyminum.

Tann vansin, vit fyrst og fremst hugsa um, er ávirkanin,

vaksandi turisman hevur á náttúruna. Hvæt hava vit so gjørt til tess at verja náttúruna og gera neyðugar reglur fyrir ferðslu í náttúruni? Ógvuliga lítið. Fólk hava ongar reglur havt at hildið seg til, tá talan hevur verið um at gingið í bø og haga ella at sligið tjald upp. Tey hava passað seg sjálvi. Somuleiðis við saniterum hentleikum. Í teimum nögvu støðunum, har eingi nátthús eru, hevur einasti möguleikin verið at latið náttúruna tikið ímóti.

Vanliga verður sagt, at turisman lítlar og onga inntøku gevur. Um so skuldi verið, er hetta ikki fyrir ein stóran part okkara eigna skuld? Talið og úrvalið av gistingar- og matstøðum hevur verið ovlítið og ikki hóskað til allar penningaskjáttur. Sama kann sigast um úrvalið av vörum og minnislutum, ið fólk kunnu keypa, og möguleikarnir fyrir ítrivi av ymsum slag, ið folk fegin vilja gjalda fyrir, hava verið avmarkaðir.

So víst er nakað at vinna við at skipa og stýra turismuni, og eftir nevndarinnar tykki eiger ongantið ov skjótt at verða farið í gongd við at gera neyðug tiltök í hesum sambandi.

7.3. Roynt verður at næra turismuna:

Sum viðurskiftini eru í dag við eini skipan, ið als ikki er tilreiðar at taka ímóti ferðafólki í tann mun, vit hava í dag, er onki grundarlag fyrir at næra turismuna. Spurningurin er so, um vit yvirhøvur skulu taka henda möguleika við?

Vit vita - og hava seinastu árini sæð tað støðugt týðiligarí - at fólk koma í vaksandi tali hóast einki stórvegis er gjørt av sölubarbeiði. Meginparturin av ávirkanini á potentiellear Føroya-turistar fyrigongur uttan at vit kunnu gera nakað við tað, t.e. i bløðum, sjónvarpi, yvir frímerkjasølu etc. utanlands. Men tað má framkvír roknast við, at handilsligu áhugamálini koma at sláa meira ígjøgnum. Vit hava fingið stórra flutningskapasitet og eisini kapasiteturin á gistingarøkinum er vaksin nokkso munandi, fyrst og fremst við nýggja Hotel Føroyar og øðrum gistingarhúsum. Fyri at

fáa henda eykakapasitetin betri nýttan og inntökurnar störri, er av hesum orsökum neyðugt at gera störri og kanská meira málrættað sölubarbeiði. Og talið av ferðafólki fer tessvegna eisini at vaksa, kanská munandi samanborið við tað, vit higartil hava kent.

Spurningurin er so, um tað eisini av øðrum orsökum er skila-gott at økja turismuna t.e. fyrst og fremst fyri at fáa störri inntökur og fleiri arbeiðspláss?

Her má havast í huga, at vit, sum er óivað hava nógvan eyka kapasitet t.d. a gistingarhúsókinum, og at tað vildi verið lættvunnar inntökur, um hesin kapasiteturin varð brúktur meira enn nú. M.a. hetta verður havt í huga í kanningini, men verður annars lagdur dentur á, at tað er eitt ovara mark fyri, hvat samfelið kann bera av turismu, og at ymsar neyðugar fortreytir eiga at verða uppfyltar, um talið av ferðafólki skal verða økt.

Ein serligur spurningur í hesum sambandi er sokallaða "off-season" turisman, t.e. vitjan uttanfyri summarmánaðirnar. Hetta er torførur spurningur fyri turismuna í mongum londum - serliga í Norðureuropu - og kappingin er tilsvarandi hørð. Hjá okkum er summarsesongin uppaftur stytri enn aðrastaðir, t.d. í Danmark og Svøríki. Spurningurin um "off-season" marknaðarföring er aktuellur fyrst og fremst fyri nýggja Hotel Føroyar, ið fyri at hava lönandi rakstur má hava rímu-liga sølu uttanfyri summarsesongina. Hetta merkir í sjálvum sær, at talið av ferðafólki kemur at verða økt.

Niðurstóðan av hesum er tann, at nevndararbeiðið fyrst og fremst skal leggja upp til at skipa og stýra núverandi turismu, men at tað í tann mun, tað verður hildið skilagott, verður roknað við möguleikanum fyri at økja talið av ferðafólki. Við hesum fyri eyga og komandi í huga, at turisman gevur inntökur og arbeiðspláss eins og aðrar vinnur, verður farið undir eina gjøllari kanning av turistvinnuni - nú og framkvir.

8. Hvat kann ein skipað turisma ávirka:

8.1. Skoðsmál Føroya uttanlands

Eftirspurningurin eftir Føroyum sum ferðamannaland er sum fyrr umtalað vaksin ógvuliga nögv seinastu árini.

Nögv av teimum áhugaðu hava funnið veg henda veg, meðan hinvegin tekin eru um, at nögv onnur av ymsum orsókum ikki hava fullfört ætlan teirra.

Tey, ið komin eru, hava sum heild sæð, smb. upplýsingum í kanning 1982, følt seg væl her í Føroyum, men hava hinvegin funnist at serliga tørvinum í atgongd til upplýsingar og í móttøkuapparatinum annars.

Fyri tað fyrsta er víst á, at tað er ógvuliga trupult at fáa nakað slag av upplýsingum um Føroyar á ferðamannastovum, av tí at hesar als einki vita um Føroyar og einki tilfar hava um landið. Onnur hava so roynt at skriva heim higar, men hava antin bíðað ógvuliga leingi eftir svari ella als einki svar fingið. Tað eru ikki so fáar klagur komnar um hetta til t.d. Danmarks Turistråd og skrivstovur teirra víða um, umframt til konsulatir o.a.

Hinvegin er tað ein lutfalsliga stórur partur av ferðafólk, ið er misnøgdur við tørvandi upplýsing og tørvandi service yvirhøvur, tá tey eru komin higar. Nögv teirra hava - óivað við rætti - ein varhuga av, at vit her í Føroyum ikki hava viljan at ofra tað, ið skal til fyri at fremmandafólk fær í hvørt fall tey primeru krøvini til service og hentleikar uppfylt. Var tað eitt primitivt og fátækt øki, tey komu til, var tað óivað betri at fata, men at eitt samfelag, sum á øllum ørum økjum ger krav uppá at vera nýmótans og framkomið, vícir teimum vitjandi so lítlan ans, er ógvuliga torført at fata hjá teimum flestu.

Eyðsæð er, at ein slík líkasæla frá okkara síðu kann hava avleiðingar við sær, sum als ikki eru okkum at gagni. Bæði tey, ið onga upplýsing fáa og tí ikki koma og

hini, ið undir vitjan hava følt tørvin, kunnu geva okkum eitt vánaligt skoðsmál. Soleiðis eru ikki fá dömi um, at vit hava verið umtalaðir sum eitt land, ið er sær sjálvum nokk, ella ein tjóð, ið fegin vil taka ímóti, men ikki geva frá sær.

Slík umtala ávirkar ikki bert potentiellu ferðakundarnar, men kann eisini á annan hátt oyðileggja eitt "image", vit júst í hesum árum royna at skapa okkum sum ein framkomin tjóð, opin fyri umverðini. Her má m.a. hugsast um, at tey, ið á hesum øki føla seg illa viðfarin, heldur ikki so fegin keypa føroyskar fiskavørur, føroysk frímerkir ella vilja stuðla okkum t.d. í mentunarligum ella politiskum samanhangi, tá vit hava mest brúk fyri tí. Hinvegin vilja tey, um tey føla seg væl viðfarin á somu økjum vera tilreiðar at stuðla okkum og hervið gera tað lettari hjá okkum at marknaðarføra okkara vørur o.s.fr. Her er vert at hava í huga, at bert ein ónøgdur ferðamaður kann ávirka ein hóp av fóldi og soleiðis skaða umdømi okkara í stóran mun.

Ógvuliga umráðandi er, at viðurskiftini í øllum føri eru skipað, og at øll, ið áhuga hava fyri Føroyum, fáa eina viðferð, ið sømir seg okkum sum ein tjóð, ið á nærum øllum økjum roynir at gerast kend víða um sum eitt nýmótans samfølag, ið samstundis framyyvir kemur at fáa uppaftur meira brúk fyri "good-will" uttanífrá, enn vit higartil hava notið. Sostatt eru allar góðar orsøkir til at seta inn á hesi øki til tess at fáa hitt best möguliga umdømið.

8.2. Talið á arbeiðsplássum

Neyvan kann vera ivi um, at tað at skapa arbeiðspláss fyri landsins íbúgvum flest allastaðni er tað fremsta, ið hugsað verður um í búskaparliga politikkinum. Inntøknar, ið verða skaptar í hesum sambandi og sum økja um inn-tøkurnar í húsarhaldinum og beinleiðis og óbeinleiðis ávirka gjaldsjavnna umframta at hækka livifótin sum heild, verða ofta roknaðar sum ein avleiðing av tí at fleiri fólk

eru í arbeiði. Ikki minst í tíðum, sum teimum vit í lötuni liva í, við stórum arbeiðsloysi at kalla allastaðni, verður serligur dentur lagdur á ein arbeiðsskapandi menningarpolitikk.

Føroyar eru kanska ikki í somu støðu sum nögv onnur lond, tá um arbeiðsloysi ræður, men spurningurin er um tað lutfalsliga líftla arbeiðsloysið - sum vit tó ikki hava nakra skráseting av - er nakað, ið kemur at standa við. Tað er ymist, ið kundi týtt uppá, at so er ikki. Vit hava soleiðis í lötuni ein búskaparligan aktivitet, ið á mangan hátt ikki tykist haldgóður, t.d. grundaður á eitt ógvuliga stórt alment virksemi og almennar ílögur, sum neyvan kunnu halda fram, um vit skulu gera ókkum vónir um at loysa aktuellu peningaligu trupulleikarnar við ovurnýtslu bæði hjá privatum, tí almenna, og við alstórum undirskoti á gjaldsjavnanum og eini uttanlandsskuld, ið er vaksin og alsamt er vaksandi í stórum.

Í samband við at hesin politikkur verður lagdur um frá almennum til privat virksemi ella óproduktivt virksemi, slepst eins og aðrastaðni ikki undan, at arbeiðsloysið er vaksandi, fyri ein part helst permanent. Her kundi ein vaksandi turisma óivað komið inn sum ein av teimum loysnum, ið fyriliggja til tess at minka um arbeiðsloysið, serliga millum kvinnur, ið vanliga hava torførari við at útvega arbeiði enn menn.

Nú hevur turisman ikki higartil givið nakað storrí tal av arbeiðsplássum. Samb. kap. 17.2 er talan um 181 heiltíðararbeiðspláss, men tað tykist neyvan ivi um, at hetta tal kundi verið munandi økt, eisini lutfalsliga meira enn talið av turistum, av tí at vit enn bert í avmarkaðan mun gera nýtslu av teimum möguleikum, vit hava fyrir at bjóða ferðafólki slikt, ið tey kunnu brúka pening til.

Vit hava í hesum sambandi undir kap. 17.5 víst á ymist, ið, um tað gerst veruleiki, kann vaksu um talið av arbeiðsplássum munandi, uttan at tær stóru ílögurnar eru neyðugar. Tær hava vit fyrir ein stóran part longu gjørt, og

bíða tær eftir at verða brúktar á skilagóðan hátt.

Sambært upplýsingum frá t.d. Danmarks Turistråd og Highlands and Islands Development Board í Inverness eru arbeiðspláss innan ferðamannavinnu bílig sammett við arbeiðspláss í ørum vinnum, serliga um tær "tungu" ílögurnar í t.d. floghavnir, vegir, havnir o.s.fr. ikki verða íroknaðar. Og her hjá okkum eru hesar ílögur fyri ein stóran part gjördar - fyrst og fremst til gagns fyri okkum sjálvi - meðan tær, ið möguliga framyvir koma at verða gjördar, eisini primert skulu gera teimum fastbúgvandi lívið lagaligt. Ferðamaðurin kemur klárt i 2. raði. Á onkrum øki: t.d. viðvíkjandi flutningi, hugsa vit mest um ferðamannin, ið higar kemur, men tað, ið gjört verður, vil vanliga eisini koma okkum sjálvum tilgóðar.

Soleiðis er nóg, ið talar fyri, at tað av álvara eigur at verða hugsað um at skapa fleiri arbeiðspláss í turistvinnuni. Tey eru lutfalsliga bílig, summi eru undir verandi viðurskiftum beinleiðis neyðug, men umframt at vera við at loysa arbeiðsloysisspurningin hava tey tað til felags, at tey geva eyka inntøkur til hin einstaka og til samfelagið og soleiðis bæði hægri lívskvalitet og hægri livifót til tey, ið her búgva.

8.3. Búskaparligu viðurskiftini

Í flestöllum londum eru inntøkur frá turismu og ferðamannavitjan nakað, ið veruliga telur á gjaldsjavnvágini, og sum almikið verður gjört fyri at økja um, tó vanliga innanfyri eitt mark, ið ger tað möguligt at varðveita náttúru, siðir v.m.

Eyðsæð er, at ein inntøkumöguleiki sum hesin, ið er lættur og lutfalsliga bíligur at skapa, har arbeiðslónir eru ein stórum partur av inntøkunum, verður troyttur av nógum og kanska serliga í tíðum, sum teimum vit nú hava við stórum arbeiðsloysi í so at siga öllum londum. Úrslitið er eisini vorðið, at kappingin á hesum øki er nokk so munandi vaksin tey seinastu árini.

Neyvan er ivi um, at vit her í Føroyum liggja rættiliga væl fyri í hesi kapping og - um vit vilja tað sjálvi - kunnu økja um inntøkurnar frá turismuni rættiliga nögv. Hetta kemst av, at talið av fólk, ið leitar noróureftir til higartil ókend øki, er økt og væntast framgyvir at verða økt nokk so munandi. Serliga øki sum Føroyar, Ísland o.s.fr., ið umframt at vera fjarskotin, eisini fyri nögv liggja langt úti í havinum, har friður valdar, hava áhuga.

Sum viðurskiftini eru her hjá okkum í dag - við ovurstórum halli á gjaldsjavnanum og eftir øllum at døma vaksandi arbeiðsloysi, serliga millum tey ungu - kann ein økt turisma vera við til at loysa hesar spurningar, og vit í arbeiðsbólkinum vilja, sum tað eisini óbeinleiðis frangongur aðrastaðni í frágreiðingini, leggja upp til, at hesin möguleiki verður brúktur á jøvnum føti við aðrar, tó soleiðis at hesar eyka inntøkur á minst möguligan hátt fáa eina óhepna ávirkan á t.d. dálking, siðmenning, mentan o.s.fr., og soleiðis gera tað minni liviligt hjá teimum, ið her búgvva. Øktu inntøkurnar skulu tvørturímóti beinleiðis og óbeinleiðis gera tað meiri liviligt hjá teimum fastbúgvandi, eisini gjøgnum virði, ið ikki kunnu metast í peningi.

9. Fyritreytirnar fyrir turismu i Føroyum.

9.1. Hví hava fólk áhuga at koma higar?

Tey fólk, ið koma henda vegin, kunnu býtast upp í

- a) fólk i ørindum,
- b) fólk, ið hava skyldfólk ella annað nært samband við Føroyar,
- c) teir veruligu turistarnir, t.e. tey ið koma, hóast tey einki samband hava við landið ella áhugamal at rökja,
- d) transitt-ferðandi, ið steðga á annaðhvort loft- ella sjóvegis á ferð til annað land,
- e) rundferðaturistar, ið við turistskipi steðga í hálvan ella heilan dag.

Tey, ið hoyra undir a) og b) skulu ikki umrøðast her. Talan er um bólkar, har talið liggur rættiliga fast og sum væntandi ikki verður broytt í nakran storrri mun tey næstu árini.

Neyvan er at ivast í, at ein ógvuliga stórur partur av teimum fremmandu ferðafólkunum - turistunum - koma higar, tí tey vilja royna nakað annað og hava hoyrt ella lisið um oyggjarnar í Norðuratlantshavi, sum skulu hava eina sera vakra og øðrvísi náttúru við ógvuliga skiftandi veðurlagi. Nógv teirra hava kanska eisini ein romantiskan dreym um hetta lítla oyggjaland, sum liggur hinumegin havsbrúnna, har náttúran er óspilt, og har mentan og siðir bera frá tí, ein kendi aðrastaðir frá.

Tað er náttúran - fjallalandið og oyggjarnar langt har úti - ið draga fyrst og fremst. Har kanst tú ferðast í tí friu náttúruni og njóta hana, m.a. fuglalívið, ið ikki hevur sín líka aðrastaðir. Og so er tað friðurin, ið valdar og sum ikki í sama mun kann upplivast so nögvastaðni. Við í myndini hoyrir eisini ljósið á hásumri. Umframt sjálva náttúruna hava vit möguleikar fyrir fiskiskapi, sum tó ikki eru so nögv útbygdir enn, at vit av hesum ávum fáa nakað ferðafólk av týdningi. Ein minni partur kemur hendan vegin fyrir t.d. at kanna fuglalívið, jarðfrøði, sögu, mál, økologi, sosiologi

o.s.fr. tey hava hesi evni sum ítriv.

So er tað hitt feroyska fólkið. Tey ið hava verið her eina-ferð, hava flestøll notið gestablíðni og vinsælu frá feroysingum. Hetta fær summi teirra at koma aftur, meðan summi sum kanska koma fyri nærri at læra tey feroysku eyðkenni, men ikki hava möguleika fyri at uppliva tey, t.d. feroyskan dans.

Sum er er neyvan nakað annað, sum í sær sjálvum fær fólk at koma henda veg, men vit hava óivað möguleikar. Hesir verða nærri umrøddir í kap. 11.

9.2. Feröslusambandið úteftir. (Skjal 9)

a. Við skipi.

Reglulig sigling hevur verið ímillum Føroyar og Danmark síðani fyrst i øldini, men aftaná at flúgviningin miðskeiðis í 60-árunum tók seg upp, og M/S "Tjaldur" varð selt, vóru tað neyvan nógv, ið roknaðu við at onnur enn D.F.D.S., ið framvegis hevði skip siglandi summarmánaðirnar, framvir fóru at vísa áhuga fyri sigling uppá Føroyar.

Men í 1975 byrjaði "Smyril" summarsigling millum Føroyar, Noreg og Ísland, og árið eftir bleiv Skotland eisini tikið uppí. Tað vísti seg skjótt, at grundarlag var fyri slikari sigling við bilferjum. Í 1980 varð so rutan hjá M/F "Smyril" viðkað til at umfata Danmark (Hanstholm), og vísti undirtøk-an seg so við og við at vera so stór, at neyðugt varð at fáa størri og meira tíðarhóskandi skip. Hetta hendi í ár, har M/F "Norrøna", ið tekur 1050 ferðafólk og 250 bilar ella næstan tvær ferðir so nógv sum M/F "Smyril", varð sett inn á hesa rutu.

Fra 1970 til 1982 er talið av ferðafólk til og úr Føroyum vaksið úr 11.800 til umleið 47.000, meðan talið av bilum í sama tíðarskeiði er økt úr 400 upp í 11.000. Hetta er ein øking, sum eingin hevði droymt um í 1970.

Sum viðurskiftini eru í dag má sigast, at tær ferjur, ið sigla uppá Føroyar, á einhvønn hátt eru vælegnaðar til endamálið, og at tær stórt sæð eru førar fyrir at nøkta eftirspurningin eisini á hásumri. Tó er lyndi til, at kapasiteturin til bilflutning er í minna lagi, og at tað t.d. næsta ár kann gerast vandi fyrir, at hesin kapasiteturin ikki kann nøkta tann eftirspurning, ið verður í hásesongini. Sostatt er mark fyrir, hvussu nógv talið av ferðafólki við bili, ið koma sjóvegis í hásesongini, kann vaksa.

Hinvegin hava skipini júst somu tvørleikar sum hotellir v.m. viðvíkjandi bókingum uttanfyri skeiðið 15. juni - 15. august. Sum er tykist kapasiteturin, hóast ein ógvuliga góðan belegning í hásesongini, sum heild í allari sesongini bert at vera umleið 50. Sostatt tykist tað í fyrra umfari vera her, ið tað eiger at verða sett inn m.a. gjøgnum eitt samarbeiði við hotellini at gera pakkaturar, har prísirnir eru lægri enn hin partin av sesongini, og har tað kanska eisini verður lýst við øðrum t.d. útferðum ella fiskitúrum. Slíkar loysnir tykjast vera neyðugar fyrir at sjóvegis flutningurin kann verða lönandi. D.F.D.S. hevur í fleiri ár havt slík serlig tilboð og sigur, at eftirspurningurin eftir teimum hevur verið heilt góður.

Nevnast skal, at eisini Skipafelagið við bátunum "Lómur" og "Blikur" kann flyta 12 ferðafólk um vikuna alt árið, og at mynstrið fyrir belegning er nakað tað sama sum við hinum báðum skipunum.

Samanumtikið tykist kapasiteturin fyrir sjóvegis flutning í dag vera somikið stórur, at hann stórt sæð nøktar tann eftirspurning, ið er væntandi nøkur ár fram. Hinvegin er ikki óhugsandi, at tað sölubarbeiði, sum í næstum kemur at verða gjört fyrir M/F "Norrøna" og Hotel Føroyar, rættiliga skjótt kann spreingja núverandi karmin. Undir øllum umstøðum er núverandi kapasiteturin førur fyrir at økja talið av ferðafólki til Føroyar munandi.

b. Við flogfari.

Siðani reglulig flogferðsla byrjaði miðskeiðis í 60-árunum er hénd einki minni enn ein kollvelting á hesum øki. Flestu føroyingar høvdu óivað áður mett flúgving uppá Føroyar sum "utopi".

Hinvegin mundu nögv vera greið yvir, at ein skipað flúgwing fór at verða neyðug, um samfelag okkara skuldi koma uppi part í tí vinnulívsútbýgging, sum júst um tað mundið hevði tikið seg upp víða hvar. Eitthvort nýmótans samfelag er grundað á m.a. eitt gott ferðasamband úteftir.

Í tíðarskeiðinum frá 1970 til 1982 er talið av ferðafólk við flogfari til og úr Føroyum økt úr 17.952 til 55.887 sambært árbókini, t.v.s. at talið í skeiðinum er meira enn trýfaldað. Talið er annars seinastu árini økt við 5-10% árliga og í ár tykist vera talan um eina enn stærri øking. Flestu ferðafólk mugu vera samd um, at ferðsluviðurskiftini á hesum øki, serliga aftaná at nýggja Boeing 737 flogfarið í 1977 varð sett inn á Føroyarutuna, eru fult á hædd við tað einum stendur í boði aðrastaðni. Tó vilja tað altið vera viðurskifti, ið ein kundi ynskt betri í hesum sambandi fyrst og fremst verið fylst á ta service, ið givin hevur verið. Hetta hevur vakt orðaskifti um möguliga yvirtøku av ella stærri avirkán á flogferðsluna frá færøyskari síðu smb. nærri í kap. 16.

Viðurskiftini, eisini hvat bíðitiðini viðvíkur, eru batnaði munandi seinastu árini, bæði tí flogvøllurin er longdur og í samband við, at innflúgvingartól eru sett upp í Mykinesi. Hetta hevur í sjálvum sær gjört tað lettari at leggja til-rættis ferðir, samstundis sum tað hevur økt tryggleikan við flúgvingini. Viðkaði terminalurin v. m.a. stærri cafeteria og fleiri handlum og hotelli við flogvøllin, hava somuleiðis verið við til at bøta um viðurskiftini fyri ferðafólkio.

Men tvørleikin er framvegis, at flogvøllurin er í styra lagi, soleiðis at bert nøkur fá stærri flogfør kunnu lenda. Hetta er fyrst og fremst minni haldgott í tryggleikasambandi-

num og hevur ført til, at floghavnin viða um er við at fáa heiti sum ein av teimum vandamiklastu um okkara leiðir. Hetta kann í sær sjálvum halda fólkí frá at koma. Hinvegin kann tað, at flogvöllurin ikki er longri, darva flúgvingini á tann hatt, at tað ofta ikki eru onnur flogfør tók til Føroyaflúgvingina, um tað av einihvørji orsök ikki er möguligt at seta nóg mikið inn av Boing 737 kapasiteti, eitt nú aftaná uppilegur. Somuleiðis hava onnur felög, ið kanska kundu havt hug at gjört ferðir til Føroya, ikki möguleika at gera slíkar, tí tey ikki hava flogfør til tess.

Hóast hesar tvørleikar er tað einki, ið tyðir uppá, at t.d. Danair ikki hevur nóg mikið av Boing 737 kapasiteti til at økja frekvæsin í mun til nú. Sostatt kann talið av ferðafólkí, ið koma til Føroya loftvegis, framvegis vaksa, ja næstan í óavmarkaðan mun. Men sum áður nevnt, kundi tað her kanska verið möguligt á einhvønn hátt at avmarka flutningsmøguleikarnar. Um vit sjálvi vilja tað. Higartil hava einki slik tekin verið, heldur hinvegin. Tey, ið her búgva, ynskja sjálvandi so góðar ferðslumøguleikar sum gjørligt. Flúgvingin og spurningurin um í hvønn mun hon skal rekast, er eitt gott dømi um samanspælið millum turismu og ynski teirra fastbúgvandi. Tað, sum er gott fyri tann fastbúgvandi er eisini gott fyri fremmanda ferðamannin. Og hinvegin.

Samanumtikið tykist flúgvingin vera í góðari legu, men arbeitt eigur at verða fyri at bøta um flogvöllin, harvið tryggleikin økist og bíðitíðin minkar í mun til tað, hon nú er.

9.3. Innanoyggja sambandið.

a. Sjóvegis.

Sjóvegis sambandið millum oyggjarnar hevur seinastu 20 árin fincið munandi ábøtur, bæði við størri og betri skipum og við, at frekvensurin er munandi øktur. Tað kundi fyrr vera ein fyritøka at fara millum Havnina og eitt nú Suðuroy, men soleiðis uppfata tey fægstu tað í dag.

Seinastu árini hevur Strandfaraskip Landsins havt allan sjóvegis flutningin innanlands um hendi, og hevur hetta gjört tað möguligt at samskipa ferðaætlana betri enn áður.

Alt bendir á, at kapasiteturin sambært skjal nr.7 er so stórur og skipini so tíðarhóskandi, at tað neyvan verður neyðugt at gera stórvegis ílögur á hesum øki í bræði, hóast ferðingin skuldi vaksið nokkso munandi. Eitt undantak er tó siglingin til Mykinesar, har kónir menn halda "Súluna" vera alt ov vánaliga og ótíðarhóskandi at rökja hesa sigling. Harumframt er kapasiteturin hjá hesum fari á hásumri, tá nögv ferðafólk vilja sleppa til Mykinesar serliga at njóta ella granska fuglalívið, alt ov lítil til at nokta eftir-spurningin. Tessvegna eigur spurningurin um sigling til Mykinesar at verða tikan upp til umhugsunar bæði viðvíkjandi skipan og fari.

Sambært upplýsingum frá Strandfaraskipum Landsins økist flutningurin í summarmánaðunum við 40% samanborið við tíðina 15. september - 15. maí, og er líkt til, at fremmunda ferðafólk tekna seg fyri ein munandi part av hesi øking og verður samanumtikið mett, at ikki-fastbúgvandi, sæð yvir árið sum heild, tekna seg fyri umleið 20% av samlaða talinum.

Annars er flutningurin innanoyggja vaksin úr umleið 450.000 í 1975 til 620.000 í 1982, ella við góðum 5% árliga.

Flutningur innanoyggja fer so at siga bert fram frá kl. 07.00 á morgni til kl. 23.00 á kvøldi, t.v.s. at regluligur náttarflutningur ikki finst.

Hetta kann virka øvugt fyri útlendska ferðafólk, og má metast í ávisan mun at vera nervandi í fórum, tá uttanlands-flutningur fer fram uttanfyri nevndu tíðir. Hesin spurningur átti at verið umhugsaður.

Somuleiðis átti spurningurin um eina bíleggingarskipan fyri ferðaseðlar at verið umhugsaður í teimum fórum, har ein av royndum veit, at bíðitið er.

Út frá ferðamannasjónarmiði er tað ógvuliga óheppið og tekur seg órökjut út, at fráfaringarstøðini og atkomustøðini ógvuliga tíðum verða broytt. Her verður t.d. hugsað um Vág/Tvørøyri; Skopun/Skálavík og kaska fyrst og fremst á havnaøkinum í Klaksvík og Tórshavn.

Endaliga er tað neyðugt at gera vart við ta. ógvuliga vánaligu lýsingarskipan, ið er.

Fyri tað fyrsta verða ferðaætlanir altið gjørdar/góðkendar í síðstu lótu, ja tað fyrikemur, at nýggj ferðaætlan er komin í gildi, áðrenn hon er lýst. Hetta er ósømiltig út um alt mark og fyri ferðafólk, ið skal leggja tilrættis ferð til Føroya, er tað heilt ófatiligt, at so skal vera. Aðrastaðir verða ferðaætlanir gjørdar/lýstar fleiri mánaðir áðrenn tær koma í gildi.

Summarferðaætlanir fyri komandi ár áttu at verið gjørdar longu í oktober mánaði. Og hvat skuldi verið í vegin fyri tí? So við og við eru royndir fingnar fyri hvussu mynstrið eiger at vera og tað einasta, ið skal til, er ein ájavnföring. Men kann í hesum viðfangi kaska virka meira enn óheppið, at slíkar ferðaætlanir skulu enda á hægsta politiska stigi, og at flestallir politikarar skulu hava atgongd at seta fram síni serynskir. Er hetta orsókin, eiger ein slík skipan at verða broytt.

Viðmerkjast skal annars eisini, at broytingar í ferðaætlani, lýstar í útvarpinum, bert koma á føroyskum. Tað átti ikki at verið torfört eisini at lýst á t.d. donskum, enskum og týskum. Tað hava ferðafólkini krav uppá.

b. Landvegis.

Skipaður flutningur landvegis er enn bert á byrjunarstigi, og tað er upplýst fyri arbeiðsbólkinum, at Samferðoslunevndin arbeiðir við ymsum loysnum til tess at bøta um nevndu viðurskifti.

Góðar flutningsskipanir eru fyribils millum Havnina og Vest-

manna, í Suðurstreym og á Sandoynni. Í Suðuroy verður arbeitt við eini royndarskipan. Í Vágum er reglulig rutukoýring til Oyragjáar umframt samband við flogrutuna. Í Havnini er somuleiðis skipaður innanþiggja flutningur.

Tað kann ikki dyljast, at sambandið landvegis als ikki hevur fylgt við gongdini á hinum samferðsluókjum, og at tíðin og umstóðurnar krevja, at her mugu verða gjørðar munandi ábøtur.

Taka vit fyrst Vágarnar, herundir serliga koýring til og frá floghavnini, hevur tað sjálvandi hjálpt nakað uppá viðurskiftini, at tað nú eru settir inn tíðarhóskandi bussar. Men tað er framvegis óheppið, at ferðafólkið noyðist at fara úr bussunum - í øllum veðri - umborð á Sam - og so aftur í annan buss hinumegin við viðföri. Tiðin má vera komin, har hetta verður broytt, bæði fyri okkara egnu skuld og fyri hini ferðafólkini, sum av góðum grundum als ikki fata, at slíkt skal vera neyðugt. Her er nakað, ið ofta kann geva ferðamanninum eitt skeiwt bílæt av okkum. Tað er greitt, at ein skipan sum tann, ið skotin er upp, kostar meira og gevur fleiri ferðir til "Sam", men hon er neyðug og ivi er neyvan um, at flestöll ferðafólk við gleði vilja gjalda tað, ein slík service kostar eyka.

Harnæst er tað sambandið norðureftir - til Eysturoynna og Norðoyggjar - og partvíst suður til Havnar og til Vestmanna. Her kundi ein loysn verið, at ein skiftistøð við terminali varð lögð í Kollafirði við síðuna av Esso-støðini, har ferðafólk kundu skift til aðrar rutur.

Ein slík skipan vildi havt nógvar fyrimunir. Fyrst og fremst vildi hon gjört viðurskiftir og möguleikar hja ferðafólkunum betri. Tey kundu komið skjótari og bíligari fram enn nú. Tað vildi minkað um krövini til at havt bil, soleiðis at talið av bilum kanska hevði minkað til gagns fyri gjaldjavnan, vegirnar, umhvørvið, umframt privatu þeningaviðurskifti hins einstaka. Harnæst vildi slík skipan kanska eisini við tíðini gjört rutuna sjóvegis úr Havnini á Skálafjørðin minni neyðuga, soleiðis at frekvensurin antin kundi verið minkaður

ella rutan heilt niðurløgd til gagns fyri roknskapin hjá Strandfaraskipum landsins og landinum sum heild.

Í tilknýti til eina slíka høvuðsferðslugrein kundu lokalar rutur, við bussi ella bili, verið lagdar tilrættis.

Ein slík loysn inniber eftir tykki arbeiðsbólksins bert fyrimunir og verður lagt upp til, at hesi viðurskifti fáast í rættlag, til gleði fyri allar partar - eisini fremmanda ferðamannin.

Nervandi tykist eisini, at eingin skipan finst, har fólk kunnu keypa rabattkort til ferðing í ávíst dagatal við Strandfaraskipunum, soleiðis sum vit kenna tað aðrastaðni frá, t.d. Interrail.

3.c. Á annan hátt.

Í summar samtykti tingið at keypast skuldi helikoptari til at rökja innanlendis flutning oyggjanna millum.

Sostatt tykist hesin spurningur, ið eftir nevndarinnar tykki er av stórum týdningi, bæði í ferðamannasamanhangi, men eisini í bygdamenningarsamanhangi at verða loystur, soleiðis at tiltakið vónandi heldur áfram.

Fyri ferðafólkini verður tað nú möguligt at siggja nögv fjarskotin pláss t.d. Dímunar og Mykines, sum kanska annars ikki stóðu í boði og á henda hátt vildu tey fingið enn stórrri úrtøku av Føroyaferðini enn annars. At fremmunda ferðafólk eisini brúka henda möguleika, vita vit frá royndunum við helikoptaraflúgvingini í 1981, har ein lutfalsliga stórrri partur av teimum ferðandi komu uttanífrá.

Samstundis ger slíkt samband tað meira liviligt á smábygðunum. Fólk kundu komið til og frá dagliga, samstundis sum stórrri trygd varð fyri at sleppa av við mjólk og at fáa neyðugar vørur um veturin.

Samanumtikið er helikoptaraflúgvingin til gleði bæði fyri okkum sjálvi og - í øðrum raði - fyri ferðamannin.

9.4. Elementerir hentleikar

Fram um nakað annað, sum kann skapa ónøgd hjá ferðamanninum - og samstundis vera til ampa fyri okkum sjálvi - er, at tað vit her kalla elementerir hentleikar, t.e. hentleikar sum eru so sjálvsagdir, at tað als ikki skuldi verið neyðugt át spurt eftir teimum, ikki eru tilsteðar í nærtil tann mun, sum brúk er fyri teimum.

Talan er um trý høvuðsøki: a) Toilettviðurskifti, b) Terminalbygningar, c) Annað.

a. Toilettviðurskiftir

Nakrar av álvarsligastu atfinningunum frá ferðafólk, ið koma hendavegin, er at alt ov lítið er av almennum nátthúsum. Hetta kemur sjálvandi fyrst og fremst ógvuliga illa við hjá ferðamanninum, sum kanska í nógvum fórum verður noyddur til at gera tað, sum neyðugt er úti í náttúruni. Hetta síggja vit nógv dømir um. Men tað er óivað í minsta lagi líka ringt fyri okkum sjálvi, sum mugu liva við, at náttúran verður dálkað á henda hátt, heilt óneyðuga dálkað.

Tað er næstan bert í samband við matstøð og onkustaðni á keiðkjum, at toilettir eru, men tað kann vera ógvuliga langt ímillum tey. Og eyðvitað er, at hetta er nakað, vit ikki kunna liva við, bæði fyri ferðafólkini og okkara egnu skuld, av tí at hetta bæði gevur okkum umhvørvisvansar og vánaliga umtalu.

Tað finst neyvan nøkur patentloysn á hesum spurningi. Tar mugu lagast eftir viðurskiftunum á staðnum. Tað einasta, ið krevjast má, er at eitt alment nátthús er í hvørji bygd.

Nögvar loysnir hava verið umhugsaðar og hevur spurningurin m.a. verið fyrilagdur Føroya Kommunufelag. Semja tykist vera um, at royndirnar av at seta upp almenn toilett á økjum, har onki fólk býr í nánd, ikki hava eydnast væl. Nátthúsini verða ikki hildin og ofta verða tey brotin eftir heilt stuttari tíð. Tessvegna er tað neyðugt, at tey verða sett upp so-leiðis, at ábyrgdarfólk alla tíðina kunnu halda eyga við teimum umframt at halda tey rein.

Har matstøð ella gistingarhús eru, ið hava opið allan dagin og út á kvøldið, vildi tað veri líkatil at lagt slík almenn nátthús í tilknýti til tey, móti at tey, ið reka viðkomandi støð, fáa samsýning fyri umsjón og viðlíkahald av teimum. Líknandi loysnir kundu hugsast í tilknýti til kioskir o.s.fr. á størri havnarøkjum, har ongin terminalbygningur er.

A bygdum kundu tvey slög av loysnum hugsast: 1) toilettir í tilknýti til t.d. handlar ella privat hús og 2) toilettkabinur, ið verða settar upp miðskeiðis í bygdini, so trygd er fyri, at fólk kunnu síggja tær. Eisini her skuldu tey, ið hava um hendi at halda hetta viðlika, sjálvandi havt samsýning fyri tað.

Spurningurin um almenn nátthús ella WC kann verða loystur samb. heilsu-samtyktirnar frá 1933, gr. 7, og 1968 gr. 12, 7. stk. Hesar lögir og samtyktir verða umsitar av heilsunevndini í teimum einstöku kommununum. Nevndin metir, at henda skipan virkar so illa, at tað er bráðneyðugt, at Yvirheilsunevndin, ið er kærustovnur hesum spurningum viðvíkjandi, tekur málid upp sum skjótast.

b. Terminalbygningar

Umframt tann undir 9.3.b. nevnda terminalbygningin í Kollfjarðardali í samband við samskipan av ferðasambandinum, er arbeiðsbólkurin av tí áskoðan, at tað í fleiri stöðum er tørvur á slíkum bygningum við stórra havnarlög.

Í fyrsta lagi eru viðurskiftini í Havn út av lagi vánalig. Ferðafólk, ið kemur á keiina og sum skulu fara við einum av rutubátunum, hava ongastaðni at fara meðan tey bíða, ofta í vánaligum veðri. Nógv av ferðafólkunum, ið svaraðu spurningunum í kanningini á sumri 1982, funnust at hesum viður-skiftum.

Tað er eisini uttanfyri alt mark, at hövuðssstaðurin, har fólk í hundrað-tali ferðast frá og til hvønn dag í árinum, ikki hefur syrgt fyri at greiða ein so elementaran spurning. Ein kundi við góðari grund spurt, um tað ikki var so nógv annað, sum nógvur peningur er lagdur í, ið er minni neyðugt.

Mælt verður til, at hesi viðurskifti verða fingin í rættlag so skjótt sum möguligt. Í terminalbygninginum kundi hóskandi eisini verið cafeteria og kiosk umframtil tilhoyrandi toilettir, so hesin spurningur varð loystur samstundis. Tað voru óivað nógv, ið hövdu áhuga fyri at forpakta cafeteria og kiosk á keiðkinum. Í terminalbygninginum kundi eisini verið minni skrivstova hjá Strandfaraskip Landsins, haðani t.d. boð um seinkingar og boð um broytingar í ferðaætlani kundi verið givin.

Ein líknandi loysn kundi óivað verið nýtt á Oyrargjógv, men var tað neyðugt at tey, ið hetta hövdu um hendi, búðu á staðnum. Tessvegna er eisini neyðugt at gera íbúð. Tað er óneyðugt at greiða nærrí frá, at

tað má gerast terminalbygningur á hesum stað. Tær móngu atfinningarnar bæði fremmandir ferðamenn og føroyingar tíðum koma við er fullgott prógv. Ein slíkur terminalbygningur kundi hóskandi verið forpaktaður av fólk undir revalidering.

Tað er eisini brúk fyri smærri terminalbygningum í Sørvági (í samband við siglingina til Mykinesar), á Toftum, í Skopun og í Suðuroy.

Malt verður til, at eisini hesi viðurskifti, sum í nógv ár hava tront til at komið í rættlag, verða loyst.

Hvussu hetta skal gerast og hvør skal gjalda, er ein spurningur, sum landsstýrið má taka stóðu til, men metir arbeiðsbólkurin, at kommunurnar eiga at bera ein stóran part av útreiðslunum, við tað at tær havnir, har terminalbygningar eru, hava tær flestu inntökurnar og mugu tí eisini kunna bera so avmarkaðar útreiðslur.

c. Annað

Her verður serliga hugsað um ruskílót og líknandi.

Á hesum øki eru stórar ábøtur komnar tey seinastu 2 - 3 árini, soleiðis at tað so við og við eru ruskílót sett upp víða um t.v.s. í bygdum, framvið vegum og í nánd, har fólk kunnu keypa ís o.s.fr. Men enn tørva ruskílót nógvastaðni og serliga er tørvur á stórra ruskílótum, soleiðis at fólk eisini kunnu sleppa av við eitt sindur stórra nögdir av ruski (t.d. frá tjaldturistum). Slík áttu at verið uppsett í hvørjari bygd og har tjøld vanliga verða uppsett.

Hetta er ein uppgáva fyri Landsverkfrøðingin at samskipa og seta í verk, men landið eigur bert at gjalda fyri uppsetan av ruskílótum framvið landsvegum og á øðrum stóðum uttanfyri bygdirnar. Hitt eiga kommunurnar at gjalda fyri. Ruskílótini eiga at verða merkt við altjóða teknum.

Eisini ein skipan á hesum øki vildi verið til gagns fyri bæði ferðamannin og fyri okkum sjálvi.

9.5. GISTINGARMÓGULEIKAR

9.5.a. Viðurskiftini í dag

Eitt hitt týdningarmesta liðið í turistvinnuni eru gistingarviðurskiftini.

Her voru vit í nógv ár eftirbátar, men hevur seinastu árin verið munandi øking.

Hagtöl hava ikki verið til fyri hetta økið, og var tí neyðugt í samband við inntøkukanningina í mars 1983 at kanna, hvussu gistingarmóguleikarnir vórðu nýttir í 1982. Hetta kundi um ikki annað geva eina hóming av viðurskiftunum.

Táið summi av hotellunum ongi hagtöl høvdu, hevur tað verið neyðugt at mett hesi töl, og nakað av tilfarinum má tí takast við eitt sindur av fyrivarni. Tølini hjá vallaraheimunum eru bein.

Talvan niðanfyri vísir útboð og "belegning" í 1982:

Talva 1

Total útboð og eftirspurningur við gistingarhentleikum í 1982. (Skjal 8)

Kommersiellir hentleikar	Sengur/Persónar	%	Gistingarnætur	%
Hotell v.m. ¹⁾	602	46	83.685	
Vallaraheim	298	23	13.240	
Camping	160 ²⁾	12	2.340	
Kapasitetur íalt	1.065	81	98.705	
Summarhúsútleigan	122	9		
Privat innivist	110	9		
Ibúðir	15	1		
Kapasitetur íalt	247	19		
Samanlagdur kapasitetur	1.312	100		

1) Hotell, sjómansheim, gistingarheim og restauratiónir við gisting, m.a.

2) Hotel Føroyar og Hotel Eiði.

2) Útrokningin er treytað av 40 plássum á 4 persónum = persónskapasitetur = 160.

Tað hevur tíverri ikki verið möguligt at fingið nóg haldgóð töl fyri útleigan av summarhúsum og privatari gisting.

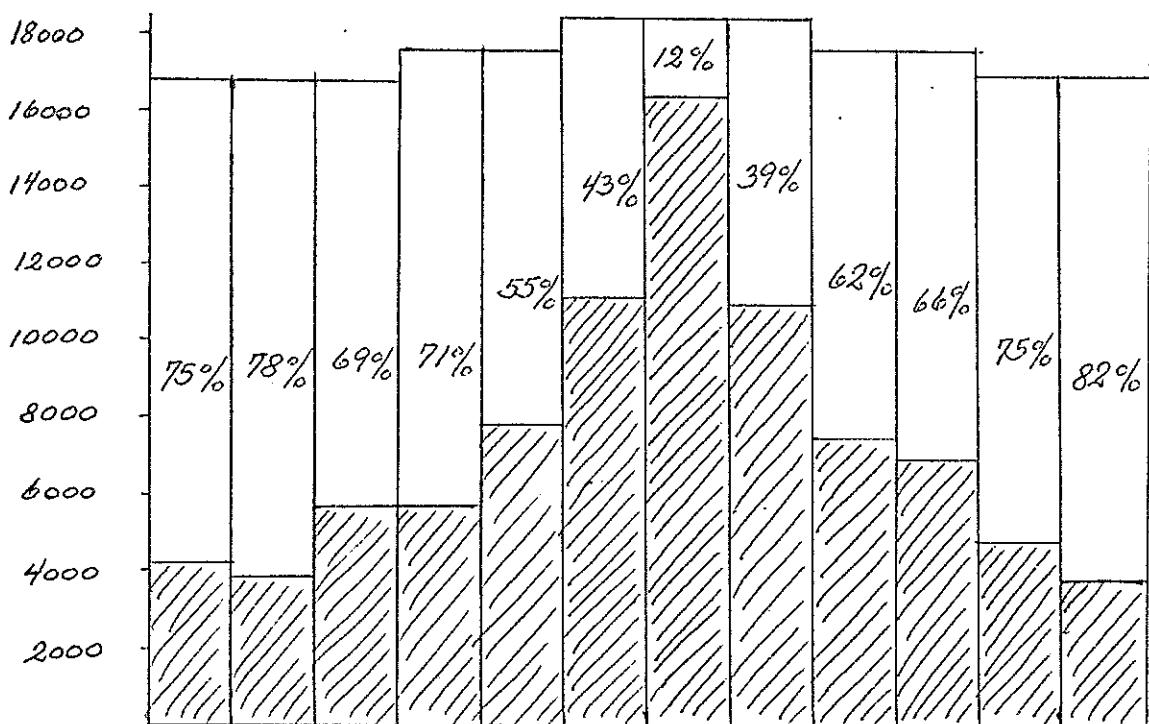
Annars hava hotellini 46 % av samlaða kapasitetinum, vallaraheimini 23 %, camping 12 %, summarhús 9 %, privat gisting 9 % og íbúðir 1 %.

Hotellini hava havt 83.685 gistingarnætur, vallaraheimini 13.240 og camping 2.340 (bert tað skrásetta).

Talvan niðanfyri visir, hvussu hotellkapasiteturin hevur verið nýttur ymsu mánaðirnar av árinum. Íroknað "hotellini" eru eisini sjómansheim, gistingarheim og matstøð við gisting.

Talva 2

Seingjatilboð/möguleikar fyri gisting:

seingjatilboð 1982: 207.960

av hesum nýtt 40 %: 83.685

ikki nýtt : 124.815

Tað sást, at nýtslan frá mai til og við august liggur omanfyri ársmeðal uppá 40 %. Í juli er nýtslan 88 %, meðan hon er lítil uttanfyri sesong. Eisini sást, at útboðið er javnt alt árið, t.e. at flestóll hotel eru heilárshotel.

Serstakliga uttanfyri summarmánaðarnar er tørvur á fleiri gestum, meðan vitjanin er hampuliga góð á sumri.

Talvan niðanfyri vísir, hvar í Føroyum ið hotellkapasiteturin er, og hvussu eftirsprungurin er býttur uppá økir.

Talva 3

Lands-partar	Seingjakapasitetur		Gistingarnatur		Meðal seingjakapasitsnýtsla %
	Tal	%	Tal	%	
Streymoy	208	34	32.890	39	45
Vágur	92	15	11.885	14	36
Eysturoy	43	7	6.730	10	43
Norðoyar	128	21	12.510	15	34
Sandoy	18	3	2.900	3	45
Suðuroy	118	20	16.170	19	38
Íalt	607	100	83.085	100	40

Besta nýtslustigið er í Havn og vánaligasta í Norðoyjum.

Talva 4

Gisting býtt eftir landsparti og tjóð

Lands-partur	Prosentbýtið				Hotelgistingarnatur
	Føroyingar	Danir	Aðrir	Íalt	
Streymoy	22	44	34	100	32.890
Vágur	57	30	13	100	11.885
Eysturoy	50	30	20	100	6.730
Norðoyar	16	52	32	100	12.510
Sandoy	75	15	10	100	2.900
Suðuroy	77	15	8	100	16.170
Íalt	40	36	24	100	83.085

Taka vit tølini frá campingplássinum í Havn er sundurbýtið sum sæst niðanfyri.

Talva 5

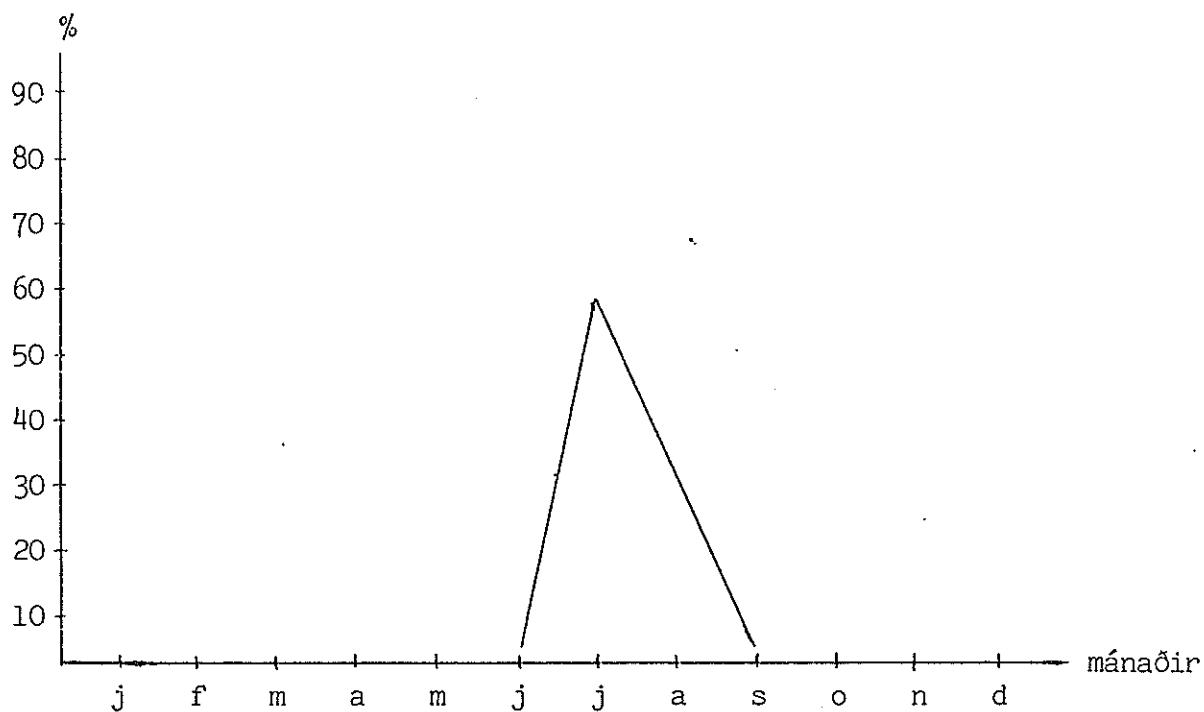
Tjaldnætur eftir tjóðskapi

	Føroyingar	Danir	Aðrir	Íalt
Tal	0	500	1.882	2.382
%	0	21	79	100

Nógv fleiri tjalda enn tølini frá campingplássinum í Havn vísa, tí kaska meginparturin tjaldar har best ber til.

Talva 6

Gistingarnætur eftir mánaðum

Tjaldfólk eru einans í juni, juli, august.

Sum viðurskiftini eru, ber eisini illa til at tjalda aðrar árstíðir.

Um aðrar gistingarhættir eru ongi álitandi hagtøl tøk.

Vallaraheim virka fyrst og fremst frá juni til og við august, tá ið turistar nýta um 50 % av kapasitetinum. Uttanfyri sesong er lítil gisting burtursæð frá leguskúlabólkum og ítróttarfólki.

Vallaraheimini hava kortini opið alt árið og sigur hetta hví árskapasitetsnýtslan er so lág, nevniliða 17 %.

Einans 14 % av vallaraheimsgestunum voru føroyingar, meðan 53 % voru danir.

Vallaraheimini hava allar tíðir av árinum stóran tókan kapasitet, og kann tað vera ein spurningur, um nóg mikið er gjørt fyri at selja kapasitetin á hesum øki.

Í 1982 voru 7.200 hotelturistar, sum í meðal steðgaðu 8 dagar. Hetta gevur tilsamans 57.600 gistingar. 40 % av öllum hotelgistandi voru føroyingar, soleiðis at nettotalið av fremmandum gistandi (natur) liggur um 50.000 natur.

Sum tað sæst á talvu 2 er hotelkapasiteturin hampuliga væl nýttur summar-mánaðirnar - í juli soleiðis við heilum 88 %, sum sjálvt í vanligum saman-beringum utanlands er avbera gott. Í juni og august er kapasiteturin nýttur umleið 60 %, meðan hann so hin partin av árinum liggur millum 18 og 45 %, í meðal fyri árið 40 %, sum vanliga verður roknað fyri at vera lágt. Aðrastaðni verður vanliga roknað við 45 - 55 % í meðal.

Sum heild kann sigast, at kapasiteturin á hotellum og vallaraheimum higartil ikki hevur verið nýttur í tann mun, hann helst skuldi verið, serliga ikki utanfyri hásesongina, og her liggur ein uppgáva at loysa. Somuleiðis er óivað stórur tókur kapasitetur, tá talan er um summarhús o. líkn., privat gisting og íbúðir, umframt almennar bygningar v.m. Eitt øki, sum higartil onki er gjørt við. Um somu tíð tykist stórur tørvur vera, tá talan er um camping, av tí at bert eittans veruligt campingpláss finst í landinum.

Í næstu greinunum verða økini viðgjørd hvørt sær.

9.5.b. Gisting á hotellum, vallaraheimum o.t.

Frammanfyri varð nevnt, at í 1982 var ein seingjakapasitetur á hotellum, sjómansheimum og vallaraheimum uppá 602 sengur, og í 1983 er hesin kapasitetur vorðin øktur soleiðis, at seingjakapasiteturin í dag er umleið 1100.

Hetta seinasta er ein munandi øking í sjálvum sær; eftir einum ári við umleið 40 %. Spurningurin er so, um brúk er fyri øllum hesum kapasiteti og um tað möguliga skuldi verðið aktuelt við einum störri kapasiteti í næstu framtíð ?

Nevnt er fyrr, at turistsesongin her hjá okkum er ógvuligastatt. Lat okkum siga 3 mánaðir. Hinvegin eru ílögurnar til hotel störri pr. rúm/song enn til nakað annað slag av gisting. Longu her liggur nakað, ið kundi merkt, at hoteliløgan óivað er vandamiklasta íløgan innan gistingarøkið, serliga sum bólkurin av turistum higartil hevur verið samansettur. Åðrenn vit fingu tey nýggju hotellini, var nýtsluprocentið umleið 40 % roknað yvir árið, og er hetta í sjálvum sær rættuliga lágt, lægri enn tað vanliga verður hildið neyðugt fyri at reka hotellir. Og alt annað líka skuldu viðurskiftini blivið enn torførari, nú seingjakapasiteturin er øktur munandi. Hetta nýtist tó sjálvandi ikki verða so.

Fyri tað fyrsta kann ein aktiv marknaðarføring vera við til at broyta hetta og harnæst skapar tað, at eitt fyrstafloks hotel, eftir millumlanda máti, her er tókt, at heilt nýggj sløg av ferðafólki koma, fyrst og fremst kongressturistar og fólk, ið vilja halda stytri luksusferiu t.d. í samband við fisking. Og við tí sölubarbeiði, ið longu er, og framvegis verður gjört, er ongi ivi um, at tað framvir koma nýggj sløg av ferðafólki, sum annars ikki hövdu komið, og hvørs peningaviðurskifti eru øðrvísi enn hjá meðalturistinum, ið higartil hevur vitjað. Harumframt vil Norðurlandahúsið í sær sjálvum borga fyri, at tað framvir koma nögv fólk, ið higartil ikki eru komin, og sum t.d. kunnu búgva á teimum báðum l. floks hotellunum í Havn.

Eitt minni hotel, sum tað nýggja á Eiði, kann lættliga útvega sær ein stóran part av inntökunum við vitjan av føroyingum, bæði av gisting og veitslum. Annars skuldu tey fáu kómrini verið lött at selt treytað av, at nakað verður gjört til tess.

Og hetta at selja - marknaðarføra - hevur ikki júst verið sterka síðan hjá føroysku hotellunum higartil. Burtursæð frá tí, ið Hotel Føroyar seinastu mánaðirnar hevur gjört, er onki slikt arbeiði gjört áður, og er hetta óivað stórsta - ella kanska einasta - orsókin til lága nýtslu-procentið.

Slík sôla - markanaðarföring - má tengjast saman við aktivitetum av einumhvørjum slagi. Talan má vera um fôst tilboð - alt ella tað mesta íroknað prísin - uppá ferð, uppihald, umframta útferðir, veiðiútgerð og mentunnartiltök. Her áttu hotellini at tikið seg saman, og kансka - helst - samarbeitt um slík tilboð.

Men hóast möguleikin fyri skilagóðum rakstri má metast at vera tilsteðar, er arbeiðsbólkurin av teirri áskoðan, at hotelrakstur - orsakað av høgu íløguni pr. seingjapláss - og av tí, at sesongin er ógvuliga stutt - hevur vansar, og at tað fyribils er ríkilegt av kapasiteti til tey næstu árini.

Í hotelbólkinum teljast eisini vallaraheim, og eisini her varð nevnt, at kapasiteturin varð ógvuliga lítið brúktur. Býtið er tó ógvuliga ójavnt av tí, at vallaraheimið í Havn hevur lutfalsliga væl storri tal av gestum enn hini. Í 1984 verður nýtt vallaraheim við Gjógv tikið í nýtslu.

Heldur ikki á hesum öki hevur verið talan um nakra marknaðarföring, og er hetta óivað fremsta orsókin til, at kapasiteturin verður so illa nýttur. Vallaraheimini eru vanliga munandi bíligari at byggja enn hotel, men er sesongin stórt sæð hin sama, tó soleiðis at hotellini av sjálvsagdum orsókum hava fleiri gestir um veturin. Tessvegna kunnu vallaraheim vera eins torfør at fáa at bera seg sum hotellini.

Fyribils verður mett, at tórvurin á hesum slagi av gistingarhátti er nøktaður.

9.5.c. Privat innivist (Bed- and Breakfast)

I lötuni eru skrásett 110 privatkømur til útleigan um summarið.

Alraflesti av hesum eru í Havn og verða útleigað gjøgnum Ferðamannastovuna og Strandfaraskip Landsins (Smyril Line).

Eftirspurningurin eftir privatari gisting tykist vera góður.

Serliga familjur og yngri útbúgvín fólk spryrja eftir hesum gistingarhátti. Hinvegin er onki stórvegis gjört fyri at fáa fólk áhugaði fyri at taka ímóti ferðafólki og á henda hátt vinna nakað av eyka peningi.

Tá spurningurin um, hvussu vit skulu taka ímóti teimum fleiri ferðafólkunum, ið m.a. kapasitetsþkingin í sjóvegis flutninginum førir við sær, verður nevndur, metir arbeiðsbólkurin, at ein þking í talinum av privatum kømrum er ein tann möguleikin, ið liggur fyrst fyri.

Fyri tað fyrsta er ikki talan um nakrar nýggjar ílögur - ella í hvussu so er nakað av týdningi. Hetta er í sjálvum sær ein sterk grundgeving fyri, um vit m.a. skulu seta inn her. Vit hava í Føroyum storri húsrúmd pr. íbúgva enn nakra aðrastaðni í Europa, og neyvan er ov nógv sagt, at ikki allur hesin kapasitetur verður líka væl brúktur. Hinvegin vilja eykainntókur verða vælkommnar, fyrst og fremst hjá fólki, ið nýliga hava bygt og illa fáa endarnar at rökka saman. Hesin bólkur av áhugaðum kann hugsast at vaksa framvir. Harnæst eru tað óivað úti á bygdunum nógv, sum fegin vildu havt henda inntókumöguleika, sum kanska er ein av teimum fáu, ið eru. Hartil kann slík útleigan av kømrum fyri nógv-kanska serliga fólk á bygd ~ gera gerandisdagin ríkari.

Treytin fyri at slíkt kann skipast á skilagóðan hátt er marknaðarföring og ein booking-skipan, ið umfatar alt landið. Harumframt kann talan vera um tiltak, ið á annan hátt stimbrar eina slíka gongd. Nevnast kann t.d. lagalig fígging (meira í kap. 14) og lagaligar skattareglur. Her kann nevnast, at aðrastaðni verður givið loyvi til eina skattafría inntóku fyri gisting upp til ávist mark, meðan inntókur yvir hetta verða skattaðar sum vanligt, men við frádrátti av öllum útreiðslum. Slík tiltók vilja óivað gera alt fleiri áhugaði fyri útleigan av kømrum til fremmmandafólk.

Annars kann hugsast, at ein stimbran á hesum øki av sær sjálvum kann føra til, at "Bed- and Breakfast" skipanin kemur at vaksa, t.v.s. at talan eisini kann verða um útleigan uttanfyri eina miðsavnaða booking-skipan.

Undir öllum umstøðum liggja stórir möguleikar á hesum øki, har inn-tøkurnar ikki føra útreiðslur av týdningi við sær, og har ílögurnar eru avmarkaðar. Só stutt sesongin er hjá okkum, eiga vit ikki at síggja burtur frá hesum möguleika.

9.5.d. Almennir bygningar v.m.

Aðrastaðni, eitt nú í Íslandi, verður nögv gjört av at leiga almennar bygningar, t.d. skúlar, fimleikahallir, skúlaheim o.s.fr. út til ferðafólk um summarið, tá eftirspurningurin eftir gistingarmöguleikum er störstur.

Talan er um 1 - 2 mánaðir, frá miðjan juni til miðjan august, tá serliga nögv fólk kemur at vitja, m.a. bólkar av ymsum slagi, ið serliga kundu havt áhuga fyri möguleikum sum hesum, og sum vanliga hava soviposa við sær.

Her í Føroyum hava vit eisini slikear möguleikar fyri útleigan, t.d. skúla- og lærlingaheim, háskúlan, ymsar skúlar o.s.fr. Ógvuliga lítið, fyri ikki at siga onki, hevur verið gjört fyri at gera nýtslu av hesum möguleikum, ið á sama hátt sum privat innivist ikki krevja ílögur. Talan er bert um at gera einahvørja skipan, ið kann virka fyri hesum serliga slagi av útleigan. Her skal sölubarbeiði til. Inntøkurnar frá útleigan av almennum bygningum kundu t.d. farið til viðlíkahald av nevndu stovnum umframt keyp av lutum, ið annars ikki vórðu ráð til.

9.5.e. Camping

Hetta er eitt av teimum økjum, har tað kann sigast, at okkum tørvar at gera nakað álvarsligt fyri at nøkta eftirspurningin.

Stórus og vaksandi partur av teimum, ið ferðast til Føroyar, koma við bilum og campingvognum, summi fyri at støðast eina tíð, onnur á veg til Íslands og dvölja tessvegna bert fáar dagar í Føroyum. Felags fyri hesi fólk er, at tey vilja síggja sum mest av landinum, meðan tey eru her. Higartil hava tey verið noydd at seta sínar bilar og campingvognar sum best ber til. Á sama hátt hjá teimum, ið koma við tjøldum.

Tørvarin á veruligum campingplássum ger tað ofta til eitt blandað upplivisi at ferðast í Føroyum. Ikki ber til at fáa el og vatn bundið til, ikki slepst av við rusk, toilettir eru ongi og heldur ikki vaskimöguleikar.

Eyðsæð er, at vit sjálvi eisini - sum umtalað undir kap. 4 - hava merkt óhepnu avleiðingarnar av hesum tørvi. Tí er tað eisini av áhuga fyri okkum sjálvi, at hesi viðurskifti verða fingin í rættlag.

Sum er hava vit eittans veruligt campingpláss ~ plássið hjá Tórs-havnar Býráði Yviri við Strond, ið tikið varð í nýtslu í 1981.

Harumframt eru campingmöguleikar í tilknýti til vallaraheimið í Havn, Hotel Vágur og Gistingarhúsið í Øravík.

Alt gott at siga um hesi tiltök, sum í sjálvum sær hava verið ábót, og tað tykist sum royndirnar frá tiltakinum hjá Tórshavnar Býráð eru rímuliga góðar. Ongir serligir trupulleikar hava verið við at reka plássið. Fólk hava sum heild verið væl nøgd at búð har, men hava tó víst á ymist, sum í kalda og våta veðurlagnum kundi gjørt upphald teirra enn betur. Eitt nú möguleikar fyri matgerð, hita, og at kiosk var nærhendis. Talið av gistandi á campingplássinum Yviri við Strond var í 1982 1051 fólk, ið voru soleiðis býtt upp á hesi lond: Vesturtýskaland 269, Danmark 221, Bretland 183, Ísland 85, Noreg 67, Frakland 96, Svøríki 35, Holland 22, Schweiz 21, Eysturríki 11, Italia 19, Finland 6, Belgia 4, Australia 4, U.S.A. 3, New Zealand 3, Spania 2.

Men bert í Havnini eru viðurskiftini rímilig. I hinum partinum av landinum finst ovlitið, og nakað eigur at verða gjørt her. Her er arbeiðsbólkurin, aftaná at hava ráðfört seg til ymsar síður, komin til ta niðurstøðu, at tað vildi verið skilagott at lagt eitt stórra, væl útgjørt campingpláss norðuri við Streymen, Streymoyarmegin, sunnan fyri brúnna, har eagnað øki er til endamálið. Eitt slíkt pláss kundi stórt sæð noktað tørvin fyri Eysturoynna og Norðstreym, möguliga soleiðis at tað voru smærri pláss, t.d. í samband við toilettir, vallaraheimi ella matstøð aðrastaðni.

Umboð fyri arbeiðsbólkin hava havt samband við FDM, Foreningen af Danske Motorejere, sum hevur umleið 1000 limir í Føroyum, og spurt, um teir möguliga vildu havt áhuga fyri at geva ráð og seta pening í campingpláss í Føroyum.

Svarið vit hava fingið er ógvuliga positivt. Umframt at bjóða sær til at verða við í ráðum í allari fyrireikingini, siga teir seg fúsar til at gjalda 50 % av bæði ílögum og möguligum rakstrrarhalli. Hetta er sostatt eitt tilboð, ið bólkurin mælir til verður tikið álvarsliga undir við, og at samráðingar sostatt verða tiknar upp í næstum um henda spurning. Eftir okkara metan hevur málið stóran skund. Annars metir bólkurin, at landskassin ella landsverkfrøðingurin eigur at vera fóroyski parturin í hesum tiltaki möguliga soleiðis, at kommunurnar í Eysturoy og Streymoy gjalda ein part.

Umframt metir bólkurin, at tað er brúk fyri campingplássi í Norðuroyum (möguliga í Árnafirði ella Sundi), á Sandoynni (á Sandi), í Suðuroy (Hov ella Øravík) og eisini miðskeiðis í Vágum. Tað er greitt, at öll hesi pláss ikki koma ísenn, men innanfyri eitt tíðarskeið upp á t.d. 5 ár skuldi campingskipanin helst verið útbygd.

Mælt verður til, at spurningurin verður umhugsáður sum skjótast, og at Landsverkfrøðinginum verður álagt at gera eina heildarætlan umframt projektering av plássi við Streymin.

9.5.f. Summarhús o.t.

Sambært yvirlitið er talan um 122 seingjapláss innan hetta øki.

Mett verður, at eisini á hesum øki er talan um tókan kapasitet, sum higartil onki er gjört við fyri at fáa fram í ljósið. Sostatt kann uppsökjandi arbeiði fáa ein nögv stórri kapasitet undan kavi.

Talan er kanska einamest um eldri hús úti á bygd, sum arvingar ella onnur hava sett í stand, og sum bert verða brúkt lítlar tíð av árinum. Harumframt er ein eykakapasitetur av kanska fleiri hundrað tilíkum húsum, sum ikki eru umvæld, og har vissa fyri slíkum inntökum vildi gjört tað möguligt fyri tey, ið eiga, ella sum vilja keypa, at nýtt pening at sett í stand fyri. Frá almennari síðu kundi tilíkt verið stuðlað, t.d. við lagaligum lánum sambært kap. 14. Nögvvar bygdir høvdu óivað verið fríðkaðar, um hetta varð framt.

Fyri bygdasamfelagið vil ein útbyggjan á hesum øki skapa möguleikar fyri eykainntökum, umframt at tað fyri tey fastbúgvandi gerst meira liviligt á mangan hátt. Tað er möguligt, at føroyingar í stórri mun vildu valt at farið út á bygd at ferðast, um hesin möguleiki var tilsteðar.

Mælt verður tí til, at eisini hetta økið verður nærrí kannað.

9.5.g. Bygdahús o.t.

Endiliða eru tey nögvu bygdahúsini og ymisk felagshús eisini ein möguleiki, tá tosað verður um, hvussu eitt økt tal av ferðafólki kann hýsast. Og eftir teimum fyribils kanningum, ið gjørðar eru, tykist áhugi vera fyri frá fleiri síðum at leiga hesi hús, sum mest verða brúkt í vetrarhálvárinum, út til ferðafólk.

Talan er um slík hús í bygdum sum Kvívík, Kollafirði, Streymnesi, Tjørnuvík, Húsavík, Dali og óivað í nögvum øðrum bygdum. Her skal helst bert ein kortlegging til og eitt uppsökjandi arbeiði fyri at gera henda möguleika til veruleika.

Alt samanumtikið tykist nógmiðið vera av gistingarkapasiteti. Tað, ið er fyri neyðini, er at möguleikarnir verða kannaðir gjøgnum uppsökjandi arbeidi, og at síðani skipanir verða gjørdar, ið tryggja, at öll tey, ið hava áhuga, kunnu fáa ágóða av hesum inntökumöguleikum. Herundir er sjálvandi eisini neyðugt við ávívari marknaðarföring, men kapasiteturin skuldi verið nóg stórur til nógv stórri tal av ferðafólki, enn vít nú hava.

Einasta öki, har vit standa so at siga á berum, er tá talan er um campingpláss. Her verður neyðugt - ongantíð ov skjótt - at gera ílögur og annars gera eina ætlan fyri súkar ílögur nokur ár fram.

9.6. Matstøð

9.6.a. Støðan í dag

Skrásett eru umleið 25 matstøð í landinum, flestu teirra liggjandi í stórbýarøkjum. Har eru íroknaðar sokallaðar "fast-food" restauratiúnir, har úrvalið av grillrættum, hamburgers, pylsum v.m. er avmarkað, meðan meginparturin av hinum eru støð (cafeteria o.s.fr.), ið bert servera lættari máltíðir og annars við avmarkaðum úrvali. Restauratiúnir, sum eftir vanligari metan kunnu sigast vera yvir meðal, kunnu teljast á einari hond.

Ilt er at siga, um kapasiteturin sum heild er nóg stórur til verandi eftir-spurning, men tað er ein veruleiki, at fólk, ið koma uttanífrá, finnast at, at tað sjálvt í størri bygdum er torfört at fáa eina máltíð (sí viðm. til kanningina 1982). Men samstundis kann tað sigast, at ein munandi útbygging er farin fram á hesum økjum seinastu árini, soleiðis at talið av matstøðum og sitiplássum í seinasta 10-ára skeiðinum leysliga mett er meira enn tvífaldað, samstundis sum tað eru komin matstøð í mongum støðum, har onki var áðrenn. Soleiðis er neyvan talan um stóran tørv á vanligum restauratiúnum og cafeteriaum, sum fortreytirnar eru í dag; men í tann mun høví er tilsteðar, eiga ábøtur at verða gjørðar.

9.6.b. Hvørjar móguleikar hava vit ?

Sum tað sæst eru stórar ábøtur hendar, tá talan er um talið á matstøðum. Fyri bert fáum árum síðani voru umframti í Havnini bert hendinga onnur pláss, har ein máltíð kundi keypast.

Viðv. mattilgerðini tykist støðið vera hækkað nakað, men neyvan í tann mun sum ynskilitgt kundi verið. Í hesum sambandi eigur eisini at verða viðmerkt, at tað í størri mun kundi verið føroyiskur matur á matseðlinum eisini til gleði fyri fremmandafólk.

Skal ein av álvara standa frítt í valinum av teimum ferðafólkum, vit vilja hava til landið, er ein av fortreytunum m.a., at tey hava atstøður til at liva, sum tey plaga ella betri, enn tey gera dagliga. Her ger seg ikki minst galddandi fyri tað slagið av ferðafólk, ið býr á teimum dýraru hotellunum, tað verði seg sum vanligir ferðamenn ella í örindum, á stórum fundum, til stevnur o.s.fr.

Vit mugu gera okkum greitt, at vit eiga somu móguleikar sum t.d. eru í hinum londunum í nánd av okkum, og harumframti hevði óivað borið til bæði at borðreitt við vanligum føroyiskum mati og í stóran mun gjort góðar rættir

burturúr teim nógvi góðu rávørunum, vit eiga.

9.6.c. Føroyskar rávørur

Rávøruna vit sjálvandi fyrst og fremst hugsa um, er fiskurin.

Neyvan er ov nógv sagt, at vit higartil ikki hava gjört nógv burturúr tí móguleika, vit her eiga fyri at skapa vætilgjørðar rættir burturúr hesum ráevni, sum neyvan finst betri aðrastaðni. Gaman í hava vit teir kendum rættirnar sum ferskan, ræstan og turran fisk, knettir og frikadellur, sum okkum øllum dámar væl, og sum nögvir av ferðamonnunum eisini fegnir vildu smakka ; men at nakað listaarbeiði liggur aftanfyri tilgerð av tí líkum rættum kann neyvan pástandast. Og onkran av hesum rættum skal ein óivað vera vaksin upp við fyri at dáma. At meðal ferðamaðurin ikki dagliga vil eta grind og spik ella turran fisk, vita vit, men hann vil óivað royna. Hvæt kann so gerast burturúr fiski, sum virkar meira lokkandi fyri ferðamannin ?

Tey, ið ferðast uttanlanda - og tað eru við tíðini tey flestu - munnu hava hotið vælsmaðkandi fiskarættir, sum í stóran mun eru gjørdir av vørum, vit hava eins góðar ella betri sjálvir. Ja, tað er ikki ov nógv sagt, at ferðamaðurin, eisini hin føroyski, tá hann t.d. kemur til Danmarkar, ógvuliga ofta leitar eftir fiskarestauratiónum og fegin vil gjalda tað meira, sum ein vætilgjørður fiskarættur kostar t.d. samanborið við ein franskan ella enskan búff. Neyvan heldur av tilvild, at í turistsesongini ofta er torført at fáa pláss á fiskarestauratiónum t.d. í Danmark.

Umframt fisk kann talan vera um fugl. Her verður ikki bert hugsað um lunda, sum tað tykist vera væl til av í lötuni, men eisini t.d. gamlan havhest, sum eitt nú fremmandir matserkönir hava mett, at góðir rættir kunnu fáast burturúr. Havhestur er til í stórum tali og kann fáast meginpartin av árinum.

Undir øllum umstøðum hava vit móguleikarnar at fáa nakað meira burturúr føroyiskum rávørum - eisini serfþóroyskar rættir. Spurningurin er um umstøður annars verða lagaðar soleiðis, at fólk í storri tali enn nú - eisini føroyingar - fara á restauratión fyri at njóta slíkar rættir.

9.6.d. Serligar fyritreytir

Hví hava vit so ikki sjálvi nýtt hesar móguleikar at skapa nýggjar vætilgjørðar rættir burturúr 1. floks rávørum okkara ? Ein partur av frágreiðingini er væl tann, at vit ikki hava havt tað ein kann nevna tradi-

tión fyri at eta úti og tessvegna hevur eftirspurningurin eftir ótraditionellum rættum verið avmarkaður. Men nögv kundi hinvegin bent á, at tíðin er við at broytast. Sjálvi ferðast vit sum sagt nögv úteftir at fáa alt meira áhuga fyri restauratiónslívi, og hinvegin er streymurin av ferðafólki, ið uttan iva hevur áhuga fyri at njóta tað besta, vit kunnu bjóða, vaksandi. Sostatt átti grundarlagið fyri restauratiónsvirksemi á einum ávísum hægri stigi at verið tilsteðar og havt náttúrligar framtaksmöguleikar.

Men hóast hetta vísur treki seg at vera í. Soleiðis tykist undirtókan í teimum fáu støðunum royndir eru gjørðar (Hotel Føroyar og Rest. Perlan) ikki at hava verið nóg góð. Verluligar kanningar av, hvørjar orsøkirnar eru, hava ikki verið gjørðar, men ógviliga nögv bendir á, at tey flestu seta eina góða máltíð úti saman við möguleikanum fyri at fáa eitt gott glas av víni ella eina fløsku av øli afturvið matinum høgt. Hetta kannst tú fáa allastaðni, har tú fert frásæð ávísum av teimum arabisku londunum, ið á ongan hátt hoyra til sama mentunarþólk sum vit, og har religión teirra annars setir bann móti at drekka rúsandi drykkir yvirhøvur. Soleiðis er tað jú ikki hjá okkum. Vit hava tradition fyri at kunna njóta vín og aðrar drykkjuvørur, og nýtslan hevur verið vaksandi seinast árini saman við inntøkuvøkstri, árini uttanífrá o.s.fr. Hetta er sjálvandi ikki av tí góða, men ein veruleiki er tað, at fólk stendur frítt fyri at keypa so nógvar drykkivørur, teimum lystir. Men higartil hevur ein mestsum varhugan av, at hetta fyri einhvønn prís bert ikki má fyriganga á almennum støðum, meðan ein gott kundi koma inn sovorðin støð og fara útum ella á toilettið at fáa sær, um ein vildi. Tú kundi ikki fáa eitt glas av víni til máltíðina, men mátti samstundis vera vitni til, at fólk gingu ovurdrukkin uttanfyri og høvdu sett drekka til lívs á fult lógligan hátt.

Ilt er at seta navn á eina sílika skipan, ið loyvir, at fólk drekka og drekka seg ovurfull, men ikki loyvir vanligum gestum á restauratiónum og hotellum eitt glas ella tvey av víni ella øli afturvið matinum. Onkur útlendingur hevur brúkt orðið "hyklarar" ella dupultmoralur um hetta.

Ein og hvør kann døma sjálvur um tað rímiliga í hesi skipan, men hon kanna neyvan rættvisgera seg sjálva. Tað vil tí vera skilagott, at hon verður tikan upp til umhugsunnar, tí tað er ikki á matrestauratiónum at fólk vanliga drekka uttan mátaþald. Tað er óivað ein ógviliga lítil partur av samlaðu rúsdrekkanýtsluni, sum verður seldur á restauratiónum. Hinvegin vil ein avmarkað útskonking fult vera í tráð við gongdina í

vanunum seinastu árini og umframt virka kveikjandi uppá restauratiónslívið, sum kann blíva til gagns bæði fyrir restauratørar, vitjandi og samfelagið, um rætt verður atborið. Grundarlagið fyrir at reka restauratiónsvirksemi verður betri. Hetta stimbrar til at gera støðugt meira við matgerðina, inntökurnar verða vaksandi m.a. eisini hjá nógvum av hotellunum, ið hava torfört við at klára seg. Óbeinleiðis hefur hetta eisini ávirkan á hotellvirksemið. av tí at tað í longdini koma fleiri ferðafólk. Dyljast kann ikki, at tað gerst liviligari í Føroyum, um ein kann hugsa sær úti á góðari restauratióni av og á, möguliga við familjuni og fáa tað, ið hoyrir til eina góða máltíð. Hetta krevur broyttar siðir, sum vit á øllum økjum royna at vera ájavnt við.

Sum ein roynd at stuðla fyrst og fremst restauratiónslívið, hotellini og turismuna sum heild og fyrir á tann hátt at útvega tiltrongd arbeiðspláss, vil nevndin mæla til, at gjørd verður ein skipan fyrir loyvum til útskonking á hotellum og restauratiónum.

At røkka setta endamálið kundi nevndin hugsað sær, at ein ávis liberalisering fór fram longu frá komandi sesong og vil í hesum sambandi skjóta upp, at fyribils verður loyvt at skonkja borðvín og vanligt pilsnarøl til fólk, ið fáa sær eina máltíð. Tó eigur at verða álagt vertinum, at ikki verður skonkt til persónar, ið eru sjónliga ávirkaðir av rúsdrekka. Umframt kann nevndin hugsa sær, at tað í hvort fall í fyrstu atløgu verður nýtt ein serlig skipan við loyvum, sum verða givin eftir umsókn og bert til restauratiónum, sum uppfylla ávis minstakrøv viðvíkjandi "standardi" og umdømi yvirhøvur. I tann mun loyvini ikki verða umsitin á forsvarligan hátt, mugu tey verða tikan aftur, möguliga aftaná eina royndartíð.

Skuldi ein slik skipan av einihvørji orsøk ikki virkað, átti hon at verið endurskoðað resp. avtikin. Hetta er eftir okkara bestu metan tó óhugsandi. Hinvegin kundi sum nevnt, tá skipanin í eina tíð hevði virkað sum ætlað, verið umhugsað at víðkað hana at umfata eisini aðrar drykkivørur, til skipanin var ájavnt við tær, ið eru í øllum londunum rundan um okkum.

Vit eru sannførdir um, at ein broyting, sum tann vit hava skotið upp, ikki vil broyta drykkivanarnar til tað verra, tvørturímóti, og vil hinvegin heldur ikki økja nýtsluna av rúsandi drykkjum sum soleiðis. I besta falli er talan um marginalar støddir, sum ikki kunnu teljast í prosentum, og sum

vanliga ikki ávirka fólk í störri mun, við tí negativu ávirkan tað ofta hevur, tá fólk drekka á annan hátt.

Hetta vil vera ein lítil stuðul til turistvinnuna, men við einari óbeinleiðis positivari ávirkan, ið ógvuliga væl kann gerast störri, enn vit í dag duga at gera okkum greitt.

10. Turistinformatión

10.1. Føroya Ferðamannafelag - Ferðamannastovan

Føroya Ferðamannafelag varð stovnað í 1932 við eittans endamáli: At turísmi skuldi gerast landsinntøka.

Felagið hevur 40 limir mest fólk innan handilstættin og samferðslu, men eisini av monnum og kvinnum í ørum' størvum, ið vilja stuðla endamálið.

Felagið hevur síðan 1951 hapt egnu skrivstovu - Ferðamannastovu - fram til 1958 á Hotel Hafnia og síðani niðri á Kongabrunni í húsum Tryggingarsambandsins, fyrst einans í niðaru hædd, men síðan 1975 í 2 hæddum.

Uppgávur stovunnar hava m.a. verið:

Brævaskifti við einstaklingar og aðrar ferðamannastovur um inngangandi turismu og onnur fyrikomandi viðurskifti.

Tilrættislegging av Føroyaferðum, móttøka av ferðafólk og leiðbeining.

Skipan av útferðum.

Prentan av ferðamannaheftum um Føroyar og ferðamöguleikar.

Fyri henda part av virkseminum, sum stovan hevur røkt innanfyri tann peningaliga karm, möguleiki hevur verið fyri, er studningur latin yvir fíggjarlög Løgtingsins síðan 1951, byrjandi við kr. 5.000 árliga. Seinastu árini er sami studningur komin uppá 200.000 kr.

Umframt arbeiðið við inngangandi turismu hevur Ferðamannastovan síðan 1965 eisini rikið ferðastovuyrki við IATA-agenturi, DFDS-søluagenturi og síðan Strandfaraskip Landsins í 1975 fór undir utanlandasigling eisini øluagentur fyri teir. Alt hetta við tí fyri eyga at skapa inntøkur fyri at kunna halda høvuðsendamálið gangandi, eftirsum almenni stuðulin als ikki røkkur til.

Hóast vaksandi krøv til arbeiðið fyri inngangandi turismu gekk tað í nögv ár væl at reka Ferðamannastovuna, eisini fíggjarliga, tí ómaksiðin í sambandi við útgangandi ferðir vaks í samband við øktan ferðamannastreym út av landinum. I langt tíðarskeið hækkaði soleiðis studningur Løgtingsins lutfallsliga lítið.

Seinastu árini er peningaliga støðan versnað orsakað av príslønarhækkan og setan av meira starvsfólki um summaríð til at avgreiða ferðafólk.

At stovan er í peningaligari trøngstøðu ger, at ikki eru ráð at halda skrivstovufólk - korrespondent - alt árið, at ikki eru ráð til nær ella námind at lata prenta tey ferðamannahefti, ið tørvur er á.

Úrslitið er, at stovan ikki fær virkað, sum hon eigur, og hettar skapar atfinningar frá einstaklingum uttanífrá, ið ætla til Føroyar, og frá ferðamannastovum, ið vilja tilrættisleggja Føroya-ferðir.

10.2. Turistinformatión í Føroyum sædd uttanífrá

Tann nevndi tørvurin á kapasiteti á Ferðamannastovuni hevur ført við sær, at talið av kærum til t.d. Danmarks Turistråd og turistumboðini uttanlands er munandi vaksið seinastu árini. Fólk hava t.d. ilt við at skilja, at tey ikki fáa svar uppá teirra fyrispurningar, og somuleiðis er tað bæði fyri potentiella ferðamannin og ferðamannastovur uttanlands, sendistovur, konsulátir, reiðariíir ilt at fata, at tað als ikki er möguligt at fáa brochurutilfar um Føroyar - eitt land sum í mongum samanhangi roynir at skapa síttegna "image" víða um - og sum gerst alt meira kent t.d. gjøgnum umtalú í bløðum, sjónvarpi etc., sum eitt nýmótans land við høgum livifóti. Ein hoyrir ofta, at hetta kunnu vit ikki lata liggja á okkum.

Ein má óivað ásanna, at tørvandi virksemið á hesum øki hongur gjølla saman við tí støðutakan, menn higartil hava havt til fyribrigdið "turismu". Flestu hava óivað uppfatað hana sum "et nødvendigt onde", sum m.a. kundi haldast niðri gjøgnum eitt lágt serviceniveau.

Fær turisturin ongar upplýsingar, kemur hann helst ikki til landið og ongantíð betur. At ein slík støðutakan kann oyðileggja umdømi okkara úteftir, hevur neyvan verið hugsað so mógv um.

Eisini möguleikarnir fyri upplýsingum til ferðamannin, sum er komin til Føroya, tykjast ov vánaligir. Soleiðis eru sambært úrslitið av spurnarbløðunum bert 34%, ið eru væl nøgd við informöguleikarnar. Her er m.a. talan um ónøgd við avgreiðslutíðirnar hjá Ferðamannastovuni, upplýsingar um innlendis ferðamöguleikar, lokal informatión, möguleikar fyri meira informatión um ferðamannadum, pállum etc.

Talan er soleiðis um nógvar atfinningar móti info-virkseminum sum heild, og tað vil óivað vera skilagott at meta hetta sum ein av spurningunum, ið eru akuttir og trongja til at verða loystir sum skjótast. A henda hátt kann byrgjast upp fyrir eini øktari ónøgd, ið kann skaða umdømi okkara uppaftur meira enn higartil.

10.3. Hvussu kundi skipanin verið?

Sum tað framgongur, er verandi skipan, soleiðis sum viðurskiftini eru broytt seinastu árini, ikki haldgóð. Raksturin hjá Ferðamannastovuni peningaliga sæð gerst verri ár undan ári, möguleikin hjá stovuni at nøkta krøvini til upplýsingar gerst alt verri og umdømi okkara sum ein tjóð, ið ikki vil gera tað, sum neyðugt er til tess, at ferðafólk kunnu fáa tær upplýsingar, teimum tørva, úti og heima, er við at festa seg. Hetta metir nevndin ikki, at vit kunnu lata liggja á okkum, tí áhugin hjá fólki at vita um/koma til Føroyar er vaksandi, antin vit vilja tað ella ikki.

Nevndin hevur gjørt sær hugsanir um spurningin og er sinnað til eina radikala broyting og útbygging av verandi skipan.

Tað er soleiðis semja um, at tað í sær sjálvum neyvan er skilagott at hava tey tvey virksemini 1) turistinformátiún og 2) ferðaskrivstovuvirksemi saman. Hetta kann í versta fall m.a. elva til, at høvuðsdenturin verður lagdur á ferðaskrivstovuvirksemið, sum beinleiðis inntøkur standast av, meðan tilsvarandi minni verður gjørt við hin partin. Harumframt kann ein hugsa sær, at tey tvey slögini av virksemi undir felags umsiting eisini á ymsan hátt kunnu hava óhepna ávirkan hvør á annan. Tí verður miðað ímóti, at hesi øki verða skild sundur.

Hinvegin er nevndin eisini av tí uppfatan, at sum viðurskiftini eru blivin við vaksandi krøvum til bæði fíggings og ressoursir á annan hátt, neyvan er skilagott, at eitt privat felag við avmarkaðum limaskara og ógvuliga avmarkaðum inntøkum framvir eigur at reka info-virksemi, av tí at fíggingsin í støðugt størri mun kemur aðrastaðni frá.

Nevndin hevur her hugsað tvey modellir, nevniliga

- 1) at skipa Ferðamanniðstøðina sum ein sjálveigandi grunn, ið umframt stovnsfæ frá Løgtinginum skal fáa tilvega fæ frá bankum, tryggingarfeløgum, reiðaríum, etc., meðan inn-tøkurnar verða bygdar á eina avgjaldsskipan á allar ferðaseðlar til og úr Føroyum. Eitt avgjald á yvirnattingar á hotellum og líknandi kundi eisini verið.

Nevndin hevur ikki gjört sær nakrar ávisar hugsanir um, hvussu ein slík avgjaldsskipan skal umsítast, men í þóllum fórum skal serlig lóggáva til.

- 2) Hin möguleikin er at skipa Ferðamanniðstþóðina sum eina almenna stovu, ið fær tilvega rakstrarfæið yvir almennu kassarnar, fyrst og fremst via lögtingsfiggjarlögina, men möguliga eisini frá t.d. kommunum. Annars verður víst til kap. 16.2.

Hvør av hesum skipanum verður nýtt, er ein politiskur spurningur. I allarflestu londum rundan um okkum, er tað hitt almenna, ið fíggjar info-virksemið, helst soleiðis, at staturin rindar raksturin av einum turistráðið, meðan kommunur og aðrir lokalir myndugleikar rinda lokalar info-skrivstovur.

Uttan mun til hvør loysn. verður vald, eigur skipanin at verða gjörd soleiðis, at miðstóðin fær nóg rúmar fíggjarligar ræsur at útinna tær uppgávur, ið hon náttúrliga eigur at átaka sær.

Høvuðsmálið við eini slíkari skipan má verða, at vit framyvir á best möguligan hátt verða fórir fyri at lúka tey krøv til service og info-virksemi, sum ferðamaðurin setir. Eins lætt skal vera hjá ferðamanni í Danmark, Týsklandi, Fraklandi o.s.fr. at útvega sær upplýsingar um Føroyar, sum tað er hjá okkum at útvega okkum upplýsingar um onnur lond. Og vit skulu geva ta service, sum vit sjálvi vænta, tá vit eru uttanlands.

Talan kann verða um at nýta munandi meira av peningi, enn vit higartil hava vant okkum til í samband við info-virksemið. Men hinvegin má ikki gloymast, at júst ein skipað turistmiðstöð vil verða av alstórum týdningi, tá talan er um stýring av turismuni, og ein avgjörd fyrirtreyt fyri, at vit möguliga framyvir fáa enn fleiri ferðafólk til landið við tí vökstri í innþókum og tali av arbeiðsplássum, ið hetta fórir við sær. Soleiðis kann eisini metast, at høvdu vit seinastu árini havt eina útbygda ferðamiðstöð, vildi vansin av turismuni óivað havt verið munandi minni, enn vit higartil hava sæð.

Vit hava fylgjandi uppskot til uppbygging og rakstur av eini ferðamiðstöð:

A. Skipan

Miðstøðin, ið av náttúrligum orsókum eiger at hava skrivstovu í Tórshavn, eiger umframt ein dagligan leiðara at verða stýrd av eini breiðari nevnd (umboðsráði) við umboðan fyrir stovnar, feløg og bólkar, ið á ein ella annan hátt hava áhugamál innan turistvinnuna. Óivað vildi eisini verið gagnligt við eini minni starvsnevnd uppá t.d. 3 limir, ið framhaldandi kann taka støðu til størri mál, ið stjórnin arbeiðir við.

B. Arbeiðsuppgávur

Uppgávurnar, ferðamannamiðstøðin skal taka sær av, kunnu í høvuðsheitum býtast upp soleiðis:

1. Skipa og samskipa Info-virksemi um Føroyar úteftir m.a. við tilrættisleggjan av info-tilfari, luttpoku á framsýningum og svaran av fyrispurningum, ið koma.
2. Hjálpa og vegleiða ferðafólki, íroknað pressuumboðum, ið koma til Føroya.
3. Leggja tilrættis útferðir, fiskjutúrar og ymist ítriv fyrir ferðafólk.
4. Geva tilmæli til avvarandi myndugleikar/stovnar/virki um flutningsspurningar, umhvørvisspurningar, mentunnar-tiltøk og fíggjartiltøk og á øðrum økjum, ið hava við ferðamannavinnuna at gera.
5. Fyrireika stovnsetan av lokalum info-avgreiðslum, samskipa virki teirra við miðstøðina og annars vera teimum til hjálpar á ymsan hátt.
6. Virka fyrir, at núverandi gistingarmöguleikar verða betri útnyttaðir og í tann mun tað tykist neyðugt ella bert skilagott at økja teir. Somuleiðis eiger at verða arbeitt fyrir øking av talinum og støðinum á matstovum.
7. Skráseta og skipa sølu av gistingarplássum og samskipa hetta virki við lokalar avgreiðslur og ferðamannastovur.
8. Skipa fyrir útbúgvning fyrir fólk í vinnuni, fyriskipa skeiðvirksemi o.s.fr.
9. Aðrar uppgávur, sum seinni kunnu verða lagdar á Ferðamannamiðstøðina.

10.4. Aðrar avgreiðslur

Sum m.a. eisini framgongur av spurnarblöðunum, sakna fólk í stóran mun möguleikar fyrir at fáa upplýsingar, tá tey ferðast um landið.

Tosar ein við fólk úti á bygd, er tað ógvuliga ofta, tá komið verður inn á ferðamannaspurningar, at nevndir verða tørvandi möguleikar hjá fólkí at hava nakran at halda seg til, sum kann veggliða og geva upplýsingar av einumhvørjum slag.

Hetta er ein tørvur, ið nevndin metir krevur skjótar ábøtur. Hinvegin metir nevndin, at slíkar avgreiðslur ikki nýtast at kosta stórvegis og kundi soleiðis hugsað sær, at avgreiðslur voru eykavinna í sambandi við skrivstovur, matstøð, skipaavgreiðslur etc., soleiðis at áví samsýning um neyðugt verður latin fyrir at hava hetta um hendi.

Uppgávurnar, ið bygdaavgreiðslurnar skulu umsita, fevna í høvuðsheitum um:

1. Upplýsingar og service annars til ferðafólk, herundir tilrættisleggjan av brochurum o.s.fr. um økið.
2. Virka fyrir lokalum tiltökum til frama fyrir ferðamannin.
3. Útvegan av gistingarmöguleikum, t.d. privatari gisting.
4. I sambandi við Ferðamannamiðstøðina skipa fyrir útferðum, mentunnartiltökum etc.
5. I sambandi við sýslumenn og hagamyndugleikar gera tiltök til tess, at ferðafólk fáa at vita, hvussu tey kúnnu ferðast í haganum.

Bygdaavgreiðslurnar eru beinleiðis undir Ferðamannamiðstøðini og eiga sum soleiðis í mest möguligan mun at samskipa virksemið við hana.

Avgreiðslur kundu hóskandi ligið í hesum støðum:

Klaksvík
Leirvík
Við Streymin
Skálafirði
Vestmanna ella Oyrargjógv
Floghavnini
Sandi
Tvøroyri ella Vági
Mykinesi

Skipan við lokalavgreiðslum vil geva eina betri service og hérafrtrat geva Ferðamannamiðstöðini nögv betri grundarlag at arbeiða á, tá staðkend fólk virka sum ráðgevarar.

Kostnaður av info-virkseminum

Greitt er, at ein broyting sum tann, ið vit hava lagt upp til, vil föra við sær nakað störri útreiðslur enn higartil, men vit meta bæði, at henda broyting er bráðneyðug fyrir m.a. umdømi okkara, og at tann peningur, ið lagdur verður her, kemur innaftur margfalt við hægri inntökum og munandi færri vansum, enn vit higartil hava sæð.

Kostnaðin av sjálvari miðstöðini hava vit leysliga mett soleiðis:

Lön til leiðara og tvey skrivstovufólk	kr. 500.000
Eykahjálp á sumri	- 100.000
Húsaleiga íroknað ljós, hita o.s.fr.	- 100.000
Telefon og telex	- 50.000
Ferðapeningur innan- og utanlands	- 25.000
Skrivstovuútreiðslur, postgjald o.s.fr.	- 40.000
Umboðan	- 20.000
Aðrar útreiðslur	- 50.000
	<u>kr. 885.000</u>

Bygdaavgreiðslur:

Samsýningar	kr. 160.000
Skrivstovuhald íroknað telefon	- 70.000
Annar kostnaður	- 15.000
	<u>kr. 245.000</u>

Upplýsandi virksemi úteftir:

Brochurutilfar	kr. 200.000
Luttøka á framsýningum	- 100.000
At avseta til Føroyafilmir	- 100.000
Annað PR-tilfar (plakatir o.s.fr.)	- 50.000
Myndasavn	- 50.000
	<u>kr. 500.000</u>

Av samlaða kostnaðinum kr. 1.630.000 er roknað við, at útreiðslur til bygdaavgreiðslur heilt ella lutvíst skulu endurrindast av kommununum mæguliga við, at kommunurnar lata ávist gjald eftir íbúgváratalinum via Føroya Kommunufelag. Hinvegin vildi tað verið rímiligt, um Tórshavnar Býráð rindaði ávist gjald til raksturin av Ferðamannamiðstøðini. Sostatt skuldu samlaðu útreiðslurnar fyri landskassan minkað samsvarandi.

I yvirlitinum yvir upplýsandi tilfar er bert roknað við alment virksemi, PR-tilfar, meðan tilfar fyri lokal økir, ávisar bólkar í vinnuni o.s.fr. verður goldið av viðkomandi uttan beinleiðis studning.

Roknast má við, at fyrsta árið verður talan um byrjunarútreiðslur, sum vit ikki hava sett upp í hesi ætlan, sí frammanfyri.

10.5. PR-tilfar

Nevnt er frammanfyri, at ógvuliga illa erstatt við PR-tilfari, fyrst og fremst brochurum um Føroyar. Soleiðis hevur tað illa eydnast allarflestu av teimum fólkum, ið hava víst áhuga fyri at komið til Føroyar, at fingið tilvæna nakað slag av upplýsingum, og hava tey síðani skrivað higar og hagar, í nógvum fórum uttan úrslit.

Men seinastu tíðina hava verið ávisar ábøtur. Saman við Danmarks Turistråd hevur Føroya Landsstýri í ár latið gjört ein "faldara", upplag 108.000, sum fyrst og fremst skal nýtast at býta út uttanlands frá deildum hjá D.T. umframt ferðamannastovum o.t. Harumframt hevur Ferðamannastovan á sumri 1983 gjört eina sokallaða "Travel-Guide", sum fyrst og fremst skal býtast út til tey ferðafólk, sum longu eru komin til Føroya. Her fáa tey allar upplýsingar um ymisk praktisk viðurskifti m.a. ferðaætlunar, gistingarmæguleikar, reglur fyri ferðing o.s.fr. Umframt hevur Postverk Føroya í nágv ár havt brochurur á fleiri málum um almenn viðurskifti í Føroyum, og danska uttanríkisráðið hevur í ár sent út ein sokallaðan "Fact Sheet" m.a. við upplýsingum um politisk og búskaparlig viðurskifti. Ein felags hotelbrochura er gjørd fyri nøkur av størru hotellunum og somu hotellir hava nú øll sjálvi eigna brochuru.

So viðurskiftini eru allarseinastu tíðina munandi batnaði, men enn er ávísur tørvur ikki minst á "specialbrochurum" og hotellbrochurum.

Av "specialbrochurum" finst enn ávist tal av brochurum um fuglalívið, sum eigur at verða endurprentað, kanská í broyttari útgávu. Harumframt kundi ein t.d. hugsað sær líknandi brochuru um reglur, sum gálda fyri ferðing í fóroyisku náttúruni og um lívið í havinum um Føroyar.

Viðv. lokalbrochurum er tað soleiðis, at enn ongar slíkar eru, burtursæð frá onkrum, ið fyri nøkrum árum síðani komu um Havnina og Klaksvík, men sum ikki eru endurprentaðar. Vit meta, at harðliga er brúk fyri brochurum um lokaløkini - hvørja sýslu sær - har allar upplýsingar um økini verða givnar, um sögu, hvat er at síggja, gistingarviðurskifti, hvussu ein skal ferðast í haganum og útferðir annars o.s.fr. Slíkum brochurum spyrja nógv av fremmandafólkunum eftir, og vildi tað harumframt lætt nógv um hjá ferðamannastovum, um slíkt fanst á prenti. Slíkar brochurur eiga sjálvandi at verða goldnar av kommununum í sýsluni, tó kanská soleiðis, at tey fáa hjálp frá ferðamannastovum í samband við tilrættislegg av teimum.

Annars verður mett, at so við og við sum talið av brochurum verður storrri, gerst neyðugt við einihvørji samskipan millum stovnar og fyritøkur - bæði fyri at talan ikki skal verða um "yvirlapping" og eisini fyri at gera bæði tilrættisleggjan og framleiðslu av brochurum betri og ikki minst nógv bíligari. Á henda hátt verða ráðini betri at fáa fram júst so nógvar upplýsingar, sum gér tað eins lætt hjá ferðamanninum at koma til/ferðast í Føroyum, sum tað er fyri okkum, tá vit fara uttanlands at ferðast.

Ongantíð er ov tíðliga at fara í gongd við at leggja tilrættis framtíðararbeiði á hesum øki.

Somuleiðis er neyðugt at gera eina samlaða skipan fyri luttpóku á framsýningum o.ø. tiltókum uttanlands og at gera ætlan fyri, hvussu farast skal fram. I hesum sambandi fer m.a. at vera neyðugt at gera ein serligan film um Føroyar. Hetta verður nærrí viðgjort undir kap. 15.

11. Hvæt kunnu vit bjóða ferðamanninum?

Nevnt er framanfyri, at umframta tað, at fólk fáa høvi at síggja og njóta feroysku náttúruna, hevur higartil verið ógvuliga lítið av øðrum, tey kundu síggja, tí viðurskiftini ikki voru løgd til rættis til tess. Somuleiðis hevur higartil sum heild verið ógvuliga lítið, ferðamaðurin hevur kunnað brúkt pening til, og er hetta ein orsók til, at nýtslan av peningi pr. ferðamann er ógvuliga lág.

Her hevur nevndin mett, at vit framvir í nógv stórri mun enn higartil eiga at nýta teir möguleikar, sum veruliga eru, bæði fyri at gera ferðamanninum ferðina meira fjelbroytta og spennandi og ikki minst fyri at skapa eyka inntøkur til feroyska samfelagið.

Tessvegna verður her víst á ymisk øki, har tað flestalla-staðni uttan stórri arbeiði og stórar ílögur er möguligt at gera tiltøk, ið ganga báðum hesum áhugamálum á móti.

11.1 Útferðir

Fastar útferðir eru enn bert í lítlan mun talan um. Nevnast kann, at bussferð er eina ferð um vikuna til Saksunnar og Tjørnuvíkar ella Eiðis, viðhvört Gjógv. Umframta er eina ferð um vikuna útferð til Suðuroyar og Sandoyar. Annars verða, tá veðurlíkindini loyva tað, bátsferðir gjørðar til Vestmannabjørgini, Norðoyar og Mykines.

Hetta virksemið við útferðum kemur óivað at vindu upp á seg í samband við, at framvir væntandi koma nógv fleiri ferðaløg til Føroya, harvið grundarlagið fyri teimum gerst betri. Men neyvan er at ivast i at hin sokallaða "leysa" turisman eisini kemur at halda sær og möguliga verður nørd.

At fólk ferðast einsamøll í náttúruni hevur skapt ikki sørta av trupulleikum bæði fyri tey sjálvi og fyri teir, sum

hagarnar eiga. Fremsti hevur verið dálking, sum nevnt er aðrastaðir. Men líka stórir eru teir trupulleikar, sum standast av, at fólk, sum fara í hagan, ikki fáa at vita, longu táið tey koma til landið, hvussu og hvar loyvt er at ferðast. Lög nr. 171 frá 18. mai 1937 "om hegning og markfred" og lög nr. 172 frá sama degi "om haugers styrelse og drift m.m." umtala ferðslu í haganum, men geva onga grundreglu fyri í hvønn mun fremmand fólk hava loyvi at ferðast. Hetta skulu hagastýrini taka støðu til, men tað tykist vera siður í flestu støðum; at loyvt er at ferðast, har gøtur eru.

Slikar eru minni enn so í øllum høgum og á varðagøtunum er tað ógvuliga ofta, at varðarnir als ikki eru hildnir viðlíka. Teir eru raplaðir saman, og eingen tykist at taka sær av teimum, hóast tað í kunngerð frá 21. oktober 1940 verður álagt kommununum, at varðagøtur verða merktar við hóskandi grótvarðum í neyðturviligum tali og av neyðturviligari stødd, og at hesar gøtur eru í tilíkum skili, at tær eru væl gongdar. Eftirlit við hesum gøtum verður givið sýslumonnunum í hendi. Sostatt eru reglur fyri varðagøtum, men verða tær ikki hildnar.

Nakað sum ferðafólk eisini kæra seg um er, at eingi skelti eru í høgunum, sum vísa, hvaðar göturnar ganga og hvussu langt er til hvørt plássioð.

Mælt verður til, at alt hetta økið, sum umfatar ferðslu úti í náttúruni, verður tikið upp til viðgerðar, og at gjørðar verða fastar reglur fyri, hvussu ferðast skal og hvaðar göturnar ganga. Í hesum sambandi vildi óivað verið skilagott at gjørt nakrar neyðugar avmarkingar, t.d. soleiðis at tað á serliga útsettum støðum bert var loyvt at ferðast saman við ferðaleiðara. Talan kann verða um hagar, har ongar gøtur eru ella hava verið, og um hagar, sum eru serliga nögv brúktir. Eisini kundi hugsast, at krav var um sokallað "vandrikort" til ymsu hagarnar, soleiðis at tilgongdin á henda hátt bleiv eitt sindur avmarkað.

Mælt verður somuleiðis til, at meira verður gjørt so skjótt

sum möguligt fyri at upplýsa fólk um tær reglur, sum hóast alt eru galldandi - skrivaðar og óskrivaðar - fyri feröslu í náttúruni.

Í hesum upplýsingartilfari eiger dentur at verða lagdur á, at ikki er loyvt at taka t.d. egg, lesull, tirnur, steinamosa ella á annan hátt skemma náttúruna.

11.2 · Fiskitúrar

Tað undrar mangan, ið vídir áhuga fyri at fara til Føroya, at ikki er nøkur skipan fyri fiskitúrum, og løgið kann tað síggja út, eisini tí tað í nógum londum júst gjønum skipaðar fiskitúrar verður roynt at fáa eitt slag av ferðafólki til landið, ið veruliga leggur lutfalsliga nógvan pening eftir seg. Hetta vísa m.a. royndir úr Noregi og Íslandi.

Talan kann bæði vera um túrar til sjós og fisking í áum, vøtnum og á seiðabergi.

Viðvíkjandi at fara á flot kundi möguliga hugsast, at t.d. eldri menn á henda hátt kundu vunnið sær eina eyka-inntøku.

Bátar tróta ikki. Sostatt verður neyvan talan um nakrar ílögur. Royndir í øðrum londum vísa, at áhugabólkarnar vilja gjalda nóg fyri henda möguleika.

Viðvíkjandi laksafiskiskapi o.s.fr. hava möguleikarnir kanska ikki higartil verið teir bestu; men her skuldi borið væl til at gjort nakað, bæði við útsetan av laks- og sílayngli og við í stórra mun at byggja laksatrappur. Tað er nevndini greitt, at tað á ymsum stigum verður arbeitt við slíkum ætlanum, og vil m.a. hetta gera tað möguligt at skapa eyka inntøkur av turismuni, bæði við sölu av fiskikortum og eini sum heild hægri inntøku frá ferðamonnunum á annan hátt eisini.

Mælt verður til, at roynt verður so skjótt sum möguligt at

fara í gongd við at kanna hesar möguleikar nærri, og longu frá næstu sesong gera hóskandi tiltök.

11.3. Ymist av sögu- og mentunnarligum áhuga

Fleiri av ferðafólkunum, sum luttókú í summarkanningini 1982, vóru ónøgd við, at bert í lítlan mun vær mögligt at uppliva féroyska mentan og at læra nakað um sögu landsins.

Hetta er stórt spell, tí á báðum økjum hava vit nakað at geva fremmanda ferðamanninum.

Soleiðis hava vit fyrst og fremst sövnini, harav serliga kunnu nevnast Listaskálin, Fornminnissövnini í Havn og Klaksvík og Náttúrugripasavnið. Higartil hevur tað verið soleiðis, at hesi sövn hava verið lítið umtalað í tí upplýsandi tilfarinum, sum er til taks, og at avgreiðslutíðirnar hava verið ov stuttar. Mælt verður til, at bæði verður gjört meira fyri at víðka avgreiðslutíðirnar og laga tær eftir tørvi teirra vitjandi umframta samstundis verður gjört meira upplýsandi tilfar um ymsu sövnini.

Sama kann sigast um onnur fornminni, t.d. Víkingagravirnar, kirkjurnar í Kirkjubø og eldri hús, herundir nøkur við serligari sögu (Tinganes, Kálvalið) umfram Skansen, Amtmannsgarðin við Niels R. Finsens minnismerkinum o.s.fr. Onkrar av hinum kirkjunum bæði yngri og eldri hava eisini áhuga fyri fólk. Fullfíggjað yvirlit um alt hetta í skjali nr. 10.

Féroyski dansurin sermerkir Føroyar meira enn nakað annað. Flest øll, ið koma henda veg vænta at síggja og hoyra hann her, men möguleiki er bert til staðar fyri tey allarfægstu. Tað hevur soleiðis verið torfört at fingið nakað av dansife-løgunum til at dansa bert fyri at vísa fólk, men tá talan hevur verið um at fara av landinum at vísa féroyskan dans, hevur ikki staðist á. Hetta tykist heldur løgið og átti at kunna verið fyriskipað onkursvegna.

M.a. hetta at skipa fyri feroyskum dansi átti at verið ein uppløgd uppgáva hjá Norðurlandahúsinum. Ein kundi hugs-
að sær eina skipan, hæftir Norðurlandahúsið avtalaði við fleiri av dansifeløgunum í landinum um eina ferð hvort summar at hava eitt dansikvøld, har bert limir í viðkomandi dansifelag og kanska fólk frá øðrum dansifelögum kundu luttikið. Sostatt var möguligt hjá ferðamanninum at sæð feroyskan dans, sum hann eigur at vera. So nógv dansifeløg, sum tað í dag eru, skuldi gjørt tað möguligt at fingið slíka skipan at virka. Atgongugjald kundi verið tikið, sum varð brúkt til at endurgjalda ferðakostnað og möguligt uppihald. Á sama hátt varð möguleiki fyri, at Norðurlandahúsið kundi skipa fyri øðrum mentunnartiltökum um summarið, m.a. til gleði fyri fremmandafólkið. Talan kundi verið um sjónleik, song, konsertir o.s.fr.

Stevnurnar eru ein týandi partur av mentunnar- og ítróttarlívinum. Í upplýsandi tilfarinum um Føroyar eiga tær at verða umrøddar, nær og hvor tær eru, hvat ið er at siggja o.s.fr.

Endiliga eru tær gomlu, óspiltu feroysku bygdir ein mentunnararvur, vit við fragd kunnu vísa fram. Skipast kann fyri serligum ferðum til slíkar bygdir, har fremmandamaðurin fær høvi til at uppliva bygdalívið og gerandisdagin, sum hann var.

Mælt verður til, at framhaldandi verður arbeitt fyri at bøta um viðurskiftini innan hetta økið. Serliga er vert at vísa á betri service á søvnum o.s.fr., fyriskipan av feroyskum dansi, og at tað verður gjørt meira upplýsandi tilfar um tað, vit hava at bjóða fram. Annars er tað harðliga tiltrongt við einum langsiktaðum arbeiði til tess at útvikla og samskipa økið, og verður mælt til, at m.a. leiðslan í Norðurlandahúsinum verður tikan við inn í hetta arbeiðið í mest möguligan mun.

11.4. Virkisvitjanir.

Neyvan er at ivast í, at nógv ferðafólk høvdu havt áhuga fyri at vitja føroysk virkir - fyrst og fremst flakavirkir o.t. - um möguleiki var til staðar. Soleiðis vírir tað seg, at fólk, ið á einhvønn hátt hava havt høvi at fara á slik virkir, hava verið ógvuliga hugtikin av tí, tey síggja. Tey alraflestu, ið koma hendavegin, hava nevniliga als ongan kunnleika til fiskiskap og fiskaviðgerð, meðan tað er væl kent, at júst tað at síggja fisk í storri rúgvum fyri fólk flest er eitt serligt upplivilsi. Tað síggja vit ofta á fiskamarknaðinum uttanlands, har fólk treingjast saman ofta bert fyri at síggja. Tað sama sært tú ikki á øðrum økjum.

Tað er eyðsæð, at slíkir túrar eiga at verða skipaðir á tann hátt, at talað verður um bólkar uppá t.d. 10 fólk í minsta lagi, sum móti ávísum gjaldi fáa høvi at síggja og hoyra um bæði fiskivinnuna og viðgerð av fiski á virkjunum, herundir um góðskumeting, hvar fiskurin verður seldur o.s.fr.

Mælt verður til, at eisini hesin möguleiki at geva ferðafólk eitt nýtt innihald í Føroyaferðini verður skipaður frá næstu sesong.

11.5. Útleigan av bilum, hjólhhestum og bátum.

Nakað av tí, ið nógv ferðafólk hava áhuga fyri er, at leiga bilar, hjólhestar og í minni mun eisini bátar.

At leiga bilar er í okkara tíð ógvuliga vanligt - og ofta neyðugt - ikki minst hjá fólk í ørindum, ið fegin vilja brúka ta tíð tey eru á ferð á best möguligan hátt.

Hóast·nevndin er greið yvir, at tað eru ávísis trupulleikar við bilútleigan m.a. ójavna býtið yvir árstíðirnar. Men um lögir og fyriskipanir á hesum øki voru sum í øðrum londum, so er eingin ivi um, at ein vanliga kundi leigað bilar eisini á floghavnini, har tørvurin má metast at vera störstur.

Eisini eru nögv ferðafólk, ið spyrja eftir hjólhhestum, og skuldi tað verið möguligt at rikið hetta saman við bilútleigan. Talan er um småar ílögur, sum kanska kunnu koma aftur eftir einum sumri.

Onkur hevur áhuga fyri at leiga bátar, men er tað av natúrligum orsökum vandaðt. Serliga streymviðurskiftini kunnu ørðkymla tann ókøna. Tessvegna er hetta neyvan nakar gongdur vegur, men tað eigur altið at vera möguligt at leiga út bátar við kønum manni umborð.

11.6. Føroyskar vørur og minnislutir.

Fyrr i hesi frágreiðing er nevnt, at ferðafólk ógvuliga ofta finnast at tørvandi möguleikum at keypa føroyskar lutir heim við sær, sum kunnu brúkast í tí dagliga ella verða minni um vitjanina í Føroyum.

Spell má sigast at vera, at so illa erstatt á hesum øki. Tí möguleikar eru avgjørt til staðar. Vit hava dugnaligt fólk, ið er ført fyri at skapa nakað - eisini burturúr føroyiskum tilfari sum ull, skinni, gróti, hvalatonnum og leiri.

Sum kunnugt hava vit tvey heimavirkir, Føroyskt Heimavirki, sum í eini hálvthundrað ár hevur havt týdning fyri framleiðslu og sölu av heimabundnum vørum og harumframt nýstovnað Norðoya Heimavirki við stórt sæð sama endamáli.

Hesi tiltæk eru góð, men óivað er tørvur á at víðka virkisøkini munandi. Hetta kann vera innanfyri virksemið hjá

verandi heimavirkjum. Brúk er fyrir ótraditionellari hugsan umframta stuðli til tess av álvara at fáa eina skilagóða skipan, sum tryggjar störst möguliga framleiðslu og góðsku.

Hugsast kann, at tað í fyrstu atløgu vórðu tiknar upp samráðingar millum heimavirkini, Ídnaðarfelagið, ALV, Menningargrunnin, Ferðamannafelagið og umboð fyrir landsstýrið um möguleikar fyrir nýskipanum. Endamálið skuldi fyrst og fremst verið at fingið í lag nýggjar framleiðslur, at gjört eina skipan fyrir góðskumeting og at tryggja javnvág millum framleiðslu og solumöguleikar.

Treytin fyrir, at ein skipan kundi komið til at virka er hon, at vegleiðari varð settur til burturav at ferðast um og leiðbeina fólk.

Her er vert at vísa á, at ein økt framleiðsla av slíkum lutum fyrst og fremst kundi komið brekaðum og avlamnum til góðar, samstundis sum júst hetta økið er serliga vælegnað, tá talan er um bygdamenningarpolitikk.

Umframta bundnar og lutvist vovnar vørur, har framgongd hevur verið seinastu árini, bæði hvat viðvikur góðsking og "finish" hava vit eisini nakað av aðrar framleiðslu, sum partvíst fer til ferðafólk. Talan er um leirvørur, modellir av føroyiskum amboðum v.m. úr viði og jarni (silvuri) umframta list av ymsum slagi. Men úrvalið er ikki stórt, og summir lutir eru oftast útseldir. Afturat hesum kemur, at alt ov lítið er av lutum, sum liggja í tí príslegu, fólk vanliga gjalda fyrir tinganest. Slíkir lutir skulu vanliga ikki fara upp um 100 kr.

Her eru möguleikar til staðar, men eisini á hesum øki er tað meira enn naka annað ein spurningur um eina skilagóða skipan, ið tryggjar eitt gott úrslit. Mælt verður til, at hesin sera týdingarmikli spurningur verður tikan upp til viðgerðar á rætta stað skjótast möguligt.

11.7. Hjalparfólk av ymsum slag.

Í samband við tær skipanir, ið verða gjørdar til tess at geva ferðamanninum möguleika fyri at uppliva meira á ferðini í Føroyum, er tað í stóran mun neyðugt við hjálparfólk, soleiðis at fáast kann sum mest burturúr. Her verður hugsað um ferðaleiðarar á útferðum og fiskitúrum; umframt fólk at vegleiða og siga frá á søvnum, í kirkjum o.t.

Á hesum øki er nakað gjört higartil, men eysæð er, at tørvurin verður nögv størri tann dag fleiri tiltök verða gjørd og tað annars verður sagt frá í brochurum v.m. at möguleiki er fyri at fáa ferðaleiðarar. Nögv teirra, ið higartil hava verið noydd at klára seg sjálvi, tí tey ikki hava verið varug við, at slík hjálparfólk eru tøk, ynskja óiva at gera brúk av hesum möguleika.

Við øktum tilboðum á hesum øki, gera vit uppihaldið hjá ferðafólkunum meira áhugavert, og tey føla móttökuna betri, samstundis sum m.a. eisini hetta kann vera við til at økja um feroysku inntökurnar av ferðamannavinnuni.

11.8. Annað.

Um endamálið var at fáa so nögv ferðafólk til landið sum möguligt, og annars ikki var mark fyri, hvat ein kundi góð-taka av tilboðum, sum kundu føra til hetta mál, hevði tað óivað verið lett at funnið fram til hópin av evnum eitt nú spælicasinoir og tað, sum hertil hoyrir, ið kundi hjálpt til at rokkið hetta mál.

Men soleiðis er tað nú einaferð ikki, og fyri alt tað eiga vit bert at halda okkum til tað, sum tykist natúrligt í feroyska umhvørvinum, t.v.s. at tað skal vera bundið at teimum fortreytum, vit nú einaferð hava.

Slíkir möguleikar finnast. Hvussu hevði tað t.d. verið við einum stórum sjóakvarium við øllum teimum fiskaslögum og djóralívi, sum finst í havinum um Føroyar? Slík finnast í flestøllum londum, og eru millum tað, ið vekir mestan

áhuga, ikki bert hjá ferðafólki, men eisini hjá heimafólki-num, ið á henda hátt fáa øktan kunnleika um hetta so týdn-ingarmikla øki.

Nevndin metir, at farið eigur at verða undir bygging av sjóakvarium sum skjótast.

Tað er skotið upp yvirfyri nevndini at froskmannastevnur kundu verið fyriskipaðar her. Havøkið um Føroyar sigst vera serliga væl egnað til undirvatnsfisking - eitt eldorado, sum tikið verður til - og hugurin uttanífrá sigst vera til staðar, um neyðugar fyrireikingar verða gjørðar. Harumframt verður mett, at slikt virksemi kann fara fram stórt sæð allar árstíðir, og kann tí vera við til at skapa virksemi innan ferðamannavinnuna uttanfyri hásesongina.

Annars er vert at nevna, at vit eiga at lýsa betur teir möguleikar, vit hava. Her verður hugsað um avgreiðslutíðir fyrir svimjihallir, ítróttarhallir o.s.fr.

Sum heild má sigast, at vit eiga fleiri möguleikar enn ein vanliga ger sær greitt. Um endamálið skal vera at fáa sum mest burturúr ferðamannavinnuni, samstundis sum tilboðini til tey fastbúgvandi eisini verða økt - eigur at verða givið slíkum möguleikum meira gætur enn higartil.

12. Tørvurin á útbúgving.

Tørvurin á útbúgving kann býtast sundur í tørv á vanligari kunning til øll teirra, sum dagliga á einhvønn hátt hava við avgreiðslu av ferðafólki at gera og so tey, ið á einhvønn hátt eru við at skipa hesa vinnu og bjóða hana til sølu á marknaðinum.

Øll tey, ið bert á einhvønn hátt hava við ferðafólk at gera, t.d. sum avgreiðslufólk á hotellum og matstøðum, bilførarar, manningar á skipum, tollarar o.s.fr. eiga at fáa vegleiðing um, hvussu hin vitjandi skal yiðfarast, soleiðis at hin fremmandi gerst nøgdur, og okkara umdømi á tann hátt verður hitt best möguliga.

Tað skal ikki dyljast, at á nögvum á teimum nevndu økjum eru ábøtur fyri neyðini. Hetta at vera til tænastu fyri fólk liggur kanska ikki so frammaliga í okkum, sum onkur fyri nøkrum árum siðani nevndi í eini sjónvarpssending. Men so mikið meira er tað fyri neyðini, at vit læra tað vit ikki eru fødd við. Tíðin og umstøðurnar seta okkum ávis krøv í so máta.

Eyðvitað er tað so, at vit eisini á hesum øki verða ávirkað uttanifra, við tað at alt fleiri vitjandi koma higar, meðan vit sjálvi fara meira út. Vit vita ikki sjálvi av hesum árini, men tað er har. Tað siggja t.d. føroyingar, sum sjálvir koma heim at vitja. Men henda ávirkan, sum t.d. kann upplivast, um ein fer til handils, er ikki nóg mikið í sær sjálvum. Tað skal ein meira skipað ávirkan til, um vit á øllum økjum skulu liva upp til tey krøv, sum verða sett.

Hesin tørvur sæst á mongum økjum. Mest viðbrekna er tá tey ferðandi koma til landið. Tann viðferð tey ofta fáa frá tollvaldinum hevur havt klagur við sær.

Somuleiðis kann ein á gistingarhúsum og matstøðum siggja henda tørv. Ofta verða gjørd brot á sjálvt ógvuliga elementar reglur, t.d. hvussu ein eigur at taka ímóti fólkí í eini hotelreception. Reglurnar verða her ofta ikki fylgdar,

somuleiðis við borðreiðing og servering á matstóðum, avgreiðslu í bussum o.s.fr. Spurningurin er, um nögv av hesum fólkum nakrantíð hava fingið frálæru í, hvussu tey skulu bera seg at.

Ein partur av tí kunning, sum neyðug er, má av náttúrligum orsökum fara fram undir dagligari vegleiðing frá teimum, ið stíla fyri. Hetta verður kanska ikki altíð gjort nóg væl, og spurningurin er, um ikki eisini viðhvört tørvur er á "komunikation". Hinvegin er tað annað, ið kann lærast undir skipaðari leiðslu, á skúlum ella skeiðum.

Slík útbúgving kann fáast nögv var staðir uttanlands, eitt nú í Schweitz (hotelskúli) og Danmark (skeið), men spurningurin er, um ikki við tíðini er grundarlag fyri at skipa fyri ávísum skeiðum í Føroyum, fyrst og fremst innan økir, har talið av næmingum tykist nóg stórt.

Hartil er so eisini möguleikin fyri at senda folk niður til Danmarkar á skeið. So við og við gerst kanska neyðugt at hava meira permanentar útbúgvingarmöguleikar í Føroyum, og er hetta nakað, ið t.d. ferðamannamiðstóðin kundi havt um hendi. Hugsast kann, at tað á hvørjum vári, áðrenn turistsesongina, verður hildið skeið, soleiðis at öll tey, ið skulu arbeiða á viðkomandi økjum í sesongini - íroknað sonevndar summarfuglar - kunnu luttaka í tann mun neyðugt er ella ynskilt hjá serkønari ráðgevan uttaníffra at skipa fyri slíkum útbúgvingarvirksemi. Somuleiðis eiga vitjanir av fólk i uttanífrá, frá somu vinnum, at vera væl móttiknar.

Tað vildi verið ein sjálvsøgd uppgáva hjá eini nýskipaðari ferðamannamiðstóð at gjort nágreniligar ætlanir fyri framtíðar útbúgvingarvirksemi innan økir, ið hoyra til ferðamannavinnuna.

13. Turisman og umhvørvið.

Umhvørvið er umtalað í fleiri støðum fyrr í frágreiðingini, har dentur er lagdur á, at umhvørvið - her avmarkað til fysiska umhvørvið og verja av tī, er ein hin fyrsta treytin fyri, at liviligt er í landinum. Fyri ferðamannin, sum kemur til Føroya, er somuleiðis av alstórum týdningi, at tað umhvørvið, hann er komin fyri at njóta, er so óspilt sum möguligt.

Kanningar vísa, at hampuliga væl stendur til við umhvørvinum á landi. Tó eru ávis tekin til, at vit av álvara eiga at fara undir at vísa varsemi. Ein partur av tī, ið kann siggjast av umhvørvisspillu, kann óivað leggjast ferðafólki til last, men sum áður nevnt er tað ofta okkara egsna skuld, at so er. Sjálvi dálka vit óivað líka nögv ella meira enn ferðafólkið. Tað kundi dálkingin tær tíðir av árinum, tá einki ferðafólk kemur, borið prógv um.

Verri tykist at standa til við dálking úti á havinum, nakað sum m.a. fleiri ferðafólk, ið svaraðu spurningum í kanningini í 1982, gjørdu vart við, og sum annars hevur verið frammi í føroyska orðaskiftinum seinastu árini. Neyvan er ivi um, at henda dálking so at siga bert kemur frá teimum fastbúgvandi. Talan er um óavmarkaða útleiðing av spillivatni av øllum slagi, umframt at havið eisini á annan hátt verður brúkt sum ein stórrur kostur. Men nevndin er vitandi um, at júst á hesum øki verður í lötuni arbeitt við eini lóggavu, ið skal forða fyri, at slík dálking vindur uppá seg, sum skapar trupulleikar á nögvum økjum, m.a. eisini fyri ferðemannavinnuna.

Sum nevnt er, so er høvuðsáhugamálið hjá ferðafólkunum, sum leita hesar leiðir, ynski um og týdningurin av at kunna uppliva nakrar summarfrídagaløtur í samljóði við eina ikki órógvaða náttúru og í einum óspiltum umhvørvi sum heild.

Hetta eru virði, sum vit her í Føroyum enn eiga í ein ávísan mun, og sum, við tí útbygging og menning, sum fer fram kring Europu, minka inni á meginlandinum, samstundis sum áhugin

fyri náttúru og umhvørvi er alsamt vaksandi millum fólk flest.

Hetta eiga vit at gera okkum heilt greitt.

Búskaparliga menningin fer eisini fram í Føroyum, og vísandí til tær negativu avleiðingarnar, sæð frá einum náttúruvísindaligum sjónarmiði, sum kunnu henda og eisini henda, verður her gjört vart við, at vit í Føroyum mugu vísa största varsemi, tí tað skal lítið til at gera óbótaligan skaða.

Vatnorkúutbyggingarætlanin, um hon verður framd, avskeplar stóran part av Eysturoynni, Vágum og Streymoynni. Áir og fossar hvørva í stóran mun. Tey tvey einastu vøtnini, sum enn ikki eru órógvaði, Eiðisvatn og Fjallavatn, við sínum sermerktu våtlendum og fuglalívi, verða umskapað til lívleysar vatngoymslur.

Her eru talan um náttúruvirði av största týdningi, sum vit hava fingið, og sum vit hava skyldu til at verja og lata víðari óspilt til okkara eftirkomarar. Náttúruvirði, sum vit nú eisini kunnu bjóða fremmunda ferðamanninum at njóta, tá hann vitjar hesar leiðir.

Nevndin metir, at nevnda vatnútbyggingarætlan fer at minka um möguleikarnar í ein ovurhonds stóran mun, tá talan verður um, at lýsa Føroyar sum eitt ferðamannaland, tí tann óspilta føroyska náttúran, við m.a. sínum áum, fossum og vøtnum, er tað största virðið, vit hava.

Í løtuni er eingin útbygd umhvørvislóggáva. Vit hava eina lög um náttúruvernd - lög nr. 48 frá 9. juli 1970. Higartil er ógvuliga lítið komið av greinaðum reglum fyri umhvørvisvernd. Nevndin metir, at tørvur er á víttfevnandi umhvørvislóggávu, líkar teimum ið eru í gildi í okkara grannalondum.

Í hesum sambandi kunnu ávisar skyldur áleggjast kommunum og hagastýrum, serliga viðvikjandi teimum fortreytum, ið neyðugar eru, um m.a. ferðamaður skal vera førur fyri at lúka tey krøv, ið verða sett, og sostatt gera sínar skyldur móti

tí náttúru, sum eisini hann hevur áhuga fyri at verja.

Annars má alment sigast, at umhvørvið eisini hóast góða lóggávu kann gerast torfört at verja, um tað við árunum blívu alt ov nógv fremmand i landinum. Ókið er óvmarkað í stødd, og tí eisini reiðiliga viðbrekið og útsett fyri sliti, um alt ov nógv fólk brúka tað samstundis. Tí eiger í framtíðar politíkinum at verða sett eitt mark, um tekin skuldu verið til eitt slikt árin. Umhvørvið er eittans og kann ikki skapast av nýggjum, tá tað einaferð er spilt.

14. Tørvurin á fígging.

Í nógvum londum er tað soleiðis, at serligar skipanir finnast, tá talan er um fígging av ferðamannavinnuni. Endamálið við hesum skipanum er at stimbra og gera tað lettari hjá teimum, ið hava hug at fara í holt við nýilögur ella gera ábøtur.

Slíkar skipanir hava vit á øðrum økjum, t.d. innan fiskivinnu og ídnað, meðan turistvinnan, umframt hotelgrunnin, ið hefur avmarkaðar möguleikar, stórt sæð er víst til vanliga lánimarknaðin, hóast nevndin væl er vitandi um, at lán til endamálið seinastu árini bæði hava verið veitt úr Egnsviklingsfonden og úr Menningargrunninum.

Nevndin metir tó ikki, at ferðamannavinnan hefur somu möguleikar fyri fígging sum aðrar vinnur, og metir tí, at ein betri og lagaligari skipan eiger at verða gjørd.

Sum framgongur á øðrum stað í frágreiðingini, verður kanská ikki brúk fyri teimum heilt stóru íløgunum innan vinnuna í bræði; men við tí øking í talinum av ferðafólki, vit undir øllum umstøðum kunnu rokna við, vil talan verða um hóast alt nakað av ílögum, um vit skulu gera okkum vónir um at kunna bjóða ferðafólkinum tað, ið krevst av campingplássum, matstøðum, privatari gisting (B+B), øðrum gistingarhúsum o.s.fr. Talan er bæði um nýggj tiltök og nýmótansgerð/nýinnrætting.

Sum er kann tað vera torfört at fáa fólk at gera ílögur til slíkt, tí økið tykist ótraditionelt og tí kanská vandamikið at fara í holt við. Men er möguleikin fyri lagaligum lánum og/ella stuðulsveitingum til staðar, vil hetta ofta geva fólkí dirvi at fara undir slik tiltök.

Hugsast kundi, at slíkur grunnur, ið t.d. kundi verið ein útbygging av virksemi hotelgrunsins, í høvuðsheitinum kann hava sama innihald og sama virkishátt sum Menningargrunnur-in, t.v.s. at hann, umframt at geva lagalig lán til minni enn marknaðarrentu - við prioriteti aftanfyri onnur lán, ið

kunnu fáast - eisini skal kunna geva studning til bæði ílögur og rakstur t.d. í samband við kanningar, PR-tilfar, kon-sulenthjálp, framsýningar o.s.fr.

Hugsast kundi, at eitt grundfæ varð skotið inn í grunnin yvir løgtingsfiggjarlógin, meðan síðani hvort ár varð av-sett ávíð upphædd yvir fíggjarlógin. Umframt átti grunnurin at havt heimild til upptøku av lánum, möguliga við lands-kassaveðhaldi.

Grunnurin eigur bert at fevna um øki, ið ikki frammanundan koma undir Egnsviklingsfonden ella Menningargrunnin.

Til nevnd grunsins eigur landsstýrið at velja 3 limir, harav í minsta lagi teir 2 hava kunnleika til eitt ella fleiri økir innan turistvinnuna, meðan í minsta lagi hin eini skal hava serligan kunnleika í figgjarviðurskiftum.

Grunnurin kann hóskandi verða umsitin av fyrisiting Menning-argrunsins, ið hevur serkunnleika til viðgerð av spurningum, ið eru átökir hesum.

15. Marknaðarföring av Føroyum.

15.1. Alment.

Higartil kann neyvan sigast, at nakað stórvégis er gjort fyri at marknaðarföra Føroyar í ferðamannasamanhangi. Ikki fyrrenn í 1976, tá Strandfaraskip Landsins fóru at lýsa við nýggju rutuni til Noregs, Skotlands og Íslands var talan um tað, ið kann kallast beinleiðis sølu.

Men áðrenn hetta fingu Føroyar nokkso munandi óbeinleiðis 'reklamu' gjøgnum umtalum í bløðum, sjónvarpi o.s.fr. umframt gjøgnum føroysku frímerkini, ið fyrstu ferð vórðu útgivin í januar 1975.

Harumframt skal tilskilast tann reklama, Føroyar hava fingið av at hava verið tengdar at alheimsloftferðslunetum og söluliði tess.

Umframt tá vaksandi umtalum, Føroyar siðani tá hava fingið í bløðum, sjónvarpi o.s.fr. víða um er eisini ávist sölubarbeiði farið fram allarseinastu árini, einahelst frá teimum felögum, ið rökja flutningin uppá Føroyar, men seinasta árið eisini gjøgnum stórt og áhaldandi sölubarbeiði fyri nýggja Hotel Føroyar. Eitt vaksandi, um ikki stórt, sölubarbeiði er farið fram seinastu tíðina, harav ein týðandi partur, sum vit ikki sjálvi hava luttikið í beinleiðis, kanska mest tí tað higartil ikki hevur verið mett neyðugt ella bert ynskilegt.

Men týðiligt er, at tað framkvir verður neyðugt við eini sindur meira beinleiðis marknaðarföring. Fyrst og fremst ræður um at fáa so høgan 'belegning' á ávikavist M/S "Norrønu" og hotellunum. Sostatt eru vit við at vera inni í einum lagi, ið neyvan ber til at broyta, og sum í sjálvum sær kemur at økja um streymin av ferðafólki til Føroya, eisini til gagns fyri tann partin av vinnuni, sum ikki ger nakað beinleiðis sölubarbeiði. Harumframt er umtalan av Føroyum í útlendskum fjølmiðlum í ár storrri enn tað leingi hevur verið, m.a. eisini í samband við upplatingina av Nordens

Hus í Tórshavn.

Tann beinleiðis narknaðarföring av Føroyum og feroysku fel-
øgunum innan turistvinnuna, ið framhaldandi er og kemur at
verða gjørd, kann leggjast til rættis á ymsan hátt, men ávíſ
eru tilboð, ið flestøll lond luttaka í. Eitt av hesum er
luttøka á teimum stóru framsýningunum í London og Berlin
umframta í sokallað 'workshops'. Endamálið er bæði söla av
'vøruni' og 'pakkum' til ferðamannastovur og aðrar, ið fyri-
sita ferðum. Harumframt við beinleiðis lýsingum, ið verður
nógv brúkt, somuleiðis uppsökjan av storrri felögum innan
ferðamannavirksemi. At tey, ið luttaka í slíkum söluvirkse-
mi, hava eitt fullfíggjað sölutilfar, má metast sum ein
sjálvfylgja. Somuleiðis er neyðugt við almennum sölutilfari
um Føroyar, sum umtalað í kap. 10.5.

Ein tørvur, ið víſir seg vera, tá fremmand t.d. á framsýnin-
gum vilja vita eitt sindur meira um Føroyar enn tað tilfar, ið
annars er tøkt, er, at vit ikki hava nakran hóskandi film
til endamálið. Ein slíkur verður ofta eftirlýstur av teimum,
sum arbeiða sum umboð o.s.fr. fyri feroysk áhugamál, og
kundi hann eisini verið brúktur til m.a. at víſa fólk, ið
koma henganveg, áðrenn tey byrja vitjanina í landinum.
Annars er ein væltírlættislagdur og framleiddur filmur, sum
víſir flest möguligar síður av feroyska samfelagnum, nógv
eftirspurdur í ymsum samanhangi, t.d. at víſa í felögum, á
lærustovnum, á virkjum o.s.fr., bæði innan- og uttanlands,
og eigur spurningurin um at fara undir framleiðslu av einum
hóskandi filmi, ið eisini kann brúkast í ferðamannasaman-
hangi, at verða tikin upp í næstum.

Av týdningi er, at marknaðarföringin verður hildin á einum
rímuligum stigi, ið ikki skapar ein alt ov stóran eftirspur-
ning, men fyrst og fremst leggur dent á at fáa tað slagið av
ferðafólk, ið hóskandi er, og at leingja stuttu turistse-
songina. Hetta verður nærri umtalað í næsta kapitli.

15.2. Off-season.

Vanliga turistsesongin er avmarkað til teir tríggjar summar-mánáðirnar juni, juli, august og sum fyrr nevnt er tað ikki lønandi at byggja hotellir einans á so stutta sesong.

Nú er hesin tvørleiki kendur flest allastaðni, men umframt at nátúrliga sesongin í Føroyum er stytri enn í flestøllum londum, vit skulu kappast við, kann veðrið uttanfyri sesongina ofta vera ógvuliga ótespiligt, og kann tað tí halda fólki burtur. Tað kann tí tykjast sum stórt avbjóðing at 'selja' Føroyar uttanfyri vanligu sesongina.

Vanligir turistar - ferðalög - ferðast ógvuliga lítið norð-ureftir um heystið - ella um vetrarnar - burtursæð frá økjum, har möguleiki um veturin er fyri vetrarítrótti, og eitt sindur um heystarnar og várarnar til fiskitúrar og veiðiturar. Í løtuni hava vit einki tilíkt at bjóða slíkum turistum, men möguleiki er sum frammanfyri nevnt at bøta nakað um hetta. Tað er tó neyvan hugsandi, at eitt so stórt hotel sum Hotel Føroyar kann fáa ein hóskandi "belegning" við at troytt hesar möguleikar. Aðrir möguleikar eru fyri neyðini. Ein er fundar- og kongressvirksemi, sum er stórus partur av söluni hjá fleiri hotellum uttanlendis uttanfyri sesongina, men kappingin er hørð. Hinvegin sô hevur tað ógvuliga stóran týdning at fáa ávist fundar- og kongressvirksemi higar m.a. orsakað av, at teir, ið fyriskipa slíkt ofta hava stóra ávirkan í tí samfélög, teir koma frá, og kunnu vit ígjøgnum luttkarar í hesum virksemi fáa virðismikla reklamu fyri teimum vørum, ið verða framleiddar her. So givið er, at her eru fleiri orsókir fyri at fara inn á hendan serliga ferðamannamarknað.

Skal úrslit røkkast, krevst bert áhaldandi og professionelt söluarbeiði.

15.3. Kappingarviðurskifti.

Tað kann vera áhugavert at meta eitt sindur nærri um kappingarviðurskiftini innan turistvinnuna, serliga tá vit tosa

um vitjanir utanfyri hásesongina.

Onkur hevur kaska lyndi at halda, at Føroyar eru eitt so sermerkt øki, at einki annað øki beinleiðis kann samanberast við okkara, og at hetta í sær sjálvum skuldi fingið fólk - utan nakað stórri hóvastak - at tikið stóðu fyri ella ímóti at farið til Føroyar.

Men royndirnar vísa, at soleiðis er tað ikki. Vit eru í jušt somu kappingarstóðu sum onnur lond. Flestøll vilja gera sammetingar - fyri og ímóti - tá tey skulu at ferðast. Talan kann - umframt nattúrugivnu fortreytirnar - vera um pris og hvat forvitnisligt er at siggja og hoyra, skoðsmál yvirhøvur o.s.fr.

Hvørji lond eru vit so í kapping við? Fyrst og fremst grannalondini Ísland, Grønland, Noreg og Skotland íroknað oyggjarnar.

Burtursæð frá náttúruni hava Føroyar ógvuliga lítið at bjóða, heldur minni enn hini londini, sum eins og Føroyar hava hugtakandi náttúru, hóast kaska av øðrum slag.

Hvat flutningi viðvíkur kunnu vit væl kappast við Ísland og Grønland, somuleiðis á gistingarøkinum, men tá um turist-hentleika av ymsum slagi ræður, tykjast vit vera eftirbátar.

Her skal serliga leggjast dentur á tørvandi restaurations-virksemi, og tað ið hartil hoyrir, umframt tørvin á ymsum tiltökum og íbúðum, sum möguleiki er fyri aðrastaðni.

Av tí at vit heldur ikki kunnu bjóða lægri prislegu enn hini - heldur hinvegin - eru vit á ongan hátt betur stillað í kappingini. Tað telur eisini røttu megin hjá nögvum av hinum londunum, at tey hava ein málrættaðan turistpolitikk, og sum soleiðis í nögv ár hava gjört stórt marknaðararbeidi. Tey eru sostatt betur kend enn Føroyar við tí fyrimuni, hetta kann geva.

Samanumtikið kann sigast, at kappingarviðurskiftini eru ein avbjóðing í sær sjálvum, og er tað av tyðningi, at tað í framtíðar marknaðarföring verða gjördar neyðugar greinaðar kanningar, so vit til eina hvørja tíð kenna fortreytirnar og virka har tað serliga eigur at verða gjört.

16. Alternativir inntøku- og arbeiðsmöguleikar av turismuni

16.1. Inntøka av flutningi

Tað orðaskifti, ið nú í mong ár hevur verið, um vit framhaldandi skuldu hava skip at sigla millum lond við ferðafólki í summarhálvárinum, sær út til at vera tagnað fyribils. Vit hava nú fingið eitt stórra og betri hóskandi skip til hesa sigling, og henda vinna, sum fyrr var undir Strandfaraskip Landsins, verður nú ríkin av privatum felag.

Nú er sjálvandi ilt at siga enn, um grundarlag er fyri rakstri við so stórum skipi. Nógv velst um í hvønn mun tað eydnast at fáa skipið í aðra vinnu tann partin av árinum, tá eingin sigling er á hesi rutu. Men hvat enn hendir, má takast sum givið, at henda sigling er komin fyri at verða, og at vit frá feroyskari síðu leggja stóran dent á, at hon skal vera á feroyskum kjøli.

Spurningurin er so í hvønn mun eitt slikt skip skapar inntøkur og arbeiðspláss. So leingi rakstrarúrslitini ikki eru kunnug, er sjálvandi ringt at siga nakað um netto-inntøkurnar. Tað kundi t.d. hugsast, at skipið fekk hall av rakstrinum, og ein kundi har frá komið til ta niðurstøðu, at samfelagið einki vann, men tapti upp á hetta tiltak. Men um vit ímynda okkum, at øll manningin - t.d. 120 fólk - í summarhálvárinum er feroysk, vildi hetta givið lønar-inntøkur til feroyska samfelagið, sum saman við øðrum tænastum gav inntøkur, ið voru stórra enn eitt möguligt rakstrar-hall. Sostatt var talan um eina nettoinntøku til feroyska samfelagið, men hall til reiðariðið.

Her er talan um eina ímynd, sum skal vísa ávist sam-anhang, t.v.s. at feroyska samfelagið gott kann hava inntøkur av hesum tiltaki, sjálvt um tað skuldi víst seg, at raksturin annars ikki ber seg. Men um raksturin gevur yvir-skot ella hall veit ein ikki enn.

Undir øllum umstøðum skapar tiltakið arbeiði til yvir 100 fólk sæð yvir árið, og í minsta lagi 10 - 12 mill. kr. í lønum, harav minna helvtin er beinleiðis tengd at turismuni. Hesi töl, ið ikki eru tikan við í kap. 17 undir útrokning av inntökum og arbeiðsplássum, av tí at einki rakstrargrundarlag er at byggja á, vilja í øllum føri telja væl við, tá lénir og arbeiðspláss verða sæð óheft av rakstrarúrslitum annars.

Sostatt er talan um eina stóra og klára framgongd á nevndu økjum, men er enn sum sagt ov tíðliga at meta um heildarmyndina.

Føroyaflúgvingin er sum kunnugt støðugt á donskum hondum og ávirkar sum er ikki føroyska búskapin nakað stórvegis, sjálvandi burtursæð frá tí, sum føroyingar keypa av ferðaseðlum o.ø., men hesar útreiðslur vóru so undir øllum umstøðum komnar til útgjaldingar. Spurningurin er, um vit kundu fingið nakra nettoinntøku av flúgvingini, um hon var á føroyiskum hondum.

Upplýsingar um rakstrarúrslitini av Føroyaflúgvingini - sum annars má síggjast í samanhang við aðra flúgving, sum Danair rekur - hevur ikki verið möguligt at fingið til vega, og er sostatt ikki möguligt at geva ítökiligt svar upp á henda spurning. Men neyvan hevði Danair verið áhugað fyri framhaldandi rakstri av hesari flúgwing, um hon einki gav, og kann ein sostatt rokna við, at talan er um yvirskot. Men eitt líknandi úrslit hevði ein yvirtikin Føroyaflúgwing bert givið, um raksturin kundi verið tryggjáður á forsvarligan hátt, t.v.s. at talið av flúgvitínum var hitt sama. Tað er fyrst og fremst hesin spurningur, ið skal loysast, áðrenn ein kann siga um yvirtøka loysir seg ella ikki.

16.2. Søla av tollfríum vørum

Hjá bæði flogfelögum, reiðaríum og floghavnnum plagar inntøkan av tollfríum vørum at vera ein fittur partur av samlaðu inntøkunum, og ger soleiðis sítt til at skapa ein

góðan vinning.

Soleiðis er eisini, tá talan er um flutning til og úr Føroyum, ja kanska í stórra mun enn vanligt er aðrastaðni. Óll feløgini hava soleiðis uttan iva stóran vinning av sølu av rúsdrekka, víni, sigarettum, parfumu og góðgæti. Men burtursæð frá söluni umborð á NORRØNU fáa vit ikki lut í hesum inntøkum. Er tað so möguligt at gera nakað við hetta?

Neyvan, tá tað snýr seg um séluna umborð á WINSTON CHURCHILL, av tí at hetta skip, sum samstundis er í aðrari rutu, hevur möguleikan at keypa vørurnar, har tær eru bíligast. Talan kundi einans verið um ískoytisleveringar, um vit her í Føroyum høvdū frígoymslu. Men í samband við flúgvingina skuldi eisini möguleikin verið til staðar.

Sum er, taka Føroya flogførini so nóg inn av tollfríum vørum, at nóg mikið skal vera at selja eisini á heimferðini, vegna tess at möguleiki ikki er fyri at taka inn hesar vørur í Føroyum. Hetta ger, at pláss vérður fyri færri ferðafólkum.

Tað er sjálvsagt, at søla av tollfríum vørum á flogvöllinum í Vágum saman við möguleikanum hjá flogfarinum at taka inn vøruna í Føroyum hevði broytt hetta munandi. Flogternurnar høvdū fyri tað fyrsta havt betri tíð at tikið sær av ferðafólkum, og ikki minst hevði handilin við tollfríum vørum givið væl av peningi.

Hvussu mikið tað snýr seg um, kann ein bert gita, men ein kundi t.d. hugsað sær, at roknistykkið sá soleiðis út:

28000 fólk keypa í meðal fyri 150 kr. hvør,
t.v.s. at selt verður tilsamans fyri uml. kr. 4,2 mill.

Vinningurin av flestu av hesum vørum liggur um 200% í meðal. Bruttovinningurin - og harvið vinningurin hjá samfélagnum - skuldi sostatt ligið um 2,8 mill. kr.

Dømið omanfyri er grundað á, at bert fráfarandi hava høvi

at keypa. Um "Tax-free Shop" verður skipað sum t.d. tær í Keflavík og Stockholm, har komandi og farandi hava høvi at keypa, verður bruttovinningurin mettur at verða uml. 6 mill. kr.

Tað eiger tó samstundis at verða viðmerkt, at ein "tax-free shop" í Vágum vildi minka um inntökurnar umborð á flogfarinum nakað, soleiðis at hetta kundi ávirka prísin á ferðaseðlum, men ein storrri kapacitetur til ferðafólk og frakt serliga á vegnum upp, skuldi drigið hin vegin.

Ásannandi at her liggur ein eykainntøka, sum ógvuliga skjótt kann gerast veruleiki, mælir nevndin til, at hesin spurningur verður tikan upp til umhugsunnar.

17. Turisman og feroyska samfelagshúsarhaldið

17.1. Alment

Tær metingar, ið higartil hava verið gjørdar av teimum inn-tøkum, ið turisman gevur samfelagnum, hava ikki havt nakað kanningargrundarlag at bygt á, og hevur virðið tí verið avmarkað.

Tað er eyðsæð, at slikt grundarlag ikki hevði verið hald-gott til skrásetan av inntøkum turismunnar til landshús-arhaldið. Tessvegna er tað av stórum týdningi, at tær kanningar, ið nevndin tók stig til í samband við arbeiði sítt, eisini verða gjørdar í komandi árinum, soleiðis at teir stovnar, ið skulu ávikavist skráseta og gera framtíðarætlanir viðvíkjandi hesi vinnu hava neyðuga tilfarið til tess.

Nú vil tað sjálvandi vera soleiðis, at fyrstu ferð slík kanning verður gjörd, eru möguleikar fyri, at okkurt er ikki komið við, ið kann vera av týdningi. Hetta eigur í sam-ráð við sakkønt fólk at verða rættað til komandi kanningar.

Men samanumtikið halda vit, at tær kanningar, ið gjørdar eru (sí kap. 6 og 17.2) byggja á rímuligum grundarlagi, soleiðis at tær geva ein hóming av, hvat ferðamannavinnan gevur av inntøkum, og hvat hon skapar av arbeiðsplássum.

Umframt at lýsa búskaparligu ávirkanina er roynt í kap. 17.2, 17.3, 17.4 og 17.5 at lýsa, hvat ferðamanna-vinnan undir ymsum fortreytum kundi givið, um roynt varð at "optimera" tað tilfar og umstøður, vit hava at arbeiða við og út frá.

17.2. Inntøkur og arbeiðspláss í ferðamannavinnuni.

Út frá úrslitunum av kanningini á sumri 1982 roknaðu vit okkum fram til, at stívliga 27.000 ferðafólk vitjaðu Føroyar, og at hvør einstakur í meðal brúkti umleið 1.350 kr. á ferðini, frásæð flutningi millum lond. Hetta

gevur tilsamans slakar 37 mill. kr.

Meðal peninganýtslan varð seinni kannað m.a. við at rokna út, hvat uppihald og innlendis flutningur kosta umframt at spyrja t.d. Dansk Vandrelaug, hvat limir teirra í meðal brúktu, og vísti tað seg, at nevnda tal óivað liggur nakað undir tí veruligu nýtsluni. Frá líknandi kanningum gjørðar av øðrum vita vit eisini, at fólk hava lyndi til - av einhvørji orsök - at uppgeva slik töl í lægra lagi. Sostatt eru tær umleið 37 mill. kr. lágt settar, og liggur talið helst nokur pct. hægri.

Til tess at fáa eina meting av, hvussu hesar inntøkur vóru greinaðar á ymisk økir (uppihald, flutning, keyp av vørum o.t.), í hvønn mun inntøkurnar av turismuni ávirkadu hin búskapin í samfelagnum, hvussu stóran ágóða samfølagið netto fekk frá turismuni og endiliga hvussu inntøkurnar vóru knýttar at lønum, skatti, tolli til tað almenna, varð á vári 1983 farið undir nýggja kanning.

Í hesum sambandi hevði nevndin longu í heyst avtalað við stud. merc. Sune Fuchs, at hann móti at fáa tilfar frá nevndini til eina høvuðsuppgávu við endaligu próvtøkuna á Handilsháskúlanum í Keypmannahavn um føroyska turismu fyrst og fremst skuldi gera nevndu kanning, og var hann í hesum sambandi í Føroyum seinrapartin í mars.

Av tí at ikki var möguligt at venda sær til allar tær fyrítøkur, ið á ein ella annan hátt hava inntøkur av turismuni beinleiðis ella óbeinleiðis, vóru vald 83 virkir til endamálið. Frásæð at øll tey størru gistingarstøðini, skipafelög o.s.fr., ið meira ella minni liva av turismuni vóru vald, varð kanningin annars bygd á eitt haldgott úrval innan hesi økir:

- matstøð
- kioskir/bensintangar
- kolonial
- onnur smásøla.
- gávubúðir o.líkn.

Ætlanin var upprunaliga at býta kanningina upp í sýslur og Tórshavn fyri seg sjálvan, men orsakað av at tilfarið frá einstökum sýslum í fleiri fórum var í minna lagi, varð avgjørt at býta hana upp í tríggjar partar:

Allar Føroyar

Tórshavn

Føroyar utan fyri Tórshavn

Spurnarbløð vóru send teimum útvaldu virkjunum, áörenn Sune Fuchs fór til Føroya.

Á ferðini vegleiddi S.F. flestøll av virkjunum, um hvussu tey skuldu útfylla skemaini og setti teimum spurningar um ymist viðvíkjandi turismu til tess at finna út av, hvørja støðutakan fólk høvdu til hesa vinnu.

Meginparturin t.v.s. yvir 80% av teimum útvaldu virkjunum svaraðu teimum settu spurningunum - summi ikki øllum - men má talið haldast liggja so høgt, at tað gevur eina rættiliga stóra vissu fyri, at tilfarið er eftirfarandi.

Aftaná vóru spurnarbløð send 24 virkjum, ið vóru uppgivin at vera leverandørar til tey fyrst spurdu og samstundis varð Hagdeildin biðin um at kanna umsetningin innan ymsar branchur.

Kanningin byggir á eitt analysumodel, sum Nordisk Turistkomité hevur gjørt, og eru innsavnaðu tølini faldað eftir muninum millum tað, tey spurdu virkini til samans umseta samanborið við samlaða umsetningin innan viðkomandi branchu. Hesi seinastu tølini eru sum sagt fingin til vega frá Hagdeildini.

Sum tað sæst, er komið fram til ein samlaðan umsetning upp á 37,9 mill. kr. í turistvinnuni ella eitt sindur meir enn tær 36,6 mill. kr., vit komu til í summarkanningini 1982. Tølini eru soleiðis býtt upp:

Gisting.....	kr. 15.897.400,-
Matstøð (excl. hotelrest.)....."	703.550,-
Kioskir/benzintangar"	1.058.500,-
Kolonial"	6.796.900,-
Onnur smásøla....."	1.543.100,-
Gávubúðir o.l....."	1.731.300,-
Flutningur innanoyggja"	<u>10.212.000,-</u>
	<u>kr. 37.942.750,-</u>

Hesin munur er ikki stórur, men hugsað verður um, at tað eisini er annað at nýta pening til undir vitjan í Føroyum enn tey høvuðsøkini, ið nevnd eru t.d. biografvitjanir, list, útferðir etc., sum vit stórt sæð ongan möguleika hava havt at kannað, og bendir hetta á, at tann fyrr uppgivna meðalnýtslan er í lægra lagi. Tær 37,9 mill. kr. eru grundaðar á kanningar av 5% av umsetninginum hjá nevndu virkjum. Av samlaða gistingarhúsumsetninginum og hjá nevndu vinnugrein stava 66% frá turistum. 26% av tí ferðamaðurin brúkar, fer til flutning, og er hetta talið partvist "konstruerað" - eftir ráðførslu til ymsar síður, eftirsum ikki var gjørd nokur kanning av buss- og taxakoyring.

Annars er stórur munur á, hvussu stórur partur av inntøkuni hjá einstøku vinnunum stava frá turismuni. Býtið sær soleiðis út:

Gisting.....	66%
Matstøð.....	5%
Kioskir/bensinsølur	2%
Kolonial	2%
Onnur smásøla	3%
Gávubúðir o.s.fr.....	7%
Flutningur	12%

Tað sær óivað lægið út, at ferðafólk ikki brúka meira enn uml. 700.000 kr. á matstøðum, og er hetta óiv-að eitt av teimum tölunum, ið er nakað lágt sett. Orsóknar kunnu vera fleiri, t.d. at summir av turistunum ofta eru saman við fastbúgvandi (foreldrum, systkjum, vin-fólki o.s.fr.) umframt at grillrestauratiúnir, pylsu-vognar o.s.fr. bert í vissan mun ganga inn í kanningina.

Annars skal leggjast dentur á, at hotelrestauratiónir ikki eru roknaðar við í nevnda tali, av tí at hesin umsetningur er við í samlaða umsetningi teirra.

Talið av arbeiðsplássum innan ferðamannavinnu (beinleiðis, óbeinleiðis og "induserað", t.v.s. tey arbeiðspláss, ið verða skapt innan onnur øki orsakað av teimum tørvum og ti vinningi tey, ið starvast innan turistvinnuna, fáa) er 131 heiltíðarstørv og 96 parttíðarstørv ella umroknað til tilsamans 181 heiltíðarstørv. Av hesum eru bert 2 størv innan hitt almenna, meðan meginparturin av størvunum er innan gisting og flutning. Tað skal her viðmerkjast, at talið av starvandi í ferðamannaídnaðinum er roknað lutfallsliga við tann part av umsetninginum innan flutning, sum turisman gevur. Hetta kann væl forsvarast eftirsum allir partar av umsetninginum - frá ferðamonnum og fastbúgvandi - eru líka týdningarmiklir fyri at halda raksturin gangandi og harvið tryggja arbeiði til tey, ið starvast innan hesa vinnu.

Fyri at geva eina hóming av, hvat ferðamannavinnan hevur av týdningi sum arbeiðsskapandi vinna, kann nevnast, at tey 227 starvsfólkini tekna seg fyri 1,3% av samlaðu arbeiðsstyrkini í Føroyum. Til sammetingar kann vera upplýst, at talið á starvsfólk i niðanfyri standandi tilvildarliga valdu vinnum í procentum av samlaðu arbeiðsstyrkini eru hesi:

Landbúnaður	1,6%
Liberalar vinnur	1,1%
Almenn umsiting	3,6%

t.v.s at ferðamannavinnan í týdningi kann sammetast við nakrar av hesum vinnum. Her skal harumframt viðmerkjast, at tær økingar í arbeiðsplássum, sum stóðust av, at M/f NORRÖNA varð sett í millumlandasigling fyri SMYRIL og at nýggja Hotel Føroyar hevur avloyst hitt gamla, ikki eru við her og vilja sum soleiðis í 1983 gera, at samlaða lutfalsliga talið á starvsfólk i innan vinnuna gerst nokk so munandi størri.

Samlaðu lénirnar hjá teimum 227 starvandi innan ferðamanna-

vinnuna hava verið 11.223 mill. kr. ella góðar 71.700 kr. fyrir hvørt heiltíðarstarv. Inntøkur av ferðamannavinnu í 1. liðs virkjum skapa aftur inntøkur í 2. liði (heilsöluuni) og endaliga í 3. liði (føroystu framleiðslu virkjunum). Harumframt er tann umsetningur, sum hesar inntøkur skapa innan aðrar vinnugreinir, og sum soleiðis eru komnar fram av ferðamannavinnuni. Av teimum 227 arbeiðsplássunum koma 17 heiltíðarpláss og 10 parttíðarpláss frá 2. og 3. liði og frá "induseraðari" ávirkan.

Talvan niðanfyri vícir samlaðar inntøkur og talið á arbeiðsplássum býtt upp á ymsu branchurnar:

<u>Starvsfólk í vinnuni</u>					
<u>fulltið parttið fulltið tils. lönir tils. meðalinnt.</u>					
Gisting	68	76	106	6.412	59.900
Matstøð	2	1	3	264	105.600
Kioskir/					
bensinsel. 1		1	2	197	131.300
Kolonial	6	4	8	1.204	150.500
Onnur smá-					
søla	3	3	5	402	114.850
Gávubúðir	2	4	4	429	107.250
Flutning-					
ur	<u>49</u>	<u>7</u>	<u>53</u>	<u>4.530</u>	<u>85.000</u>
	131	96	181	13.438	74.250

Tey allarflestu arbeiða innan gisting t.e. 107 av teimum 181 ella uml. 60%. Harnæst gevur "flutningur" arbeiði til 53 ella 30%. Tilsamans tekna gisting og flutningur seg sostatt fyrir uml. 90% av arbeiðsplássunum innan ferðamannavinnuna.

Hvør fulltiðarstarvandi hevði í øllum vinnunum í 1982 eina inntøku upp á kr. 74.250 í meðal.

Viðvíkjandi býtinum av inntøkum og arbeiðsplássum millum høvuðsstaðarøkið og hin partin av landinum vícir tað seg, at turisman í høvuðsstaðarøkinum skapar ein umsetning upp á góðar 22 mill. kr. og teknar seg sostatt

fyri uml. 58% av samlaðu inntökunum, meðan 42% fara til bygdirnar. Av arbeiðsplássunum eru tey 116 í Havn (65 + 51) meðan 109 (66 + 43) eru á bygdunum. Sostatt fær høvuðsstaðarékið storrri gagn av turistvinnuni enn hin parturin av landinum, nakað sum sjálvandi hongur saman við tí luti, ið høvuðsstaðurin hevur í øllum almennum og handilsligum lívi í landinum umframt at mestsum allur flutningur gongur yvir Havnina. Hinvegin kann ikki síggjast burtur frá, at júst tað at bygdirnar eru verri útbygdar at taka ímóti ferðafólk (t.d. tørva info-avgreiðslur) ger at henda vinna hevur minni ávirkan á bygdunum enn hon annars kundi havt. Av teimum 37,9 mill. sum umsetningurin frá ferðamannavinnuni er, eftir tí virkini hava upplýst, eru 12,2 mill. brúktar til innflutning, íroknað farmagjald og toll. Farmagjaldið, ið sum heild verður innþøka hjá færoyskum reiðaríum, er mett til uml. 7% av hesum tali, meðan tollur, innflutningsavgjøld umframt onnur avgjøld verða mett at vera 25% av bruttovirði + farmagjald, t.v.s. í meðal svarandi til uml. 33% av fakturavirðinum. Hetta verður mett rímuligt av tí at tað umframt innflutningsgjaldið upp á 25% er talan um hægri avgjøld upp á ávíasar av teimum vørum ferðamaðurin keypir, eitt nú bensin, billeiga og kioskvørur. Sostatt verður komið fram til, at av hesum 12,2 mill. ávirka 8,5 mill. gjaldjavnan (12,2 + farmagjald 0,9 + toll v.m. 2,8 mill.). Tessvegna sær myndin soleiðis út hjá sjálvari turistvinnuni:

Samlað søla	37,9 mill. kr.
÷ innfluttar vørur	<u>8,5 " "</u>
Netto til samfelagið	<u>29,4 mill. kr.</u>

Av hesum fara sambært tað virkini hava upplýst og annars "korrigerað" fyri farmagjaldið 11,9 mill. til lønir, 3,4 mill. yvirskot, 11,3 mill. til keyp av vørum og tænastum í Føroyum, meðan 2,8 mill. er tollur og avgjøld.

Tær 11,3 mill. kr., ið verða nýttar til keyp av vørum og tænastum í Føroyum, fara víðari til 1. leverandørliðið, sum av hesum brúkar 5,6 mill. til innflutning sambært kanningina, íroknað farmagjald og toll v.m. Av hesum er

0,4 mill. farmagjald og 1,3 mill. tollur v.m., soleiðis at tað netto verður innflutt fyri 3,9 mill. kr., sum koma á útreiðslusíðuna í gjaldsjavnanum. Nettoávirkanin á samfelagshúsarhaldið verður sostatt 7,4 mill. kr. Eftir somu reglum sum frammánfyri nevnt verður býtt við 3,6 mill. til lénir, 0,9 mill. yvirskot, 1,6 mill. keyp av vörum og tænastum í Føroyum, meðan tollur og avgjøld tekna seg fyri 1,3 mill. kr.

f 2. leverandørliði verður ávirkanin á gjaldsjavnan 0,6 mill. kr. og ávirkanin á samfelagsbúskapin 1,2 mill., sum verða býtt við 0,7 mill. til lénir, 0,2 mill. yvirskot, 0,1 mill. keyp av vörum og tænastum, meðan tollur og avgjøld taka 0,2 mill. kr.

Talvan niðanfyri gevur yvirlit yvir alla gongdina:

	Samf.búsk.		Ávirkan á gjaldjavnan	
	nettoávirk.		mill. kr.	
	mill.kr.	lén yvirsk.	keyp avgjøld	mill. kr.
1. umfar	29,4	11,9	3,4	11,3 2,8 - 8,5
2. umfar	7,4	3,6	0,9	1,6 1,3 - 3,9
3. umfar	1,2	0,7	0,2	0,1 0,2 - 0,6
	<u>38,0</u>	<u>16,2</u>	<u>4,5</u>	<u>13,0</u> 4,3 - <u>13,0</u>

Sum tað sæst, verða 38 mill. verandi í Føroyum, harav 8,6 eru komnar yvir multiplikatorávirkanina. Beinleiðis og óbeinleiðis lénir eru 16,2 mill. kr., yvirskot 4,5 mill. kr., keyp av vörum og tænastum frá føroyskum leverandørum 13 mill., meðan hitt almenna fær 4,3 mill. í tolli og avgjøldum.

Tilsamans innfluttu vit fyri 13 mill. til ferðamannavinnuna. Treytað av, at allar tær 37,9 mill. verða inntøkur innan fyri eitt ár, og taka vit annars hædd fyri, at summarkanningin 1982 vísti inntøkur upp á slakar 37 mill. tilsamans, verður úrsliðið, at samfelagið í 1982 hevur havt ein nettoágóða upp á 24 mill. kr.

Av tí, sum ferðamannavinnan leggur eftir seg, fær hitt al-

menna eisini sín part, lutvist sum skatt av lónum og yvirskoti og lutvist sum toll og avgjøld. Avgjøldini eru sum tilskilað í talvuni frammanfyri 4,3 mill. kr. Lónirnar í ferðamannavinnuni og hjá teimum virkjum, hon fær vørur og tænastur frá, eru 16,2 mill. kr., men umframt verður sambært modellið hjá Nordisk Råd, sum kanningin byggir á, roknað við, at ferðamannavinnan hefur ávirkað lónirnar í öðrum vinnum eisini, og at hesin lutur svarar til 10% av teimum 16,2 mill. kr., t.e. at skattagrundarlagið verður 17,82 mill. Sambært upplýsingar frá Líkningarráðnum var meðal skattaprosentið í 1981 36,4 av skattskyldugu persóninntökunum. Sostatt skuldi skatturin av teimum 17,82 mill. verið 6,486 mill.

Yvirskotið hjá virkjum er somuleiðis hækkað við 10% fyri ávirkan í öðrum vinnum, og verður skattagrundarlagið sostatt 4,95 mill. Roknað verður við, at 50% av hesum fer til avskrivingar, verður lagt í grunn v.m., soleiðis at skattainntókan verður 2,475 mill. Rokna vit skattin til 40% í meðal, gjalda virkini til samans kr. 990.000 í skatti.

Av beinleiðis halli, hitt almenna hevði av ferðamannavinnuni, er nevndin bert vitandi um campingplássið hjá Tórshavnar Býráð. Í 1982 var talan um undirskot av rakstrinum upp á 4.000 kr.

Sostatt kann inntókan hjá tí almenna í 1982 hava verið:

1. Skattur av lónum	kr. 6.486.000,-
2. Skattur av rakstraravlopi	" 990.000,-
3. Alment virksemi (campingplass).....	" 4.000,-
4. Innfl. gjald av vörum í turistvinnuni og hjá leverandörum	" 4.300.000,-
	<u>kr. 11.772.000,-</u>

Hetta talið 11.772 mill. kr., sum ferðamannavinnan gevur tí almenna, er óivað nakað stórri, enn menn høvdu roknað við. Talan er um meira enn 1% av samlaðu inntökunum á fíggjarlögini. Hinvegin hefur hitt almenna ikki í nakran stórri mun stuðlað ferðamannavinnuni, sum tað ymsa-

staðni í frágreiðingini fleiri ferðir er nevnt, beinleiðis og óbeinleiðis. Einasta fasta veitingin tykist vera tær kr. 200.000,-, sum seinastu árini eru latnar Ferðamannastovuni umframt kanska onkur minni veitan til eitthvort annað endamál. Tað kann í hesum sambandi upplýsast, at færoystu sjúkrahúsini ikki siga ség hava nakað nevnivert arbeiði av fremmandum ferðafólki og heldur ikki almenna umsitingin tykist hava nógvar spurningar, ið viðkoma hesi vinnuni. Niðurstøðan er sostatt, at hitt almenna í minsta lagi fær 11 mill. kr. netto frá ferðamannavinnuni, helst nakað væl meira, við tað at t.d. havnagjøld (sí skjal nr. 4) av teimum mongu ferðamannaskipunum, ið koma, tollur av øli og rúsdrekka, ferðafólkini fáa o.s.fr. ikki er við í roknistykki okkara.

Samanumtikið kann sigast, at ferðamannavinnan tykist vera av so mikið stórum týdningi, bæði hvat inntökum til samfélagsbúskapin sum heild, tali av arbeiðsplássum og skattaoftollinntökum til almennu kassarnar viðvíkir, at orsók er at rokna við henni sum eitt lítið, men hóast alt týdningarmikið lið í færoysha búskapinum. Soleiðis teknaði hon seg fyri umleið 1,3% av samlaðu bruttotjóðar-inntökuni og liggur harvið á linju við landbúnað og liberalar vinnur.

Best síggja vit týdningin av ferðamannavinnuni, um vit hugsaðu okkum, at hon ikki var til í Føroyum. Um so var, vildi búskapi okkara tørva, í mun til tað, hann er nú:

24 mill. kr. á gjaldsjavnanum,

38 mill. kr. í innl. umsetningi, herav:

16,2 mill. kr. í lønum,

4,5 mill. kr. í yvirskoti hjá virkjum,

og hitt almenna hevði havt góðar 11 mill. kr. minni í inntökum, meðan talið á arbeiðsplássum hevði verið 181 heiltíðarstørv minni.

Meira enn nakað annað mugu hesi töl vera tað avgerandi grundarlag, ið brúkt verður, tá støða skal takast til tiltøk, ið gerast skulu til frama fyri ella sum vernd móti turismuni. Men undir øllum umstøðum er ein fyrr ósvaraður

spurningur loystur: Ferðamannavinnan er eins stór sum ávísar aðrar vinnur og er við til at skapa inntøkur til tað almenna.

17.3. Í hvønn mun verður núverandi kapasiteturin innan vinnuna brúktur?

Undir pkt. 7 hava vit viðgjort flutningin millum lond og komu fram til, at tað veruliga einki er, ið týðir uppá nakra avmarking í flutningskapasitetinum, t.e. at í tann mun tað verður hildið lønandi hjá vinnuni at reka slika vinnu, verður útboðið av kapasiteti økt so hvørt eftirspurningurin verður hildin verða til.

Hetta er galldandi fyri Danair, sum í tann mun eftirspurningurin er til, økir um talið av túrunum. Og tá talan er um tey skip, ið sigla millum lond, hava vit júst i ár fingið ein munandi øktan kapasitet av tí at M/F "Norrøna" er sett í rutu fyri M/F "Smyril". Hóast talið av sjóvegis ferðafólki sær út til at vera munandi vaksið í ár, tykist talan tó - kanska burtursæð frá juli mánaði - at vera um ein nokkso munandi yvirkapasitet, soleiðis at talið av ferðafólki, sum er, kann økjast rættiliga nögv uttan at økja kapasitetin. Men skuldi M/S "Winston Churcill" verðið tикиn úr rutu næsta ár, er støðan sjálvandi ein onnur, og vil hetta alt annað líka, - í fyrsta umfari - hava eina ávirkan á ferðamannastreymin. Spurningurin er so, um onkur annar heldur tað vera lønandi at fara í holt við nýggja rutu.

Tá talan er um hotellir og gistingarmöguleikar, hava vit undir pkt. 9.5 sæð, at rættiliga stórur yvirkapasitetur er, serliga aftaná at vit hava fingið tey bæði nýggju hotellini. Tað er neyvan ivi um, at ein betri marknaðarføring vil kunna gera sítt til at bøta um kapasitetsnýtsluna bæði hjá hotelnum, vallaraheimum o.t. Hinvegin mugu tey flestu vera samd um, at okkum tørvar campingpláss. Allar kanningar vísa, at tey ferðafólk, ið helst velja camping, eru tjaldfólk burturav, sum ikki ynskja nakran annan hátt fyri gisting. Hóast viðurskiftini eru sum tey eru, við bert einum campingplássi í Føroyum, koma nögv teirra higar við tí óhepnu ávirkan, tað ofta hevur bæði fyri tey og okkum sjálvi.

Annars er vert at vísa á tann stóra leysa kapasitetin, ið liggur í 1) privatari gisting (B+B), 2) eldri húsum úti á

bygd og 3) skúlum, stovnum v.m., tá hesi høli eru tóm á miðsumri, meðan eftirspurningurin frá ferðafólki er mestur. Tað er fyri okkum í arbeiðsbólkum sjálvsagt, at her er talan um ressoursir, ið liggja og bíða eftir at verða brúktar. Meira enn nakað annað er tað ein spurningur um skipan at gera álvara av at brúka hesar ressoursir.

Tá um innlendis flutning ræður, kunnu vit vera samd um, at sjóvegis kapasiteturin er nóg stórur at flyta nóg fleiri ferðafólk enn nú. Á flestöllum rutum er ríkilegt av plássi bæði til ferðafólk og bilar, og á teimum fáu rutunum har til tíðir er fult, er möguleiki fyri, utan nakran störri eykkostnað at gera eykatúrar.

Sama er í stóran mun gallandi fyri landvegis flutning, men tað er samsvarandi tí, ið fört er fram undir pkt. 9.3.b. ynskilegt, at rutusambandið verður meira útbygt, og vil hetta, at fleiri ferðafólk brúka hesar nýggju rutur, gera tað betri at halda rutur, sum tað annars kanska kundi verið ivi um at havt.

Endiliga tykist ikki - hvørki í løtuni ella uppá longri sikt - vera neyðugt við nøkrum stórvegis basisílögum til tess at lúka serligu krøvini hjá ferðamannavinnuni. Tað kann tó vera vert at visa á, at ein störri ferðamannaáhugi enn tann núverandi, kanska kundi verið við til at fingið orðaskifti í gongd um ábøtur á flogvallarviðurskiftini ella líkafram skapt grundarlag fyri, at nýggjur flogvøllur varð bygdur. Hetta vildi í so fall verið gott dømi um, at tað sum er gott fyri ferðamannin eisini er gott fyri tey fastbúgvandi. Higartil kunnu vit siga, at tað, sum vit hava gjørt fyri at gera tað lettari og meira liviligt hjá okkum sjálvum, eisini er komið ferðamanninum til góðar.

Vit hava sostatt nóg og týdningarmikil økir, har tað ikki er neyðugt við nýggjum ílögum ella bert avmarkaðar ílögur, hóast talið av ferðafólki økist. Stutt sagt liggja ressoursir og bíða eftir at verða brúktar og tessvegna vil nettoúrtókan frá hvørjum eyka ferðamanni vera ógvuliga høg. Fyri virkini v.m. merkir hetta munandi störri inntøkur og fyri samfelagið

vil nettoúrtókan frá hvørjum ferðamanni, ið kemur útyvir tað tal, vit longu hava, somuleiðis vera høg.

Endiliga er í samband við umrøðuna av kapasitetsnýtslu og sesongvitjan vert at nevna, at ein økt feroysk innanlands turisma eisini kundi verið við til at loyst henda spurning.

Higartil hava føroyingar ikki gjørt stórvegis við at ferðast í eignum landi og tað er neyvan ov nógv sagt, at vit gera minni av hesum enn flest allar aðrar tjóðir. Orsókirnar kunnu vera fleiri, men hin fremsta er kanska, at turistvinnan her á landi ger ógvuliga litið til tess at selja seg sjálva. Tað skuldi soleiðis verið nátúrligt, at hotellir í byg og á bygd í sambandi við Strandferðsluna uttanfyri hásesongina gjørdu serlig tilboð, t.d. fyri eina viku ella week-ends, við føstum prísi. Á henda hátt kundi innanlandsturismán gjørt ílögur lönandi, sum annars ikki voru tað, samstundis sum fólk lærdu sítt egna land betur at kenna.

Eitt er vist. Fólk tykjast í dag hava pening til slíka ferðing. Tað siggja vit av øktu ferðingini úteftir. Sostatt skuldi tað eisini verið möguligt í storrri mun at økt um innlendisturismuna. Spurningurin er um at selja og annars leggja viðurskiftini soleiðis til rættis, at fólk hava hug at fara.

17.4. Turistjavnvágín.

Vit hava sæð, at inntøkur okkara av turismuni liggja millum 35 og 40 mió. kr. árliga. Hetta eru umleið 850 kr. fyri hvønn íbuðva ella minni enn í flest øllum øðrum londum. Fremsta orsókin til hetta tykist vera, at vit higartil bert í ógvuliga lítlan mun hava gjørt nakað fyri at fáa ferðafólk til landið, ella at skapa möguleika fyri at tey, ið higar koma, hava nakað at brúka pening til.

Tað varð nevnt aðrastaðni í frágreiðingini, at flestøll lond royna at hava ávíst lutfall millum inntøkur og útreiðslur av turismuni, t.e. at útreiðslurnar ikki skulu vera alt ov nógv storrri enn inntøkurnar.

Her hjá okkum tykist munurin vera rættiliga stóður.

Sambært hagdeildini er soleiðis talan um útreiðslur á turistjavnvágini í 1982 uppá umleið 190 mió. kr., meðan inntøkurnar sum nevnt bert eru slakar 40 mió. kr. Sostatt eru útreiðslurnar fimm ferðir stöðri enn inntøkurnar.

Neyvan er ov nóg sagt, at ein slíkan mun hava tey fægstu lond ráð at halda í longdini. Her skal ikki takast stöða til, um m.a. hetta kann vera ein orsök til at økja inntøkuna av turismuni ella tað möguliga alment verður byrjað at avmarka, hvussu nógv átti at verið brúkt til at ferðast fyri sum í ávísum londum, um tað skuldi gjörst fyri neyðini, men at spurningurin kann gerast aktuellur er eyðsæð.

Vit meta, at eisini turistjavnvágin verður umhugsað, tā spurningurin um loysn á gjaldsjavnaundirskotinum og utanlands-skuldini verður umrøddur í politiska orðaskiftinum.

17.5. Möguleikar fyri ávirkan av inntøkum og tali av ferðafólk.

Sambært kanningini á sumri 1982 legði hvør ferðamaður í meðal kr. 1.350,- eftir sær, eitt tal, ið var nakað lægri enn ein hevði hildið. Hóast talið eftir öllum at döma tó hefur ligið nakað hægri enn tað upplýsta, sbr. viðmerkingar fyrr í frágreiðingini, vistu viðmerkingarnar frá nógum av ferðafólkunum, at tey als ikki fingu möguleika fyri at brúka so mikið av peningi sum ætlað, av tí at ov lítið var at brúka pening til.

Hetta er ein veruleiki, sum kanska tey flestu vóru greið yvir, men her var hann fyri fyrstu ferð prógvaður.

Men roknast má við, at ábøtur í útboðnum av t.d. fiskitúrum, útferðum og leigubilum má gera tað lettari at fáa fólk til landið uttanfyri summarmánaðirnar, eisini annað enn handilsfólk - og vil hetta bæði økja um meðalinntøkuna frá ferðamanninum og samstundis sum heild økja talið av ferðafólk i eini tíð av árinum, tā eingin gevur sær far um, at tey eru her.

Serliga fyri hotellini vil ein slík gongd vera sera vælkom-in.

Viðvíkjandi möguleikanum at fáa fleiri ferðafólk til landið, er tað eftir nevndarinnar tykki í dag ein spurningur um marknaðarföring. Vit vita, at áhugin fyri Føroyum er vaksandi viða um orsakað av umtalu í bløðunum, sjónvarpi o.s.fr. og annars eisini orsakað av broytingini í ferðamynstrinum frá suður- til norðurgangandi.

Ikki skal her takast støða til tað ynskiliga í at vaksa um ferðamannastreymin. Slíkar avgerðir liggja lutvíst hjá tí partinum av vinnulívinum, ið livir av ferðamannavinnuni og lutvíst hjá teimum myndugleikum, ið hava stýring av/stuðul til vinnu sum hesa. Men í næsta parti verður roynt at gera nakrar útrocningar av, hvat lutvíst ein vaksandi nýtsla hjá hvørjum ferðamanni og lutvíst ein øking í talinum á ferðamonnum, vil hava av týdningi fyri inntøkurnar í hesi vinnu.

17.6. Modellir yvir ávirkan á inntøkur og tal á arbeiðsplássum undir ymsum fortreytum.

Í sambandi við felagið COM-DATA í Klaksvík hevur verið roynt at gera ávísar "simulaciónir" t.e. "hugsaðar" broytingar í teimum tølum, komið er fram til, og harvið roynd at lýsa, hvørjar ávirkanir hetta hevur á

- a. bruttoinntøkurnar
- b. nettoinntøkurnar
- c. tal av arbeiðsplássum
- d. skatt og avgjøld til hitt almenna.

"Variablnir" roknað verður við eru:

1. størri nýtsla á matstøðunum
2. möguleiki fyri útskeinking á matstøðum
3. fleiri útferðir o.s.fr.
4. meira keyp av føroyskum vørum
5. annað (søvn, guides, leiga av bili o.s.fr.)
6. økt tal av ferðafólk.

Annars verður roknað við, at ein øking av bruttoinntøkunum við kr. 100.000,- árliga fyri ymsu inntøkubólkarnar ávirkar ávikavist nettoinntøkuna og tal av arbeiðsplássum soleiðis:

	Netto	Tal av arbeiðsplássum
1. Matstøð	70.000	0,35
2. Rætt útskeink.	80.000	0,10
3. Fleiri útferðir	90.000	0,50
4. Fleiri færøyskar vørur	90.000	0,50
5. Annað	85.000	0,60

Endiliga verður bygt á 4 modellir, nevniliga:

I	30.000	ferðafólk	harav	15.000	víðka nýtsluna
II	40.000	-	-	28.000	-
III	50.000	-	-	36.000	-
IV	60.000	-	-	44.000	-

Vit hugsa okkum annars til at:

Dømi I.

1. 15.000 ferðafólk økja nýtsluna á matstøðum við 100 kr. (2/3 mat + 1/3 dr.vørur) og kr. 50 i gávubúðum.
2. 15.000 ferðafólk økja nýtsluna til útferðir (100 kr.) + 100 kr. til annað.
3. 15.000 ferðafólk økja nýtsluna á matstøðum við 300 kr. (umframt tær 100 kr.) harav 2/3 matur, 1/3 dr.vørur.
4. 15.000 do. do. 500 kr.
5. 15.000 do. do. 700 kr.

Ávirkan:

Mið.kr.	Brt.innt.	Netto.innt.	Eyka arb.pl.	Skatt/avg.
pkt. 1	2.246	1.872	5	0.731
pkt. 2	3.016	1.802	18	0.996
pkt. 3	4.500	3.600	13	1.405
pkt. 4	7.500	6.000	22	2.343
pkt. 5	10.500	8.400	31	3.281
1+2+5	15.762	12.074	54	5.008

Eru treytirnar 1, 2 og 5 uppfyltar samstundis, økist bruttoinntøkan við 15.762 mió. kr. til uml. 55,3 mio. kr., nettoinntøkan økist við 12.074 mió. kr. til 42,2 mió. kr., talið av arbeiðsplassum økist við 54 til 235 og almennu inntøknar økjast við 5 mió. kr. til slakar 16,8 mió. kr.

Dømi II.

Talið av ferðafólki økist við 10.000 til 40.000, harav 28.000 (orsakað av broyttum uppbýti av ferðafólki uppá inn-tøkuklassar) væntast at økja nýtsluna sum tilskilað frammansfyri.

Ávirkan:

Mió.kr.	Brt.innt.	Netto innt.	Eyka arb.pl.	Skatt/avgj.
40.000	52.684	40.172	241	15.687
ferðaf.				
(basis)				

Eyka:

1.	4.200	3.500	10	1.367
2.	5.600	4.480	28	1.344
3.	8.400	6.720	24	2.670
4.	14.000	11.200	40	4.460
5.	19.600	15.680	56	6.250

Um treytirnar 1, 2 og 5 eru uppfyltar samstundis verður bruttoinntøkan til samfelagið 82,1 mió. kr., nettoinntøkan 63,8 mió. kr., samlaða talið av arbeiðsplassum 334 og inn-tøkurnar til hitt almenna 24,6 mió. kr.

Dømi III.

Talið av ferðafólki økist við 20.000 til 50.000 harav tey 36.000 økja nýtsluna sum tilskilað.

Ávirkan:

Mió.kr.	Brt.innt.	Netto innt.	Eyka arb.pl.	Skatt/avgj.
50.000	65.854	50.212	301	19.607
ferðaf.				
(basis)				

Eyka:

1.	5.400	4.320	12	1.757
2.	7.200	5.760	36	1.728
3.	10.800	8.640	46	3.430
4.	18.000	14.290	59	5.734
5.	25.200	20.160	76	8.035

Eru treytirnár 1, 2 og 5 uppfyltar samstundis, verður bruttoinntøkan 103,6 mio. kr., nettoinntøkan 80,5 mio. kr., talið av arbeiðsplássum er vaksið til 425 og almennu inntøkurnar verða stívar 31 mió. kr.

Dömi IV:

Talið av ferðafólki økist við 30.000 til 60.000 harav tey 44.000 økja nýtsluna sum tilskilað:

Avirkan:

Mið.kr.	Brt.innt.	Netto innt.	Eyka arb.pl.	Skatt/avgj.
60.000	79.032	60.260	362	23.530

ferðaf.
(basis)

Eyka:

1.	6.600	5.280	25	2.147
2.	8.800	7.040	44	2.624
3.	13.200	10.588	56	4.192
4.	22.000	17.465	68	7.008
5.	30.800	24.640	93	9.820

Eru treytirnar 1, 2 og 5 uppfyltar samstundis, verður bruttoinntøkan 131,8 mió. kr., nettoinntøkan 97,2 mió. kr., talið av arbeiðsplássum verður 514 og almennu kassarnir fáa tilsamans stívar 38 mió. kr. inn í skattum og avgjøldum. Sostatt vil ein tvífalding av talinum á ferðafólki gera at inntøkurnar verða meira enn trýfaldaðar meðan talið av fólk í starvi innan vinnuna økist heldur minni lutfalsliga.

Annars kann ein hugsa sær, at nýtslan í 1984 um roknað verður við sama grundarlagi sum nú í 1984 verður 1.600 kr. fyri

hvønn í meðal móti góðum 1.300 kr. í 1982. (I). Harumframt kann ein hugsa sær nýggja Hotel Føroyar, Norðurlandahúsið og ymisk tiltæk, ið gjørd verða til tess at broyta samansetingina av ferðafólkum, t.d. gera, at meðalnýtslan í 1984 økist til kr. 1.800. (II).

Verður gingið út frá, at talið av ferðafólk í 1984 verður 40.000, vil hetta broyta inntökurnar v.m. soleiðis í mun til 1982-tølini:

<u>Mið. kr.</u>	<u>Brt.innt.</u>	<u>Netto innt.</u>	<u>Arb.pláss</u>	<u>Skatt/avgj.</u>
I	64.005	48.800	249	19.056
+	(24.490)	(18.670)	(+68)	(7.290)
II	72.005	54.880	280	21.430
+	(32.490)	(24.750)	(100)	(9.665)

Hesi modellini eru als ikki ætlað sum grundarlag fyri möguligum tiltökum, ið eiga at verða gjørd, men skulu bert vísa, í hvønn mun broytingar á einum ella fleiri økjum innan ferðamannavinnuna ávirka búskapin, talið av arbeiðsplássum og almennu inntökurnar.

Hinvegin er tað, ið her verður roknað við, ikki tikið úr leysari luft, men sum nakað, ið fyri mestapartin rættiliga lætt kundi verið gjøgnumfört. Sumt - fyrst og fremst ein øking í talinum av ferðafólk og ein sum heild hægri meðalinntøka av vistarhaldi - kemur helst av sær sjálvum, meðan annað skal fyrireikast, um tað er ynskilegt at fáa hesar eykainntøkur etc. Flestøll eru óivað samd um, at vit sum er fáa ov lítið av inntökum av hesi vinnu. Kanska kunnu hesar talvur geva teimum eina hóming av, hvar tað kann setast inn fyri at broyta betta.

18. Samandráttur og tilráðingar

18. 1. Alment

f viðgerðini av feroysku turismuni er roynt at lýsa hesa vinnu so gjølla sum möguligt, har fyrimunir og vansar eru settir upp móti hvørjum øðrum, har tað er gjørligt. Tær niðurstøður, sum nevndin er komin til, eru einans bygdar á óheftar metanir av turismuni sum eina vinnu, ið eigur at metast á jøvnum fóti við aðrar. Möguligar kenslur ella persónlig áhugamál hevur verið roynt at hildið uttan-fyri.

Metan nevndarinnar er, at ferðamannavinnan higartil í alt ov stóran mun hevur fingið loyvi at rökja seg sjálva. Einki er beinleiðis gjört frá politiskari síðu hvørki til at økja hana, minka hana ella bert stýra henni. Men metir nevndin, at óbeinleiðis støða er tíkin, fyrst av öllum tí, at politisku myndugleikarnir hava stuðlað ein vökstur í siglingini landanna millum, bæði tá støða varð tíkin til at fáa millumlandasigling á sumri við SMYRLI og uppaftur í stórri mun, tá avgerð varð tíkin um at stuðla keyp av nýggjum og stórri skipi til hesa sigling. Eisini á øðrum økjum t.d. í støðutakanini til støðuga øking av flúgvingini og nýggjum stórhótelli í Havn hava politisku myndugleikarnir óbeinleiðis víst lit. Sama kann eftir öllum at døma sigast um støðutakanina hjá almenninginum sum heild, sum eisini stórt sæð hevur havt somu ynski.

Men tað tykist sum hesar avgerðir bert fevna um øking av ferðsluni og gistingarmöguleikunum. Tey liðini, ið eru tengd saman við hetta at fáa fleiri ferðafólk, tykist eingin hava tikið støðu ella stig til at bøtt um í sama mun. Tey somu, sum beinleiðis ella óbeinleiðis hava stuðlað øktu flutningsmöguleikarnar, hava stórt sæð valt einki at gjort fyri hini liðini ella beinleiðis verið ímóti.

Soleiðis sum viðurskiftini hava lagað seg, hevur nevndin tessvegna ikki havt teir stóru valmöguleikarnar í síni

prinsipiellu støðutakan. Vit hava turismuna inni á okkum - við vælsignilsí frá nógum síðum - og eingen ivi kann vera um, at hon er komin fyri at verða. Tessvegna hevur grundarlagið fyri nevndararbeiðinum bert verið at gera kanningar, sum føra til, at viðurskiftini verða lagað soleiðis, at vinnan nervar fólkalív og umhvørv minst möguligt, samstundis sum arbeiðast má fyri, at fólk og samfelag fáa sum mest burturúr hesi vinnu.

Nevndin hevur umhugsað, hvar ovara markið er fyri, hvat takast kann ímóti av ferðafólki, og í hvønn mun turistvinnan innan hetta mark kann vera við til at gera okkum før fyri at møta búskaparligu avbjóðingunum.

Tikið er við í metingunum, at meginparturin av teimum basisílögum, ið neyðugar eru, um streymurin av ferðafólki skuldi vaksið, longu er gjørdur, og at nettoinntøkurnar tí verða lutfalsliga stórur partur av teimum inn-tøkum, ið skuldi komið.

Niðurstøðan er tann, at treytað av, at ávíasar ílögur og ábøtur verða gjørdar einahelst í móttøkuapparatinum og á økjum, turistvinnan á onkran hátt er tengd at, eigur at vera möguligt at taka ímóti størri tali av ferðafólki enn higartil, uttan at hetta skal økja um vansarnar av vinnuni. Tvørturímóti er nevndin sannförd um, at tær nærri greinaðu ábøturnar gera vansarnar minni, enn vit higartil hava kent. Möguligt er at økja bæði inntøkur og talið av arbeiðsplássum nokk so munandi til gagns fyri gjaldsjavnan og samfelagshúsarhaldið alt. Stutt sagt verður mælt til, at turistvinnan framvir verður mett sum ein vinna ájavnt aðrar og fær somu treytir sum tær. Nevndin mælir til, at tær ábøtur, ið nevndar eru í næstu greinum, verða gjørdar sum skjótast, og at tað frá politiskari síðu verða tikan stig til skjótast möguligt at leggja tilrættis ein føroyskan ferðamanapolitikk og gera eina ferðamannalóð fyri Føroyar, sum skulu verða framtíðar grundarlagið undir tí arbeiði, sum framvir verður gjört á ferðamannaøkinum.

18.2 Neyðugar ábøtur

Nevndin mælir til, at fylgjandi ábøtur verða gjørðar, og at skjótast möguligt verða tikan stig til at fyrireika tær:

1. Serliga neyðugt er at umskipa og økja info-virksemið við at skjótast möguligt verður stovnsett ferðamannamiðstöð, ið fær ábyrgd av at seta hóskandi skipanir í verk, herundir stovnsetan av avgreiðslum á bygd (sbr. gr. 10.3 og 10.4).
2. At beinan vegin verða gjørðar fyrireikingar til, at skil kemur á almennu toiletviðurskiftini viða um landið og at heilsusamtyktirnar verða fylgdar. Somuleiðis eiger at arbeiðast fyri, at ruskíløt við altjóða merking verða sett upp allastaðni, har fólk ferðast, og terminalbygningar verða bygdir á havnaøkjunum í Tórshavn, á Oyrargjógv, í Sørvági, á Toftum, í Skopun og í Suðuroy (sbr. gr. 9.4).
3. Arbeitt eiger at verða fyri at bøta um støðið á matstøðunum, og dentur eiger at verða lagdur á nýtslu av føroyiskum rávørum. Matstøð av ávisari dygd kunnu fáa rætt at borðreiða við víni og øli til matin (sbr. gr. 9.6).
4. Stig verða tikan til beinanvegin at gera campingpláss ymsastaðni á landinum. Eitt stórt campingpláss eiger at verða lagt við Streymin. Í Norðoyum, Vágum, á Sandi og í Suðuroy eiga somuleiðis at verða gjørð campingpláss (sb. gr. 9.5.e).
5. Farið verður skjótast undir eina víttfevnandi um-hvørvislóggávu til tess at verja umhvørvið móti tí ágangi, ið m.a. stórt tal av ferðafólki kann skapa (sbr. gr.4.2.b).
6. Nýtt flutningsfar til Mykinessiglingina (sbr. gr. 9.3. a).

7. Stig verða tikan til skjótast möguligt at skipa landvegis flutning millum bygdir serliga á ökinum Streymoy-Eysturoy, Norðuroyar og Vágar. Skipast má fyri "gjøgnumkoyring" til floghavnina (Sbr. gr.9.3.b).
8. Átrokandi neyðugt er, at summarferðaætlan Strandferðslunnar verður kunngjörd í seinasta lagi 1. november árið fyri. Somuleiðis verður mælt til eina avsláttarskipan á ferðaseðlaprísinum (sbr. gr. 9.3.a og b).
9. Skattareglurnar viðvíkjandi privatari gisting verða gjördar lagaligari, so henda vinna fær betri sömdir (sbr. gr. 9.5.c).
10. Skipan verður gjörd soleiðis, at hóskandi almennir bygningar í stórri mun enn higartil kunnu verða brúktir til gisting hjá ferðafólki (sbr. gr. 9.5.d).
11. Arbeitt eigur at verða fyri at gera nýtslu av summarhúsum og eldri húsum á bygd (sbr. gr. 9.5.f).
12. Eisini eiga bygdahús, dansistovur og tilíkir bygningar í stórri mun enn higartil at verða nýtt til gisting hjá ferðafólki í tann mun, tørvur er á (sbr. gr. 9.5.g).
13. Talið av vøru- og tænastutilboðum eigur at økjast, soleiðis at stórri inntøkur fáast av ferðamannavitjanini (sbr. gr. 11).
14. Fíggjarmöguleikarnir hjá turistvinnuni verða lagdir soleiðis til rættis, at hon fær somu möguleikar sum aðrar vinnur (sbr. gr. 14).
15. Marknaðarföringin má fyrst og fremst hava til endamáls at økja talið av ferðafólki, ið hevur meira pening um hendi enn ferðamaðurin higartil.

16. Alla tíðina eiger at verða fylgt við í hvønn mun tað kann løna seg hjá okkum í storri mun enn higartil at hava millumlanda flutningin um hendni.

17. "Tax-free shop" við tilhoyrandi frígoymslu eiger at verða gjørd í Vágum (sbr. gr. 16.2.).

Nakrar av nevndu ábótum eru langsiktaðar, tí tað annaðhvört tekur nokur ár at gjøgnumføra tær ella tí tær í sjálvum sær eru framhaldandi.

Innanfyri næstu árini tykist ikki verða neyðugt við storri ílögum í infrastruktur, men er nevndin av tí áskoðan, at möguleikar fyri at leingja flogvøllin verða kannaðir - ávikavist möguleikin fyri at byggja nýggjan flogvøll, (sbr. gr. 9.2), tí hetta er hildið neyðugt bæði fyri trygdina við hesum flutningshátti og til tess at víðka möguleikarnar til ferðslu við eisini øðrum flogfórum enn teimum núverandi.

Viðvíkjandi teimum vegastrekkjum og øðrum infrastrukturi, sum ikki svara til støðuna annars, metir nevndin tað ikki er neyðugt við tilráðingum, tí roknað er við, at slike spurningar annaðhvört eru loystir ella skjótt verða tað.

18.3. Uppskot til fóroyiskan ferðamannapolitikk

Nevndin er væl vitandi um, at tað ikki er vanligt her á landi at seta sár ella orða (definera) nøkur fóst, politisk mál á ymsum vinnulívsøkjum, men hóast hetta hava vit mett, at kannska serliga í støðutakanini til teir væntandi nögvu spurningarnar, sum í næstu framtíð skulu viðgerast innan hetta økið, vildi verið skilagott frammanundan at gjørt karm um hetta virksemið.

Frammanundan er nevnt, at politisku myndugleikarnir gjøgnum støðutakan seinastu árini til ávis turistpolitisk mál beinleiðis og óbeinleiðis hava tikið støðu til, at ferðamannavinnan skal hava loyvi at virka. Men harfrá er eitt stig til, at hon eisini fær loyvi at trívast, soleiðis sum tað er somiligt fyri eitt framkomið land. Harumframt er gjørt vart við, at vit í lötuni hava ressoursir á ymsum økjum til eitt væl størri tal av ferðafólki, enn vit higartil hava móttikið og at við skilagóðari atferð skuldi verið möguligt at varðveitt náttúruvirðini og tey serkenni, vit hava, hóast talið av ferðafólki skuldi bliðið økt rættilega nögv, sum nögv kundi bent á, men at alla tíðina eigur at verða fylgt gjølla við, at henda vinna ikki veksur seg ov stóra, soleiðis at hon hóttir náttúruna og serkennini. Endiliga er gjørt vart við, at ferðamannavinnan á sama hátt sum aðrar vinnur skapar inntøkur og arbeiðspláss, og at hon harumframt hevur onnur ikki materiel virði.

Útfrá hesum veruleikum kundi ein stutt endamálsgrein verið orðað nakað soleiðis:

"Ferðamannavinnan verður í víðastu merking mett ájavnt aðrar vinnur og skal hava somu möguleikar at nærast og trívast sum tær tó innan eitt mark, sum ikki loyvir umhvørvisspillu og at eyðkenni fóroyingsins verða køvd soleiðis, at sum heild gerst minni liviligt fyri búfasta fólkið. Ferðamannavinnan skal so langt, hon lýkur hesar treytir, verða við til at skapa búskaparligan vökkstur, gera vinnulívið meira fjølbroytt og bøta um livilíkindini hjá teimum, ið her búgva."

18.4. Uppskot til ferðamannalóð fyri Føroyar

I samsvar við tilráðingar nevndarinnar annars, og serliga vísandi til kap. 10 (1-4) og kap. 18 (4) og havandi í huga, at eisini virksemið hjá Ferðamannastovunum eigur at verða lagt í fasta legu, verður við hesum skotið upp, at ein ferðamannalóð við nakað soljóðandi orðaljóði verður fyriløgd Føroya Løgtingi til samtyktar:

Kapitul 1

§ 1. Endamál og aðalstjórn.

Henda lóg hevur til endamáls at fáa ferðamanna-vitjanir innan- og uttanlands í eina skipaða legu, bæði út frá sosialum, sosiologiskum, mentunnarligum, náttúruverndarligum og fíggjarligum sjónarmiðum.

§ 2. Føroya Landsstýri er hægsti myndugleiki í teimum spurningum, henda lóg umfatar.

Kapitul 2

§ 3. Ferðamannamiðstøð Landsins hevur ábyrgd mótvægis Føroya Landsstýri, at henda lög verður útint.

§ 4. Í mai mánaða annaðhvort ár frá tí lógin er lýst, tilnevnir Føroya Landsstýri í mesta lagi 21 limir í umboðsnevnd Ferðamannamiðstaðar Landsins eftir tilmæli frá nevndu stovnum, felögum v.m.:

1. FØROYA LANDSSTÝRI
2. Strandfaraskip Landsins
3. Smyril Line
4. Flogfelag Føroya
5. Bygdaleiðir
6. Samfylking
7. Gistingarhúsunum
8. Vallaraheimunum
9. Føroya Kommunufelag
10. Tórshavnar Býráð
11. Heimavirkjunum
12. Føroya Ídnaðarfelag
13. Landsverkfrøðinginum
14. ISF
15. Føroya Náttúruverndar- og Umhvørvisfelag
16. Føroya Jarðarráð
17. Ferðamannafelög
18. Søvnini
19. Føroyski umboðsmaðurin í Danmarks Turistråd

Limirnir kunnu bert sita í nevndini trý fylgjandi skeið, tó skal hægst helvtin av umboðsnevndini skipast í senn.

Umboðsnevndin skipar seg við formanni og næstformanni. Limirnir í umboðsnevndini fáa fundarsamsýning og ferðapening eftir galldandi reglum hjá tænastumonnum landsins. Umboðsnevndin hevur fund í minsta lagi eina ferðum árið og annars, táið starvsnevndin krevur tað.

§ 5. Umboðsnevndin velur millum limirnar eina starvsnevnd uppá 3 limir og 3 tiltakslimir við vanligum meirluta.

§ 6. Eftir tilmæli starvsnevndarinnar setir Føroya Landsstýri ferðamannastjóra at taka sær av dagliga rakstrinum. Stjórin verður settur fyri 5 ár í senn. Ferðamannastjórin eiger at taka lut í øllum umboðs- og starvsnevndarfundum frásæð slíkum, sum hava við hansara persónligu viðurskifti at gera.

§ 7. Uppgávurnar hjá Ferðamannamiðstøð Landsins eru hesar:

1. Gera skipanir og atlanir viðvíkjandi føroysku ferðamannavinnuni.
2. Upplýsa um Føroyar, bæði innan- og utanlanda.
3. Luttaka í norrønum og altjóða samstarvi um ferðamannaspurningar.
4. Hjálpa og vegleiða ferðafólki, íroknað pressuumboð, ið koma til landið.
5. Veita hjálp til áhugafelagsskapir kring landið, herundir stovnseta avgreiðslur, har tað tykist neyðugt.
6. Fyriskipa upplæring av starvsfólki í ferðamannatænastuvirksemi.
7. Hava neyt samstarv við jarðaeigarar og friðingarmyndugleikar við tí endamáli, at náttúru- og mentunarvirði ikki verða skemd ella fara fyri skeysi av tí virksemi, henda lög umfatar.
8. Leggja tilrættis útferðir, vitjanir og annað ítriv fyri ferðafólk.
9. Skráseta og skipa sølu av gistingarplássum og samskipa hetta virksemið við lokalar avgreiðslur og ferðamannastovur.
10. Virka fyri at tað til eina og hvørja tíð er nóg mikið av rímuligum gistingar- og matstovuhentleikum bæði í dygd og nøgd.
11. Geva tilmæli til avvarandi myndugleikar/stovnar/virki um flutnings-spurningar, umhvørvissspurningar, mentunartiltøk, fíggjartiltøk og á ørum økjum, ið hava við ferðamannavinnuna at gera.
12. Gera reglugerðir og geva upplýsingar um, hvar og hvussu fólk kunnu ferðast ella støðast.
13. Vera kærustovnur viðvíkjandi tænastuveitingum hjá ferðafólki.
14. Fyrireika og leiða ráðstevnur o.t. um ferðamannaspurningar.
15. Viðgera aðrar spurningar, ið sambært hesa lög ella á annan hátt verða latnir ráðnum upp í hendi til viðgerðar.

§ 8. Fíggjan av virksemi.

Vist verður til tvinnandi uppskot í kap. 10 í álitinum.

§ 9. Ferðamannastjórin ger á hvørjum ári fíggjaratlan, ið verður fyriløgd umboðsnevndini til góðkenningar.

Kapitul 3

§ 9. Ein ferðamannastova verður í hesi lög at skilja sum ein fyritøka, ið yrkisliga átekur sær lutvist ella heilt at veita almenninginum fylgjandi tænastur:

1. Upplýsingar um ferðir innanlanda ella í útheiminum.
2. Alla umboðssølu av ferðaseðlum til skip, akfør, flogfør ella jarnbreytarvognar.
3. Útvegan av innivist.
4. Skipan og sølu av hópferðum innanlanda ella utanlanda og móttøku av útlendskum ferðafólki.

Starvsnevndin, um neyðugt umboðsnevndin, tekur avgerð í ivamálum, um ein fyritøka líkar omanfyri nevndu treytir í stykki 1 til 4, og harafturat um tala er um ferðamannavirksemi sambært hesa lög.

§ 10. Ikki er loyvt at reka virksemi sum nevnt í § 9 og somuleiðis við navni á einstaklingi, felagi. ella fyritøku at nýta orðið ferðamannastova ella samsvarandi útlendskt heiti utan loyvi frá Ferðamannamiðstøð Landsins.

§ 11. Ein og hvør, sum ynskir at reka eina ferðamannastovu, skal sökjja um loyvi frá Ferðamannamiðstøðini.

§ 12. Fyri at reka ferðamannastovu krevst, at fyrirstóðufólkið líkar hesar treytir:

1. Hevur myndugleika í ognarviðurskiftum og vald á eignum ognum.
2. Hevur bústað í Føroyum.
3. Harumframt skal ein ella fleiri av starvsfólkunum á ferðamannastovuni hava hollan kunnleika til vanligan ferðamannastovurakstur.

Loyvi kann verða givið felagi ella fyritøku við teirri treyt, at stjórnin ella nevndin er føroysk og hevur bústað í Føroyum. Viðvíkjandi slíkari ferðamannastovu galda somu omanfyri nevndu reglur. Um ferðamannamiðstøðin metir eftir at hava kannað umstøðurnar, at tað ikki er gjørligt at reka ta fyritøku, ið sökt er um sambært hesi lög á nøktandi hátt, skal umsóknin avvisast.

§ 13. Loyvi til rakstur av einari ferðamannastovu verður afturtikið:

1. Um loyvishavarin fer á húsagang ella verður frátikin myndugleika í ognarviðurskiftum.
2. Um loyvishavarin flytur av landinum og fær sær fastan bústað utanfyri Føroyar.

Loyvið verður afturtikið, um onkur av treytunum í hesi lög ikki verða loknar ella um stjórin doyr og ein nýggjur stjóri ikki verður settur innan ta av ferðamannamiðstøðini ásettu tíðarfrest.

§ 14. Um loyvishavarin doyr kann verða loyvt eftirlivandi maka, um hesin situr við óskiftum búgvi, at halda áfram við rakstrinum í eitt ár treytað av, at ongin orsøk fyriliggur at taka loyvið aftur, sb. § 13.

§ 15. Ferðamannamiðstøðin fastleggur reglur fyri, hvussu eigarar og førarar av flutningstólum fáa játtað heimildir at skipa fyri og selja ferðaseðlar til ferðir við hesum flutningstólum íroknað mat og/ella náttarinnivist. Í slíkari heimild skulu samantengjast ávisar treytir viðvíkjandi heilsuinnrættan, øðrum hentleikum og möguligari trygdarupphædd.

Ferðamannaráðið avger eisini hvørjir felagsskapir kunnu verða undantiknir frá fyriskipanum í hesi lög viðvíkjandi innanoyggjaferðum.

5. 1. Orðaljóðið á spurnaðarblaðnum (tí danskorðaða partinum)

1. Har formálet med Deres rejse været: Ferie , Forretninger , Familie , Transit – Sæt (X).

2. Hvor mange gange har De været på Færøerne:

3. Hvorfor rejste De til Færøerne? De må gerne sætte flere (X).
Familie/venner , Naturen , Forretninger .
Andre årsager, noter hvilke:

4. Hvor mange dage varede opholdet?

5. Hvor overnattede De?

Hotel , Privat indkvartering , Camping , Familie/venner .

Andre steder:

Næste spørsmål gælder udgifter under opholdet på Færøerne (bortset fra transportudgifter til og fra Færøerne), bl.a. kost, overnatning, indkøb i forretninger, lokale transportudgifter, restauranter, underholdning o.a.

Hvis De rejser med familie/venner besvarer kun en person på familiens/gruppens vegne dette spørsmål.

6. Ca. hvor meget kostede opholdet (for hele familien/gruppen):

D.kr. 500 , 1.000 , 1.500 , 2.000 , 3.000 , 4.000 , 5.000 , 6.000 , 6.500 , 7.000 , 8.000 , mere end 8.500 .

7. Vi har her anført en række forhold, som man kan være mere eller mindre tilfreds med. Når De nu ser tilbage på opholdet på Færøerne, i hvor høj grad var De/Deres familie tilfreds eller utilfreds? Husk at sætte (X) ud for hvert forhold.

	Meget tilfreds	Ret tilfreds	Ret utilfreds	Meget utilfreds
Vejret	☐	☐	☐	☐
Naturen i nærheden af feriested	☐	☐	☐	☐
Antal forretninger	☐	☐	☐	☐
Antal restauranter/cafeteriaer	☐	☐	☐	☐
Service, prisniveau og kvalitet	☐	☐	☐	☐
Indkvartering – standard/service	☐	☐	☐	☐
Udflygtmuligheder	☐	☐	☐	☐
Lokale transportmuligheder	☐	☐	☐	☐
Kulturelle arrangementer	☐	☐	☐	☐
Følelsen af at være velkommen	☐	☐	☐	☐
Turistikontoret, service	☐	☐	☐	☐
Informationsmuligheder	☐	☐	☐	☐

8. Har De planer om at vende tilbage til Færøerne?

1983:

Senere:

Ja, helt sikkert Nej Ja, helt sikkert Nej
 Ja, temmelig sikkert Ved ikke Ja, temmelig sikkert Ved ikke

9. Har De nogle gode råd, som De ønsker at give Turistforeningen og andre myndigheder, som kan være med til at forbedre forholdene, bedes De venligst anføre disse på side 10-12.

10. Diverse data:

Deres nationalitet:

Færøsk , Dansk , Islandsk , Norsk , Svensk , Finsk , Tysk , Fransk , Hollandsk , Britisk , Amerikansk , Anden:

Deres egen alder: Under 30 , 30-49 , 50 og derover

Hvor mange er der i Deres familie/gruppe (incl. Dem selv), som De holdt ferie sammen med?

Husk venligst aldersfordelingen.

I alt i familieguppen:

Noter: _____

Heraf 15 år og derover:

Noter: _____

Heraf 14 år og under:

Noter: _____

Hvilket transportmiddel benyttede De til rejsen: Skib , Fly

11. Udrejse dato:

Hvis De ønsker at deltage i lodtrækningen om friejse til Færøerne, venligst skriv deres navn.

Navn:

Adresse:

5.2 Svarini uppá spurningarnar

Niðanfyri standandi talvur eru settar upp eftir tí tal-tilfarinum, ið kom inn. Talvurnar vísa svarini bæði í absoluttum og lutfalsligum tölum. Nakrir spurningar hava fleiri svarmöguleikar, og sama spurnarblað kann sostatt hava fleiri svar til ávísar spurningar, tí er tað samlaða talið av svörum ikki ájavnt við talið av innkomnum spur-naðarblaðum.

Spurningur 1. Hvat var endamálið við ferðini?Talva 1.

	Svør	í %
Halda frí	686	66
Ørindi	125	12
Skyldfólk/vinir	155	15
Gjøgnumferð	37	4
Annað	29	3
Talt	1.032	100

Spurningur 2. Hvussu ofta hava tygum verið í Føroyum?Talva 2.

	Svør	í %
1 ferð	623	67
2 ferðir	95	10
3 "	27	3
4 "	12	1
5 "	16	2
6 "	16	2
7 "	11	1
Minst 8 ferðir	63	7
Ikki svarað	66	7
Talt	929	100

Spurningur 3. Hví valdu tygum Føroyar?

Av teimum 929 svarunum vóru 1.328 ymiskar orsókir.

Talva 3.

	Svør	Í %
Familja/vinir	365	28
Náttúran	677	51
Ørindir	122	9
Annað	164	12
Ialt	1.328	100

Spurningur 4. Hvussu leingi dvaldu tygum í Føroyum?Talva 4.

	Svør	Í %
0 - 2 dagar	52	6
3 - 6 "	100	11
7 "	206	22
8 - 13 "	187	20
14 "	141	15
15 - 29 "	138	15
30 - "	26	3
Ikki svarað	79	8
Ialt	929	100

Spurningur 5. Hvar gisti tygum?Talva 5.

	Svør	Í %
Hotelli	267	24
Privat	211	19
Camping	148	13
Skyldfólk	272	24
Aðrastaðni	227	20
Ialt	1.125	100

Spurningur 6. Hvussu mikið kostaði uppihaldið í Føroyum?

Talvan víssir meðalnýtsluna fyrir hvønn persón, alt eftir hvussu hann gistir, aldri og ferðahátti.

Talva 6

	Meðal kr.	Fólk %	Peningur í alt %
Gisting á hotelli	2.060	21	33
I privat gisting	1.297	20	20
I tjaldi	972	13	9
Hjá familju/vinum	1.048	30	24
Annað	1.176	16	14
I meðal av øllum	1.325	100	100
Undir 30 ár	10180	42	38
Millum 30 og 49 ár	1.337	38	39
50 ár og eldri	1.583	20	23
I meðal av øllum	1.318	100	100
Við Danair	1.571	41	48
Við Winston Churchill	1.209	44	41
Við Smyril	981	15	11
I meðal av øllum	1.321	100	100

Spurningur 6 (framhald)

Talva 7 vísir meðalnýtsluna fyrir hvønn persón, tá føroyingar, fólk ið gista hjá skyldfólki og vinum og fólk við örindi í Føroyum, eru undantíkin. Eins og ferðahátturin eisini er vístur fyrir hesar vitjandi gestirnar.

Talva 7.

	Meðal kr.	Fólk %	Peningur íalt %
<u>Danir</u>			
Excl. fólk í örindum og gisting hjá fam./vinum	1.402	34	34
<u>Týskarar</u>			
Excl. fólk í örindum og gisting hjá fam./vinum	1.728	6	7
<u>Aðrir skandinavar</u>			
Excl. fólk í örindum og gisting hjá fam./vinum	944	4	3
<u>Aðrir</u>			
Excl. føroyingar, fólk í örindum og gisting hjá fam./vinum	1.156	5	4
<u>Allir</u>			
Excl. føroyingar, fólk í örindum og gisting hjá fam./vinum	1.375	51	51
I meðal av öllum	1.374	100	100
V/ Danair	1.571	31	40
V/ Winston Churchill	1.209	34	33
V/ Smyril x 3	981	35	29
I meðal av öllum	1.242	100	100

Spurningur 7. Hvæt halda tygum um niðanfyri nevndu viðurskiftir?

Metingarskala:

Talva 8.

Stak vælnøgd = 4 stig
 Rættiliga vælnøgd = 3 stig
 Rættiliga illa nøgd = 2 stig
 Sera illa nøgd = 1 stig

	Stak væl- nøgd	Rætti- liga væl- nøgd	Rætti- liga illa nøgd	Sera illa nøgd	Meðal- tal í stigum
	%	%	%	%	
Veðrið	49	44	5	1	3,42
Náttúrumhvørvið	78	21	1	0	3,76
Tal av handlum	32	56	11	1	3,18
Tal av matstøðum/cafeterium	21	46	25	8	2,81
Service/prislega/dygd	24	57	15	3	3,02
Gisting/góðskustig/service..	60	36	3	1	3,54
Útferðarmöguleikar	66	27	6	1	3,57
Innlendis ferðamöguleikar ..	33	41	19	7	3,00
Mentunnarlig tiltök	21	41	28	10	2,72
Hetta at kenna seg vælkomnan	82	15	2	1	3,79
Ferðamannastovan- service...	46	41	9	4	3,28
Upplýsingarmöguleikar	34	44	17	5	3,06

Spurningur 8. Etla tygum at koma aftur til Føroyar?

Talva 9

	Svar			Í %		
	1983	Seinri	Ialt	1983	Seinri	Ialt
Avgjört	167	279	446	13	21	34
Helst	74	223	297	6	17	23
Nei	158	9	167	12	1	13
Veit ikki	214	186	400	16	14	30
Ialt	613	697	1.310	47	53	100

Spurningur 10A. Hvaðani eru tygum?Talva 10

	Svør	í %
Føroyum	65	7
Danmark	660	71
Íslandi	9	1
Noregi	37	4
Svøríki	37	4
Týsklandi	65	7
Bretlandi	1	0
Aðrastaðni	55	6
Ialt	929	100

Spurningur 10B. Aldur tygara?Talva 11

	Svør	í %
Undir 30 ár	417	45
30 - 49 ár	308	33
50 ár og yvir	173	19
Ikki svarað	31	3
Ialt	929	100

Spurningur 10C. Hvussu mong vóru tit í ferðalagnum?Talva 12

	Svør	í %
1	242	26
2	204	22
3	93	10
4	130	14
5	37	4
6 - 8	19	2
9 ella fleiri	195	21
Ikki svarað	9	1
Ialt	929	100

Spurningur 10D. Hvussu komu tygum til og úr Føroyum?

Talva 13

	Svør	í %
Winston Churchill	427	46
Smyril	130	14
Flogfari	372	40
Ialt	929	100

5.2. Svar turistanna uppá spurning nr. 9

Á spurnarblöðunum hava nógvir turistar gjørt atfinningar og tilráðingar til tey ymsu viðurskiftini. Hesar viðmerkingar eru uppbýttar soleiðis:

Flogferðsla	Neyðugt við einari floghavn aftrat Ov dýrt at ferðast til Føroyar. Maturin ov fábroyttur Eingangsgjald Floghavnin-Tórshavn ístaðin fyri 3 gjøld Tørvandi upplýsingar um flutning Floghavn-Tórshavn fram/aftur Vánaligt samband Suðuroy-Floghavnin fram/aftur
Skipaferðsla	Gott um eisini varð lagt inn longur suðuri í Bretlandi Vánalig koyggjuskidan umborð á "Smyrli" (uttanlandasiglingin) Stóð fráfaringarhøll/viðførisgoymsla í Tórshavn umrāðandi Skipafeløgunum átti verið álagt byggja bíðihøll í Tórshavn Betri skelting/vegleiðing til DFDS-ferjuna
Rutubåtar	Betri samband við småoyggjarnar Betri samskipan millum rutubátarnar Betri skip á Mykinesrutuni til støddar sum "Sildberin" Støðgur í Mykinesi 2-4 tímar ynskiligur Sambandið til Suðuroyar vánaligt Broytingar í ferðaætlani koma mangan illa við Utvarpslysingar skiljast ikki av Útlendingum Betri samband millum ferjur og bussar Ferðakort 1-2-3 vikur, möguliga 10 dagar ynskilig Hópferðaravsláttur á rutubátunum ynskiligur Bíligari flutningur oyggjanna millum ynskjandi Einki at viðmerkja til ferðaprísin sigur ein Neyðugt við ferðaætlan á øðrum málí enn føroyskum
Bussflutningur	Tónleikur í bussunum ynskjandi Ikki nóg gott samband til norðara partin av Føroyum Lokalar rutur - betri skelting Onøgd viðbat bussur úr Saksun skal tilkallast Bussprísirnir alt ov høgir Nýtsla av regluligum postbilum við 8 plássum
Bilkoyring/ sykling	Trupult at finna veg út u. Havnini Ov fá skeltir Ringir mögu=leikar at sykla gjøgnum tunnellirnar Ljós ynskjandi við tunnellmunnarnar Møgulleikar at leiga syklur ynskjandi Halidipláss til bilar á útsýnispunktum ynskjandi Betri upplýsingar um, hvor bensin fæst - og prísir Bilkoyring føroyinganna skjót og ábyrgdarleys
Fjallagøtur	Uppmerking, frágreiðing og kort í størri mæti Tørvandi viðlíkahald av varðunum Skráseting av fjallagøtum, hvussu tær eru gongdar Gongd bygdanna millum gott frítíðarítriv
Tjaldstaðir	Ynski um fleiri tjaldstaðir um oyggjarnar Støð at verma seg í/turka klæðir í Banna fria tjalding Gera vart við, at frii tjalding er í Føroyum Hálvtak til matgerð og lívd á tjaldstaðnum í Tórshavn Vaskimaskina ella mynt-vasking á tjaldstaðnum í Tórshavn
Tjalding	Ov kalt og vått at liggja í tjaldi Tjaldmaður örögvaður av náttarkoýring í Vágum

(framhald)	Bíligari tjalding einans toilett og vatn, t.d. 5 kr./nátt
Gisting	Möguleikar at skifta um hús og bil við føroyingar Nýmótans hotel við svimjihóll ynskjandi Ynskjandi við fleiri gistingarmöguleikum Rós til Sjómansheimini Meira privatgisting ynskjandi Hotelprísurin ov høgur sammett við tanastuveitingina Ynskjandi skeltir vísandi nær vallaraheimini eru opin Ov fá vallaraheim Hotelbrochura við greiniligum upplýsingum ynskjandi Fritíðarsmáttubygdir ístaðin fyri spjadd hús Skelti vísandi hvar bygdahotell finnast Vallaraheim geva ikki nóg góða tanastuveiting, t.d. toilett og bað Góðskan av hotelmati og bordreiðing ikki nóg góð Øll gisting má samskipast við hækandi stöði
Matstøð	Kaffistovur við útsýni yvir Havnina og sjógvín Brochura yvir matstøð Kлага um at døgurði ikki fæst um kvoldið Ynski um føroyskar serrættir á hotellunum Ynski um at smakka turran fisk og skerpikjöt Ynski um at vita, hvar matur fæst til keyps Matstøðini steingja alt ov tíðliga - kl 20.00 Øl og vín vantast til matin Vín og brennivínssola til turistar ynskjandi Saknur í fiskarættum á hotellum - tí fiskiskapur er høvuðsvinnan Ringir möguleikar at fāa mat suðuri í Vági Drekkivatnið átti at verið betur reinsað
Innkeyp	Ov lítið útboð av souvenirs Möguleikar at keypa reyðspritt til kóking Ynski um möguleikar at keypa óvaskaða ull Avgreiðslutíðir fyri bygdahandlarnar ynskjandi Ynski at vita hvørjum bygdum handlar eru í Prísir á breyði og ø. neyðsynjarvørum Ongir handlar í Saksun, Tjørnuvík og Mykinesi Souvenirs sera dýrir
Útferðir	Fyriskipan av fleiri útferðum Falдарar um áhugaverd støð Fyrireiking av lystfiskaratúrum til vøtn Fleiri båtstúrar undir fuglabjørgini Fjallatúrar við leiðara Fleiri túrar við leiðara Betri möguleikar fyri fiskítúrum á sjógví
Vanligir hentleikar	Upplýsingar um, hvar WC á bygd eru til taks Fleiri almenn toilett neyðug Turistarnir verða lagdir undir at brúka áir sum toilett Ruskiløt tørva í Mykinesi, Suðuroy og Sandoy Tørvandi ruskiløt í Havn á Ólavssøku Ónøgd við "Supfesten" Ólavssøka Toilett ynskjandi við havnina í Havn Føroyinga óskil at blaka burturkast á sjógv Fāa skjálvta av at síggja frárensí frá verksmiðjum fara á sjógv Fleiri telefonboxir ynskjandi Telefon við Oyrargjógv neyðug Ov lítið at fara til um kvøldarnar

Vanligir hentleikar	Seinni afturlatingartíðir leygarkvöld Fleiri beinkir at seta seg á Trupulleikar fyri fólk í rullustóli
Ítriv o.a.	Søvnini eiga at verða opin til 17.00 ella 18.00 Upplýsingar um mentunnarlig tiltök ynskjast Konsertir ynskjast um kvöldarnar Ynski um at siggja føroyskan dans Ynski um at siggja føroyskar fólkabúnar Føroyskt kvöld (songur, dansur, sögur) einaferð um vikuna Ynski um at kirkjur kunnu verða opnar uttanfyri kirkjutíð Danskur/enskur/týskur undirtekstur á søvnunum Ynski um at koma at kenna fólk Náttúran og menniskjuni störsti atdráttur Náttúran og djóralívið störsti atdráttur Knústar flóskur allastaðni Bilvrakini skemmandi Verjið náttúruna! Synd um Føroyar verða kollrendar av turistum Ikki gera ov nógva reklamu um Føroyar Mugu ansa eftir ikki at verða av "tourist-minded" Eiga ikki at lýsa í Týskalandi- annars kollrend av týskarum Eiga at lýsa í "Lystfiskeren" Jeg beundrer jeres kultur og folket
Informatiōn	Uppskot um ferðir áðrenn komuna til Føroyar ynskjandi Upplýsingar um, hvat ein kann taka sær fyri, ynskjast Upplýsingar um Barclay's kort og veksling Euro-kekum Betri informatiōnmöguleikar Fleiri brochurur til danskar og norskar ferðamannastovur Kort vísandi gistingarmöguleikar eigur at hanga á Ferðamannastovuni Saknur í, at Ferðamannastovan er stongd í döguróatímanum Saknur í, at Ferðamannastovan er stongd leygardag og sunnudag Ynski um at skandinaviskt verður talað á Ferðamannastovuni Travel Guide eigur at finnast á donskum, enskum og týskum Ynski um, at Ulrich Kreuzenbeck's FÄRÖER fæst til keyps á Ferðam.st. Ferðamannastova eigur at vera í Klaksvík eisini Tørvur á informatiōnmöguleikum uttanfyri Tórshavn - máltrupulleikar Skelti vísandi hvar smærri sövn eru Føroyskir merkisdagar eiga at verða nevndir Upplýsingar um, at bannað er at ganga í bønum Upplýsingar um veðurlíindi - at tað er óeignað til tjalding Daglig 5-minutta útvarpssending á donskum, enskum og týskum Yvirlit vísandi hvar fuglur heldur til Upplýsingar um at Føroyar eru "turrlagdar". Nøgd loyvdum innflutningi Friðing av Mykinesi má fääst í lag Streymtalva fyri lystfiskarar ynskilig Orðalisti danskur/føroyskur ynskjandi Orðalisti enskur/føroyskur ynskjandi
Annað	Atfinning at órøktum kirkjugørðum Meira planting av tróum og runnum

TURISTSKIPINI 1982

		Havnopening o.a.	Útferðir	Søla á Ferðamanna- stovuni
KAZAHKSTAN	3. juli	18.367,00	20.317,00	1.425,00
ASTOR	6. juli	27.481,00	30.515,00	1.550,00
ESTONIA	13. juli	17.358,00	+) 14.145,00	2.545,00
ILMATAR	10. aug	++)	24.400,00	1.000,00
DALMACIJA	24. aug	21.825,00	15.305,00	
ILMATAR	24. aug	++)	22.760,00	
MARIA ERMLOVA	24. aug	9.240,00	7.992,00	1.490,00 (øll 3 skip)
WORLD DISCOVERER	25.aug	15.476,00	12.900,00	415,00
ILMATAR	08. sep	++)	15.260,00	1.050,00
++) ILMATAR 3 ferðir		73.414,00		
		183.161,00	163.594,00	9.475,00

sum endaliga kann stillast soleiðis upp:

Havnappingur, loðsur, umboðsmannaløn og smáútreislur 151.661,00
 Keyp av provianti til skipini 31.500,00
 Útferðir 163.594,00
 Søla á Ferðamannastovu, postkort, frímerkir ca. 9.475,00
356.230,00

Hertil kemur søla úti í býnum til ferðafólk mett.til.ca.. 20.000,00

Tilsamans 376.230,00
 =====

VYVIRLIT YVIR FLUTTING V10 M/F "SMYRIL"

VIKA 1-17

FRA 19MAY TIL 13SEP

	THN/BRG	BRG/HST	HST/BRG	BRG/THN	THN/SCR	SCR/THN	THN/SFJ	SFJ/THN
THN/BRG	1375/180	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
THN/HST	704/89	704/89	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
BRG/HST	XXX	1196/273	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
HST/BRG	XXX	XXX	1032/215	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
HST/THN	XXX	XXX	863/111	863/111	XXX	XXX	XXX	XXX
HST/SCR	XXX	XXX	56/4	56/4	XXX	XXX	XXX	XXX
HST/SFJ	XXX	XXX	1671/444	1671/444	XXX	XXX	1671/444	XXX
BRG/THN	XXX	XXX	XXX	1312/139	XXX	XXX	XXX	XXX
BRG/SCR	XXX	XXX	XXX	21/4	XXX	XXX	XXX	XXX
BRG/SFJ	XXX	XXX	XXX	677/167	XXX	XXX	677/167	XXX
THN/SCR	XXX	XXX	XXX	XXX	1673/351	XXX	XXX	XXX
SCR//THN	XXX	XXX	XXX	XXX	1500/219	XXX	XXX	XXX
SCR//SFJ	XXX	XXX	XXX	XXX	1366/392	1366/392	XXX	XXX
SCR//BRG	175/6	XXX	XXX	XXX	28/4 >	XXX	XXX	XXX
SCR//HST	31/1	31/1	XXX	XXX	XXX	31/1 >	XXX	XXX
THN/SFJ	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	650/103	XXX	XXX
SFJ//THN	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	647/...
SFJ//BRG	861/189	XXX	XXX	XXX	XXX
SFJ//HST	1973/569	1973/569	XXX	XXX	XXX
SFJ//SCR	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
Fait 1982	5119/1034	3904/932	3622/774	4600/869	2406/469	2925/616	4364/1106	4295/1227
Fait 1981	5827/1110	4327/995	3879/832	5439/992	3092/634	3112,672	5144/1229	4695/1122

Totalt 1981 35516/7584

Totalt 1982 31035/6827

Skjal 5

YVIRLIT YVIR NATIONALITET HJA FERDAFOLKI VID M/F "SMYRIL" FRA 19 MAI TIL 24 AUG 1982

	STK:-	PCT:-
TILSAMANS	27.984	100,0
TYSKARIR	6.071	21,7
FØROYINGAR	4.320	15,4
HØDMENN	3.257	11,6
DANSKARIR	3.200	11,4
ISLENDINGAR	2.712	9,7
ONGLENDINGAR	2.679	9,6
FRANSKMENN	2.449	8,8
SVENSKARIR	967	3,5
HOLLENDINGAR	486	1,7
ITALIENARIR	365	1,3
AFDRIR	1.478	5,3

STRANDFARASKIP LANDSINS
3800 Tórshavn

Telefon: 14550
Telex: 81295 - 81296
Postbox: 88

Tórshavn, 24.juni 1983

FERÐAMANNALOYVIR HJÁ SKIPUNUM HJÁ STRANDFERDSLUNI

	Um summari	Um veturnin
SMYRIL	800 ferðafólk	495 ferðafólk
RITAN	140 -	100 -
PRIDE	225 -	160 -
SAM	115 -	115 -
TERNAN	395 -	232 -
BARSKOR	35 -	35 -
MASIN	63 -	46 -
TRONDUR	185 -	185 -
SULAN	20 -	20 -
SILDBERIN	30 -	23 -
TERNAN 1	116 -	116 -

	lit.	beds	s-rooms	d-rooms	b. fast	lunch	supper
Streymoy							
Tórshavn							
Hotel "Føroyar"	1.7500	216	375*	450*	incl.	75-90	75-90
Hotel "Hafnia"	- 1.1270	115	180-325*	300-425*	incl.	75-90	75-90
Sjómansheimið	1.3515	80	150	200	30	50	40
Youth Hostel "Fríthald"	1.3414	130			40-50 pr. bed 25 pr. tent*		
Restaurant "Gíly"	1.7080					35	25
Tórs Cæteria	1.2546					20	25
Esso Servicesation	2.1083	5	100	140	20	35	35
Kollafjørður							
Strandnes							
Vágoy							
Midvágur							
Sørvágur							
Eysturoy							
Fuglefjørður							
Runavík							
Saltangará							
Éidi							
Øyraborgir							
Norðuroyggjar							
Klaksvík							
Restauranti "Royksstovan"	5.6125					14	25-45
Sjómansheimið	5.5333			120-290*	180-270*	25	45-50
Soli Deo Gloria	5.6514			70 per bed		15	45
Youth Hostel "Ibúður"	5.5403	60		50-40 per bed		20	40
Hotel "Bella"	5.2040	16	100-125	200-220	25	40-50	35-45
Youth Hostel "Todnes"	5.2021	20		50 per bed			
Hotel "Nordur"	5.1061	21	200*	275*	incl.	50	40
Sandoy Sandur	6.1004	17	140-170*	175-205*	25	50	50
Suduroy							
Tvøroyri							
Vágv							
Øravík							
Gistingahúsíð	7.1302	76	90	140-180*	20	40-45	40-45

In Lopra, Suduroy, there are self-catering flats available at kroner 300,- pr. day. These flats can sleep 6 people and are equipped with refrigerator, electrical cookery, all necessary cutlery and they are central heated.

Private accommodation is also available, and the prices are: 230,- kroner for a double room, and 200,- kr. for single. Breakfast incl.

Samlaður persónflutningur
millum Føroyar og Útheimini

Persónflutningur við DANAIR
millum Føroyar og Útheimini

ÅR	PERSÓNAR	ÅR	PERSÓNAR	ÅR	PERSÓNAR
1971	21.032	1971	12.021	1971	33.054
1972	27.975	1972	10.997	1972	38.972
1973	33.851	1973	9.626	1973	43.477
1974	36.911	1974	11.236	1974	48.147
1975	33.151	1975	21.637	1975	54.788
1976	35.730	1976	31.182	1976	66.912
1977	41.465	1977	34.773	1977	76.238
1978	45.049	1978	36.167	1978	81.216
1979	48.336	1979	32.731	1979	81.057
1980	48.928	1980	41.876	1980	90.804
1981	53.297	1981	46.337	1981	99.634
1982	55.887	1982	42.492	1982	98.379

Heimild : Árbók fyri Føroyar 1971 – 1982.

A l i t

um

ferðamannavidurskifti.Viðvíkjandi , 11.3Ymist av sögu- og mentunarligum áhuga.A. Mentunarstovnar og -felög:

Bókasövn: Landsskjalasavnid, Tórshavn
Býarbkasavnid, Tórshavn.

Bókasövn annars: Fuglafjörd,
Giljanes,
Glyvrar,
Klaksvík,
Kollafjörd,
Oyri,
Sörvágur,
Toftir,
Tvöroyri,
Vágur,
Vestmanna.

Sövn og felög: Listaskálin, Tórshavn,
Listafelag, Föroya, Tórshavn,
Fornminnissavnid, Tórshavn,
Föroya Forngrípafelag, Tórshavn,
Náttúrugripasavnid, Tórshavn,
Miðvágs bygdasavn,
Götu Fornminnisfelag,
Nordoya Fornminnissavn, Klaksvík.

Sjónleikur og tónlist: Meginfelag Áhugaleikara (1979),
Havnar Sjónleikarafelag,
Klaksvíkar Sjónleikarafelag,
Sjónleikarafelagid Gríma,
Havnar Jazzfelag,
Föroya Konsertfelag,
Tórshavnar Musikkskúli,
Havnar Hornorkestur,
Harmoniorkestrið GHM,
Nes Sóknar Musikkfelag,

Sörvágs Tónleikarafelag,
Fuglafjardar Hornorkestur,
Eidís Ljómfelag,
Vestmanna Hornorkestur,
Tvöroyrar Hornorkestur,
Unglingaorkestur Havnar Hornorkestur,
Vágs Tónleikarafelag,
Kristiliga Sangkórid,
Studentaskúlakórid,
Havnarkórid,
Kirkjukórid Ljómur,
Fuglafjardar Sangfelag,
Kór Glyvra Kirkju,
Vestmanna Sangkór,
Vestmanna Barnakór,
Stranda Sangkór,
Sangkórid í Hvalvík/Streymnesi,
Vágakórid,
Todneskórid, Sandur,
Klubbakórid, Tórshavn.

Herumframt 17 popp-orkestur.

B. Fornminni, hús, kirkjur og landslög:

Tinganes (sóluríð), Stokkastovan, Munkastovan,
o.a.m.)
Reynagardur,
Havnar Skansi,
Havnar Kirkja,
Vesturkirkjan,
Hoyvíksgardur (umhvörvid har),
Kirkjubö,
Kvívík, toftir,
Kollafjörð, kirkjan,
Hvalvík, kirkjan,
Saksun, Dúvugardar og kirkjan,
Sandavágur, rúnarsteinur í kirkjuni,
Mikines, toftir og bönhústoft,
Millum Fjarda, stevnuválur (fornur tingstadur
Kristianskirkjan, Klaksvík,
Í Kötłum, millum bergholsmunnarnar omanfyri
Árnafjörð, fornur tingstadur,
Viðareidi, gardarlög Oman Gard og kirkjan.

Nólsoy, toftir frá miðöldini,
Sand, kirkjan,
Húsavík, toftir frá miðöldini,
Skúvoy, Sigmundarsteinur,
Oravík, Uppi Millum Stovur (gamal tingstaður)

C. Minnisvardar:

Kongaminnid, Tórshavn,
Niels Finsens Minni, Tórshavn,
Minnisvardin í viðarlundini, Tórshavn,
Minnisvardi W.U. Hammershaimbs, Sandavágur,
Minnisvardar annars í hesum bygdum:
Rituvík,
Vestmanna,
Gjógv,
á Nesi,
Lorvík,
Porkeri,
Mikines (minningartalvur nú í kirkjuni),
í Vági.

D. Fastar stevnur um summarid, ítróttur, sjónleikur, framsýningar, föroyskur dansur, fólkafundir o.a.m.:

Ólavsökan,
Nordoyarstevnan,
Vestanstevnan,
Jóansökustevnan,
Skálafjardarstevnan,
Kollafjardarstevnan.

Annað: Fremmandavitjanir við tónlist, sjónleiki, fólkadansi o.a.m. Hetta er tó óregluligt.